

MALI RIJTAR

Informativno glasilo Občine Beltinci • številka 73 • maj 2019 • letnik XVI • ISSN -1581-7156

Delovni sestanek župana Marka Viraga z ministrom Mistrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo Ljubljana, gospodom Počivalšek Zdravkom, državnim sekretarjem in ožjimi sodelavci ministrstva ter predsednikom Pomurske gospodarske zbornice

Obisk predsednika države Boruta Pahorja ob 100-letnici postavljanja gančkega majoša

Slovesnost ob dneva žena in materinsko-starševskem dnevu sta obogatila Ditka in Feri Lainšček

Prof. Ivan Florjanc - slavnostni govornik na Slavnostni akademiji ob 10. obletnici Glasbene šole Beltinci

Postavitev majoša pri gančki kapeli

Cenjeni bralci,

velika noč nam je prinesla ogromno sončnih žarkov in toplega vremena, ki ga v zadnjem času že pogrešamo. Pravijo, da po dežju posije sonce in verjamem, da bo tudi tokrat tako. Medtem pa lahko deževne in mogoče malo manj prijetne dni izkoristimo ter si z branjem obogatimo notranjega duha. Pri tem vam lahko pomaga tudi ta številka Malega rijtarja.

V zadnjem času se je v naši občini zvrstilo veliko prijetnih in zanimivih dogodkov, o katerih boste prebrali v glasilu. Prav gotovo je pomembnejši dogodek, ki se je v tem obdobju zgodil in ga je obiskal sam predsednik države

g. Borut Pahor, obeležitev slovesnosti 100-letnice postavitve Gančkenga majoša. Že na prvih straneh si lahko v sliki in besedi preberete podrobnosti o tem.

Pred izidom naslednje številke glasila bodo naši šolarji že veselo uživali v šolskih počitnicah, zato je prav, da jih v teh zadnjih tednih šolskega leta spodbudimo, da zberejo še zadnje moči za učenje in uspešno zaključijo šolsko leto. Le tako bodo počitnice pisale vesele in lepe zgodbe, ki jih bomo lahko zopet prebirali v naslednji številki Malega rijtarja. Ta bo predvidoma izšel v začetku meseca julija.

Hkrati pa vas vabimo, da še naprej sodelujete z nami in nam pomagate sooblikovati vsebino našega občinskega glasila. Vaše prispevke za naslednjo 74. številko nam posredujte do ponedeljka 24. junija.

*Za uredniški odbor
Bojan Vereš*

Mali rijtar

informativno glasilo Občine Beltinci

Vsebina objavljenih člankov ne odraža vedno stališča uredniškega odbora glasila.

Objavljenih člankov ne honoriramo.

Fotografije, ki jih avtorji ne bodo podnaslovili, bomo objavili brez podnaslovov.

uredniški odbor:

Bojan VEREŠ (odgovorni urednik)

Miran MAUČEC (namestnik odgovornega urednika)

Gabrijela KŪZMA (članica), Tina ZVER VLAJ (članica),

Štefan ŽIŽEK (član)

zbiranje gradiva:

Lilijana BEŽAN HORVAT

jezikovni pregled:

Zlatka HORVAT

Priloge glasilu niso nujno jezikovno pregledane.

fotografije:

Sandra KAVAŠ (naslovnica),

Arhiv Občine Beltinci, Arhiv Pomurec

grafično oblikovanje in priprava za tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

maj 2019, naklada 2600 izvodov

Glasilo ni naprodaj, vsako gospodinjstvo v občini ga dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu Občine Beltinci, Mladinska 2, 9231 Beltinci, 02 / 541 35 35, www.beltinci.si, obcina@beltinci.si

Prosimo vas, da nam
prispevke

(do 3500 znakov)

za 74. številko, ki izide

v začetku julija 2019,

posredujete

do ponedeljka,

24. junija 2019,

v elektronski obliki

s komentarji k

fotografijam

in navedbo avtorja ter

v ustreznem formatu.

Naš elektronski naslov:

malirijtar@beltinci.si

Osrednja občinska slovesnost ob dneva žena in materinsko starševskem dnevu v znamenju uglasbene poezije Ditke in Ferija

*»Dobro jutro, moje drobne ptice!
Vaša pesem, ki me kliče zdaj tja,
Kjer sonce gre že skoz meglice,
segla mi je zopet do srca...«
(Feri Lainšček, pesem Deklica)*

Župan Občine Beltinci na osrednji občinski slovesnosti ob dnevu žena in materinsko-starševskem dnevu

Na predvečer materinsko starševskega dneva, 24. marca 2019 smo se v osrednji občinski prireditvi, ki je potekala v Kulturnem domu v Beltincih, poklonili vsem ženam, materam, dekletom in staršem. Občina Beltinci je v ta namen podarila vsem občankam in občanom Občine Beltinci koncert pevke, kitaristke in komponistke DITKE, ki izvaja uglasbeno poezijo pesnika Ferija Lainščka, ki je ob tej priložnosti za nas poslušalce prebral tudi nekaj svojih pesmi. Ditko je spremljal njen orkester, katerega član je tudi Ditkin oče Gorazd Čepin, priznani pianist, komponist, profesor glasbe in pevec. V sodelovanju z omenjenim pesnikom je uglasbil njegovo pesem »Ne bodi kot drugi« in tako se je začela črtati njihova uspešna skupna ustvarjalna pot, ki bo v letošnjem letu privedla do izdaje že tretjega albuma oz. zgoščenke. Ditka je optimistična, pozitivna in energična ter izjemno talentirana mlada pevka, ki pravi, da glasba mora napolniti dušo, saj je to njeno bistvo. V svet glasbe je vstopila že kot majhna deklica, saj je glasba vedno bila del njihove družine. Zgodba, ki jo pišeta z očetom danes,

je kombinacija uglasbene poezije slovenskih pesnikov in tudi avtorske skladbe v angleškem jeziku. Feri Lainšček pravi, da ustvarjanje zanj ni poklic ampak način življenja, torej vse kar je ustvaril do sedaj in kar še bo, je njegova duhovna biografija. Je priznan in uveljavljen prekmurski pisatelj, pesnik, dramatik, scenarist, avtor filmskih predlog. Na pričujočem koncertu je bila izjemna njuna skupna izvedba pesmi Demon ljubezni.

Uvodoma nas je na prireditvi pozdravil in čestital ob prazniku, župan Občine Beltinci, Marko Virag, ki je za to priložnost zbranim povedal – citiramo: *Spoštovani gostje, cenjene občanke in občani občine Beltinci. Počaščen sem in zelo me veseli, da stojim danes ponovno pred lepo zapolnjeno dvorano kulturnega doma. Z največjim veseljem tudi na ta način v naši občini ugotavljamo, da se stvari premikajo na bolje, da gremo v pravo smer, da postajamo drugačni, torej taki, kot pravi tudi že naslov današnje prireditve – NE BODIMO KOT DRUGI. Res je sicer, da je potrebno dobro prakso prenašati v svoje vsakdanje življenje, vendar če želimo biti še bolj uspešni, moramo postati drugačni, bolj izvirni, bolj inovativni. Prenehati moramo stopicati na mestu in s pogumnimi ravnanji stopiti korak ali celo dva naprej. Nič nam ne sme biti pretežko, kajti samo s pogumom, voljo, a tudi znanjem in izkušnjami, bomo stopili iz sive cone udobja ter povprečja in torej postali drugačni, uspešni. Samo na ta način bomo našo občino spet naredili tako, da bodo oz. bomo nanjo vsi ponosni. Seveda pa želimo s to prireditvijo obeležiti tudi dneve, namenjene ženam, materam, babicam, prababicam..., torej vsem ženskam, ki jih v življenju na različne načine srečujemo in ki bogatijo naš svet. Še posebej se želimo in moramo zahvaliti našim materam, pri čemer pa ne smemo pozabiti tudi na očete. Naš največji pisatelj Ivan Cankar je nekoč zapisal: Veliko prenese človek, to vem sam; par konj bi ne zvelklo tovara, ki ga nosi na plečih že otrok. Ali da se dá trpeti toliko in tako dolgo, kakor je*

trpela moja mati, je bil čudež, ki si ga še zdaj ne morem natanko razložiti. Žena je devetkrat močnejša od moža, mati pa devetkrat devetdesetkrat. Če bi bil rekel svoji materi, da naj mi za ped odmakne Ljubljanski vrh, zato ker preveč tišči na Močilnik, bi ga bila najbrž zares odmaknila. Bog daje materam čudne uganke. Biti ženska je bilo v zgodovini - kot je tudi še v današnjem svetu - velikokrat vse prej kot lahko. Biti ljubljena, slišana, spoštovana, sprejeta in razumljena ..., biti sogovornica in soustvarjalka, vse to so najgloblja hrepenenja, ki jih nosi v sebi vsaka ženska v vseh življenjskih obdobjih. Ustava, zakoni in drugi dokumenti zagotavljajo ženskam in moškim v Sloveniji enake pravice. Pa vendar pravno formalno enak položaj moških in žensk dejansko še ne zagotavlja tudi resnično enakega položaja v družbi. Zagotavljanja enakih pravic namreč ne more biti brez aktivne politike za izenačevanje izhodiščnega položaja in ustvarjanja pogojev, da bi imeli vsi člani družbe enako korist od gospodarskega, družbenega in kulturnega razvoja.

Seveda pa nam golj zakoni v življenju ne zagotavljajo osebnih sreč. Največja sreča nas vseh je, če bivamo v družbi ljudi, ki nas spoštujejo in nas imajo radi. Najlepše vsakodnevno darilo, ki je povrh še zastonj, je nasmeh, je lepa in prijazna beseda, je beseda optimizma in spodbude. Svojo notranjo moč gradimo na lepih spominih, sedanost in prihodnost pa nam bogati prijazen pogled na svet.

Vedno bomo na tem svetu ženske in moški in vedno bodo obstajale razlike med ljudmi, nekatere tudi popolnoma legitimne. Sem privrženec tega, da ženske naj ne postanejo moški in moški ne ženske. Na oboje je potrebno gledati enako in ne morebiti skozi dolžino kril in višino pet, temveč skozi sposobnosti, ki se skrivajo malo višje, v srcu in razumu.

Lilijana Bežan Horvat

Markovo senje v Beltincih

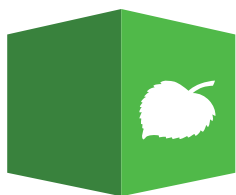
Dr. Jože Smej je v svoji knjigi z naslovom Psalmi vaškega župnika zapisal, kako je lepi kos Prekmurja na Dolinskem dobil ime Márkasto. Ko so se beltinski župnik Marko Žižek, turniški Marko Kocet, črenšovski Marko Kovačič peljali s kolesljem, so ljudje rekli: »Glejte, Marki se peljejo.« To pa je veljalo še posebej, ko se jim je pridružil tudi tišinski župnik Marko Kolenko, ki je bil doma iz Črenšovcev. Od takrat naprej prebivalcem Dolinskega dela Prekmurja pravimo »Marki«. Beltinci so leta 1817 dobili trške pravice in od takrat naprej

poteka tudi Markovo senje. Dolgoletna tradicija je bila že skoraj opuščena, zato se je Občina Beltinci, skupaj z Zavodom za turizem in kulturo Beltinci in Komuno, javnim komunalnim podjetjem Beltinci, odločila, da obudi tradicijo in organizira tradicionalno »Markovo senje«, ki je potekalo na god svetega Marka v četrtek, 25. aprila 2019, od 7. do 17. ure v centru Beltincev. Sprehodili smo se lahko mimo raznih stojnic, ki so ponujale večinoma tradicionalne domače in rokodelske izdelke, ni pa manjkalo tudi

domače kulinarike. Dogajanje na senju je popestrila Beltinška plej banda, nastop otrok iz vrta Beltinci ter pevci mešanega pevskega zbora Društva upokoencev Beltinci.

Evelin Sočič

TISK in VEZENJE na MAJICE

tiliaprint

T I S K A R N A

Tekstil predstavlja eno največjih skupin promocijski artiklov. S potiskano majico ali kakšnim drugim tekstilnim izdelkom dosežemo veliko ljudi. Poleg tega ljudje radi dobijo v dar uporabne izdelke z dodano vrednostjo.

Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

tiliaprint

T I S K A R N A

- kartonaža • vezenje
- graviranje • servirni sladkor

PONUDBA OGLAŠEVANJA V GLASILU MALI RIJTAR

Velikost oglasa	Cena
1/8 strani	30 €
1/4 strani	55 €
1/2 strani	100 €
1 stran	180 €
zunanja zadnja stran	250 €

Cene ne vsebujejo DDV (22%)

Oglas nam lahko posredujete v formatu JPG, PDF, PSD ali TIF.

Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

Rekrutacija 2019

Petnajsto leto zapored že pišemo lepo zgodbo o mladih iz občin Beltinci, Črenšovci, Odranci, Turnišče in Velika Polana, ki vstop v polnoletnost proslavijo na prav poseben, izviren način. 94 jih je bilo povabljenih v petek, 3. 5. 2019, na seznanitev z vojaško dolžnostjo v Beltince. Prišlo je skorajda 200 »lejtnikov 2001«. Pravzaprav so se pripeljali kot leta doslej na okrašenih traktorjih. Fantje in dekleta so, oblečeni kot se za ta dogodek spodobi, ponosno in veselo prepevali prekmurske in slovenske pesmi ter dokazali, da so

pravi domoljubi in da so generacija, na katero lahko računamo, če bo potrebno strniti vrste za obrambo domovine.

V Upravi za obrambo Maribor smo še posebej veseli, da se število obiskovalcev te prireditve iz leta v leto povečuje ter da se je ta dogodek usidral v srca ljudi v tem delu Slovenije. Več kot tisoč obiskovalcev je pogrešalo močnejšo zasedbo Slovenske vojske, ki pa zaradi priprav na velike vojaške vaje, ki bodo v mesecu maju potekale tudi v Pomurju, ni mogla sodelovati.

Tudi letos so se posebej potrudili pripadniki vojaške policije, saj so svoje naloge opravili z odliko. Brez pomoči pripadnikov rezervne sestave Rodovskega bataljona 72. BR in kuhinje iz vojašnice Murska Sobota bi bilo prireditev prav tako težko izpeljati.

Na snidenje z letniki 2002, 8. maja 2020!

Branko Mohorič,
Uprava za obrambo Maribor

100. gančki majoš

Leta 1919 so Martin Sabotin, Ivan Sraka, Martin Matko, Matija Kociper in Ivan Kuzma postavili prvi majoš. Na praznični sobotni dan pa so pri gančki kapeli, oblečeni v noše, postavili stoti majoš lejtniki 2001 v sestavi: Primož Zavec, David Zadravec, Jan Tratnjek, Žan Smej, Alen Lutar, Marko Bakan, Lisa Rosić in Sandra Forjan. Začelo se je slavlje ob 100 - letnici postavitve gančkoga majoša.

V zahvalo za srečno vrnitev

Končala se je prva svetovna vojna in fantje so se v letu 1919 vračali na svoje domove. Tudi veliko fantov iz Gančanov je preživljalo hude čase po raznih bojiščih. Sklenili so, da Mariji v zahvalo za srečno vrnitev postavijo znamenje. Pri Srakovih so vzeli žrd, nanj pritrdili vrh breze, ki so ga posekali v Konjščeku in ga okrasili s cvetovi »selence«. Mlaj so postavili v noči na prvi maj ob kapeli Srca Jezusovega. Tako se je pred 100 leti začel postavljati »majoš«. Prvim pobudnikom smo v zahvalo, da se je tradicija v Gančanih ohranila, postavili in blagoslovili spominsko ploščo. Njim gre zahvala, da lahko danes praznujemo stoti jubilej.

Sledilo je še nekaj takih »majošev«, potem pa so začeli postavljati vedno lepše in večje. V Pišnjačah so posekali bor skupaj z deblom, ga okrasili, nanj obesili kravje nagobčnike in jih napolnili z dobrotami. Fantje so potem tekmovali, kdo pripleza do nagobčnika.

Fantom se pri postavljanju majoša pridružijo tudi dekleta

Z leti so se fantom pridružila tudi dekleta - letnice. Danes so to fantje in dekleta, ki dopolnijo 18 let, ko postanejo polnoletni, včasih pa so to postali pri 20. oz. 21. letih.

Majoš so začeli delati iz dveh delov - iz debla in vrha - ki so ga največkrat ukradli v Jelenščeku. Bor je zamenjala smreka ali jelka. Vrh so krasili pri eni od deklet - letnic s pantliki in rožami iz krep papirja. Okrasje so začeli izdelovati ob novem letu pa vse do zadnjega vikenda v aprilu. Ob petkih ali sobotah so se zbirali pri tem dekletu, se družili in peli, izdelovali pantlike in rože in se učili plesati.

Pod okrašen vrh so pritrdili štiri krone, ki jih je v začetku vsako leto izdelala Matilda Ferčak, potem pa dolga leta Hedvika Križanič, ki jih izdeluje še danes s pomočjo snahe Marije, ki nadaljuje družinsko tradicijo.

Zadnja leta se mladi zbirajo ob petkih v vaški dvorani in ne več pri katerem od deklet. Pripravljajo pantlike in se družijo. Pri izdelavi rož in pantlikov so za letošnji jubilej (prejšnje majoše) pomagale članice TD Sodar in krajani, ki so se letos od decembra do aprila zbirali vsak torek in petek na delavnicah

v gasilskem domu.

Knjiga »Stou lejt gančkoga majoša«

V veselem druženju, spretnem izdelovanju različnih okraskov (rož, maket majoša, pantlikov) smo si vaščani izmenjevali različne anekdote/zgodbe in hkrati zbirali foto gradivo/članke, ki smo jih potem izdali v knjigi »Stou lejt gančkoga majoša«, katere avtor je Peter Šraj. Pri ustvarjanju knjige so sodelovali Jožef Tomec, Slavko Petek, Jožef Vinčec in Gabrijela Kuzma. Po spominsko zahvalni sveti maši za vse rajne in žive postavjalce majoša je bila v šotoru na starem igrišču ob močnem nalivu predstavljena še knjiga in podeljene zahvale. Sledil je zabavni program z glasbeniki iz vasi in okolice in pogostitev povabljenih gostov.

Debla ne kradejo več

V začetku aprila se poseka debla, ki se več ne krade, ampak ga odkaže revirni gozdar. To se oguli, da je malce lažje in da ne drsi. Dan ali dva pred 30. aprilom se pripelje še vrh smreke do letnice, kjer se bo krasil. Navadno vrh podari nekdo iz vasi. Včasih smo vrh ukradli v Raščičkem gozdu, kar je prav tako spadalo k delu tradicije. Dan pred postavitvijo se izkopa še jama, ki je globoka 2,5 do 3 m. Jamo potem letniki stražijo celo noč, da je kdo ne zasuje.

Okrašen vrh nosijo po vasi

30. aprila zjutraj začnejo letniki krasiti vrh s pantliki in rožami, ki so jih izdelali med letom. Letos se je vrh izjemoma

krasil pri gasilskem domu/kapelici, tako kot naš prvi majoš. Okrašen vrh potem nesejo po vasi do prizorišča, kjer se bo postavljala. Na čelu povorke je okrašen vrh, ki ga nesejo letniki, pomagajo pa jim starejši fantje in starši. Za njimi gredo dekleta, ki nosijo krone in toliko zastavic, kolikor je letnikov. Povorko vedno spremljajo muzikanti. Včasih so to bili vaški godci, ki jih v Gančanih nikoli ni manjkalo (Bakanovi dečki, Maučecovi, Šuklarjevi, Lendlinovi, Žižkovi ...). Za njimi hodijo otroci in ostali. Vrij se nese vedno mimo kapele, kjer je glavni postanek. Tam se vedno zapoje tudi pesem Spet kliče nas venčani maj. Med nošenjem je še več kratkih postankov, da se tisti, ki vrh nosijo, okrepčajo s hrano in pijačo. Za to poskrbijo starši letnikov, zato so postanki, če je le možno, ob njihovih domovih.

Majoš potem nesejo do cilja, kjer bo postavljen. V začetku so ga postavljali pri kapeli, potem na Matkovem bregu, zdaj pa že vrsto let na starem igrišču. Ko pride povorka do cilja, je tam že veliko ljudi. Začne se spajanje vrha z deblom; včasih se je to delalo z žico in žebli, danes pa imamo za to objemke in vijake. Vse skupaj dvignejo na »šroge«, da se lažje dela. Ko je vse pripravljeno, se dvigne zastava, muzikanti zaigrajo Marija, nebeška kraljica in postavljanje se začne. Najprej se mlaj malo dvigne na roke in rame, da deblo zdrsne v jamo, potem pa se dodajo škarje in lestve, vse pa se ojača s špicami, da ne drsi. Sledi počasno, počasno dvigovanje

in po mnogih »hourukih« je majoš postavljen. To traja približno eno uro. Vse poteka pod vodstvom (komando), ki jo je imel dolga leta Franc Horvat, sedaj pa že več let vodi postavitve Franc Zdravec.

Majoš si je ogledal tudi predsednik Borut Pahor

Po postavitvi se prižge kres. Leta nazaj je bil to velik kres, danes pa je samo še simboličen. Ob kresu letniki s pomočjo KUD-a Dolinac pripravijo kulturni program, a ob letošnjem jubileju je na pomoč priskočila še OŠ Beltinci, saj nas je s svojim obiskom počastil predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, ki nam je predal zahvalo, na kateri je zapisano: »Zahvala Krajevni skupnosti Gančani za vzorno skrb in ohranjanje tradicije postavljanja majoša, šege, ki je vpisana v register nesnovne kulturne dediščine pri Ministrstvu za kulturo

Republike Slovenije«. Predsednik nas je z nagovorom pohvalil in zaželel, da bo tudi čez sto let na gančkem majošu vihrala slovenska zastava.

Zadnji aprilski mrzel deževni praznični dan je na prizorišče privabil vaščane, prijatelje, sorodnike, obiskovalce od blizu in daleč - vsi ti so želeli biti del pomembnega stotega obeležja dogodka. Gančanci smo se vsak na svoj način zahvalili, da smo bili nekoč del te zgodovine, ki se je v medijih slišala širom Slovenije, zato smo se veselo družili še v šotoru.

Zahvala gre Občini Beltinci, organizatorju KS Gančani, krajanom, naših donatorjev in vsem prostovoljcem, ki so bili del naše 100 - letne zgodbe.

Pripravila:
Franc Zdravec in Gabrijela Küzma

Razstava od priprave do postavitve majoša

Sto let je od takrat, ko se je v Gančanih postavil prvi majoš. Podrobnosti o tem so zapisane v knjigi, ki je bila izdana ob tej priliki in jo lahko kupite pri KS Gančani in v ZTK Beltinci.

Prvi majoš je izgledal drugače kot danes. Prav je tako, da se vsaka stvar nadgrajuje, dopolnjuje in polepša; vse z namenom, da se ljudem ponudi nekaj novega, zanimivega.

Tako se je pred leti TD Sodar Gančani odločilo, da projektu Majoš dodamo še nekaj. To so bile naše razstave. Prva je bila na temo »Naš prosti čas«, prikaz vsega, kar v vasi posamezniki ustvarjajo v prostem času. Bila je

dobro obiskana in nas spodbudila, da so razstave postale tradicija ob postavljanju majoša, vendar vedno z drugo tematiko.

Na ogled nismo postavili umetniških del. Prikazali smo sebe, druženje in sposobnosti, ki smo jih mi zmožni. Viden je trud, naša volja, zato smo tudi kritike vzeli kot dobronamerne.

Še vedno se trudimo, še vedno hočemo ljudem prikazati, kaj vse se da narediti, če je volja.

Letos smo se odločili, da bo razstava miniaturni prikaz nastajanja majoša, "Od krep papirja do končnega projekta", kjer smo prikazali značilnosti naše vasi.

Prvi vrij je postavljen v originalni verziji iz leta 1919 s spremnim besedilom.

Prav tako so nadaljnji postopki opremljeni s kratkim besedilom, da tisti, ki jim to ni znano, dobijo vpogled v ta naš edinstveni običaj.

Kot vsako leto, imajo tudi zdaj svoj kotic otroci in vzgojiteljice vrta »Sodček« Gančani, ki se vedno lepo izkažejo.

TD Sodar Gančani
Tanja Vinkovič

Sklepi, sprejeti na 3. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 28. februarja 2019

Na 3. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila dne 28. februarja 2019, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 12/VII:

Sprejme oz. potrdi se vsebina dnevnega reda 3. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci:

1. Sprejem zapisnika 2. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in realizacija sklepov 2. redne seje Občinskega sveta.
2. Odlok o proračunu Občine Beltinci za leto 2019 – splošna obravnava.
3. Odlok o proračunu Občine Beltinci za leto 2020 – splošna obravnava.
4. Predlog določitve cene programov predšolske vzgoje Vrtca Beltinci.
5. Dom starejših Rakičan – Soglasje k ceni socialno-varstvene storitve Pomoč družini na domu in k subvencioniranju te cene v občini Beltinci v letu 2019.
6. Pobude in vprašanja članov Občinskega sveta Občine Beltinci.
7. Poročilo župana o pomembnejših

dogajanjih v občini Beltinci.

Sklep št. 13/VII:

Potrdi oz. sprejme se vsebina zapisnika 2. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 14/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme predlog 1. Odloka o proračunu Občine Beltinci za leto 2019 z vsemi prilogami. O predlogu se opravi javna razprava, ki bo trajala do 15. 3. 2019.

Sklep št. 15/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme predlog 1. Odloka o proračunu Občine Beltinci za leto 2020 z vsemi prilogami. O predlogu se opravi javna razprava, ki bo trajala do 15. 3. 2019.

Sklep št. 16/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Sklep o določitvi cene programov

predšolske vzgoje v javnem vzgojno-varstvenem zavodu Vrtec Beltinci v predloženi vsebini in obliki.

Sklep št. 17/VII:

Občinski svet Občine Beltinci daje soglasje k novi ceni socialno varstvene storitve Pomoč družini na domu, ki jo na območju občine Beltinci izvaja Dom starejših Rakičan in k subvencioniranju cene te storitve v letu 2019 (v nadaljevanju: soglasje) z veljavnostjo od 1. 2. 2019 naprej, v predloženi vsebini. Z dnem uveljavitve novega Soglasja k ceni socialno-varstvene storitve Pomoč družini na domu se preneha uporabljati Soglasje Občinskega sveta Občine Beltinci št. 032-1/2018-30/326/VI z dne 22.02.2018 k ceni omenjene storitve.

Izvečke sklepov iz zapisnika 3. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana Bežan Horvat

Sklepi, sprejeti na 4. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 28. marca 2019

Na 4. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 28. marca 2019, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 18/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme oz. potrdi dnevni red 4. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in sicer:

1. Sprejem zapisnika 3. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in realizacija sklepov 3. redne seje Občinskega sveta.
2. Poročilo Posebne občinske volilne komisije o izidu volitev za predstavnika romske skupnosti v OS Beltinci.
3. Potrditev mandata za preostanek mandata za obdobje 2018 do 2022 članu OS Beltinci, predstavniku

romske skupnosti.

4. Odlok o proračunu Občine Beltinci za leto 2019 - druga obravnava (dopolnjen predlog).
5. Odlok o proračunu Občine Beltinci za leto 2020 - druga obravnava (dopolnjen predlog).
6. Načrt ravnanja s stvarnim premoženjem Občine Beltinci za leto 2019.
7. Sprejem sklepa o določitvi dodatnih pogojev in prednostnih kategorij za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem na območju Občine Beltinci.
8. Podaja soglasja k Programu dela in finančnemu načrtu za leto 2019 Pomurske lekarne Murska Sobota.
9. Predstavitev Letnega poročila Osnovne šole Beltinci za leto 2018.
10. Predstavitev Letnega poročila OŠ Bakovci – POŠ Dokležovje za leto

2018.

11. Predstavitev Letnega poročila Vrtca Beltinci za leto 2018.
12. Obravnava in potrditev cenizvajanja storitev obvezne gospodarske javne službe odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode ter storitev z greznicami in MKČN za območje občine Beltinci.
13. Pobude in vprašanja članov Občinskega sveta Občine Beltinci.
14. Poročilo župana o pomembnejših dogajanjih v občini Beltinci.

Sklep št. 19/VII:

Potrdi oz. sprejme se vsebina zapisnika 2. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 20/VII:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil s poročilom Posebne občinske volilne komisije o izidu naknadnih volitev za člana Občinskega sveta Občine Beltinci - predstavnika romske skupnosti, ki so bile 3. 3. 2019.

Sklep št. 21/VII:

I. Občinski svet Občine Beltinci potrjuje mandat članu Občinskega sveta Občine Beltinci, predstavniku romske skupnosti, do prenehanja mandata sedanjemu občinskemu svetu: Dušanu Horvatu, roj. 19. 5.1974, stanujočemu v Beltincih, Poljska pot 9/g, 9231 Beltinci.
II. Sklep prične veljati naslednji dan po sprejemu na Občinskem svetu Občine Beltinci.

Sklep št. 22/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme dopolnjen predlog Odloka o proračunu Občine Beltinci za leto 2019 z vsemi prilogami.

Sklep št. 23/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme dopolnjen predlog Odloka o proračunu Občine Beltinci za leto 2020 z vsemi prilogami.

Sklep št. 24/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Načrt ravnanja s stvarnim

premoženjem Občine Beltinci za leto 2019 v predloženi vsebini in obliki.

Sklep št. 25/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Sklep o določitvi dodatnih pogojev in prednostnih kriterijev za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem na območju občine Beltinci v predlagani vsebini in obliki.

Sklep št. 26/VII:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil s Programom dela in finančnim načrtom Pomurskih lekarn Murska Sobota za leto 2019 ter daje soglasje k programu dela in finančnemu načrtu za leto 2019.

Sklep št. 27/VII:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z Letnim poročilom javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Beltinci za leto 2018.

Sklep št. 28/VII:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z Letnim poročilom javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Bakovci - POŠ Dokležovje.

Sklep št. 29/VII:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z Letnim poročilom javnega

vzgojno-varstvenega zavoda Vrtec Beltinci za leto 2018.

Sklep št. 30/VII:

Občinski svet Občine Beltinci potrjuje predlagane cene storitev na področju gospodarske javne službe – odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode v višini, kot je prikazana v Elaboratu o oblikovanju cene izvajanja storitev obvezne občinske gospodarske javne službe varstva okolja - odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode ter storitve z greznicami in MKČN za območje občine Beltinci za leto 2019, ki ga je izdelalo podjetje Komuna, javno komunalno podjetje Beltinci d.o.o., Mladinska ulica 2, 9231 Beltinci, z datumom izdelave 20. 3. 2019 ter subvencioniranje cene omrežnine odvajanja in čiščenja komunalne odpadne in padavinske odpadne vode z javnih površin v predlagani vsebini in obliki.

Izvillečke sklepov iz zapisnika 4. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana Bežan Horvat

GEOHIŠA

geodetske storitve in posredovanje nepremičnin, d.o.o.

Vaš domači geodet

Panonska ulica 19, 9231 Beltinci

GSM: 051 378 037

info@geohisa.si www.geohisa.si

- UREDITEV MEJE
- PARCELACIJA
- GEODETSKI NAČRT
- ZAKOLIČENJE OBJEKTOV
- VRIS VODOV GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE (KATASTER KOMUNALNIH NAPRAV)
- VRIS OBJEKTA
- INŽENIRSKA GEODEZIJA
- ODMERE DOLŽINSKIH OBJEKTOV
- PRIDOBITEV HIŠNE ŠTEVILKE
- SVETOVANJE

Sklepi, sprejeti na 5. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 25. aprila 2019

Na 5. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 25. aprila 2019, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 31/VII: Občinski svet sprejme oz. potrdi dnevni red 5. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in sicer:

1. Sprejem zapisnika 4. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in realizacija sklepov 4. redne seje Občinskega sveta.
2. Seznanitev z Varnostno oceno 2018 za IV. policijski okoliš PP Murska Sobota.
3. Seznanitev z Letnim poročilom Pomurskih lekarn Murska Sobota za leto 2018.
4. Seznanitev s Poslovnim poročilom Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota za leto 2018.
5. Predstavitev Letnega poročila Zdravstvenega doma Murska Sobota za leto 2018.
6. Podaja soglasja in pooblastila za izvedbo investicije - prizidka prostorov za specialistične obravnave, preventivo in zdravstveno vzgojo ZD MS in gradnjo dvigala v prizidku splošne ambulante ZD MS.
7. Zaključni račun Občine Beltinci za leto 2018.
8. Obravnava in sprejem Programa ukrepov za ohranjanje in spodbujanje razvoja kmetijstva in podeželja v občini Beltinci za leto 2018.
9. Letni program športa v občini Beltinci za leto 2019.
10. Sprejem Programa ukrepov za dodeljevanje finančnih spodbud za razvoj podjetništva v občini Beltinci za leto 2019.
11. Določitev višine enkratne denarne pomoči za novorojence v občini Beltinci.
12. Pobude in vprašanja članov Občinskega sveta Občine Beltinci.
13. Poročilo župana o pomembnejših dogajanjih v občini Beltinci.

Sklep št. 32/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme zapisnik 4. redne seje s tem, da se na strani 6 pri AD 10 v 4. odstavku na predlog svetnika Venčeslava Smodiša dopiše, da je prosil za dodatna pojasnila ravnateljico glede storitev nadstandardnih programov. Nadalje pri zapisnikih v bodoče še predlaga, da naj bi se ti pisali bolj dosledno v smislu zapisa kratkih oblik vsebine razprav posameznika, torej, kaj je kdo predlagal in kakšno pripombo oz. predlog je kdo imel.

Sklep št. 33/VII:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z Letnim poročilom Pomurskih lekarn Murska Sobota za leto 2018.

Sklep št. 34/VII:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil s Poslovnim poročilom PIŠK Murska Sobota za leto 2018.

Sklep št. 35/VII:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z Letnim poročilom Zdravstvenega doma Murska Sobota za leto 2018.

Sklep št. 36/VII:

Občinski svet Občine Beltinci podaja soglasje in pooblastilo za izvedbo investicije prizidka prostorov za specialistične obravnave, preventivo in zdravstveno vzgojo Zdravstvenega doma Murska Sobota in gradnjo dvigala v prizidku splošne ambulante Zdravstvenega doma Murska Sobota. Pooblašča župana Občine Beltinci Marka Viraga za podpis predlaganih soglasij in pooblastil v predloženi obliki in vsebini.

Sklep št. 37/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Zaključni račun Občine Beltinci za leto 2018 z vsemi prilogami.

Sklep št. 38/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Program ukrepov za dodelitev pomoči na področju ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v občini Beltinci za leto 2019, predvidenih v 13., 14., 15., 16., 19., 20. in 23. členu Pravilnika o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v občini Beltinci za programsko obdobje 2015-2020 v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 39/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme s strani Odbora za negospodarstvo in javne službe družbenih dejavnosti predlagani Letni program športa občine Beltinci za leto 2019 v predloženi vsebini in obliki.

Sklep št. 40/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme s strani Odbora za gospodarstvo, varstvo okolja in gospodarske javne službe predlagani Program ukrepov za dodeljevanje finančnih spodbud za razvoj podjetništva v občini Beltinci za leto 2019 v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 41/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Sklep o določitvi višine enkratne denarne pomoči za novorojence v občini Beltinci v predlagani vsebini in obliki.

Izvelečke sklepov iz zapisnika 5. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Evelin Sočič

BELTINCI

Prikaz **Zdravje v občini 2019** je namenjen pregledu ključnih kazalnikov zdravja v občini v primerjavi s slovenskim in regionalnim povprečjem.

Okolje, v katerem ljudje bivajo in delajo, pomembno vpliva na njihovo zdravje. S prikazom zdravstvenega stanja želimo spodbuditi deležnike na lokalni ravni, zlasti odločevalce, pri njihovih aktivnostih za promocijo in krepitev zdravja svojih prebivalcev.

Podatke za vse slovenske občine, dodatne grafične prikaze in definicije kazalnikov najdete na spletni strani <http://obcine.nijz.si>.

Več podatkov o zdravju pa lahko najdete na spletni strani <https://podatki.nijz.si>.

NEKAJ DEJSTEV O ZDRAVJU V OBČINI

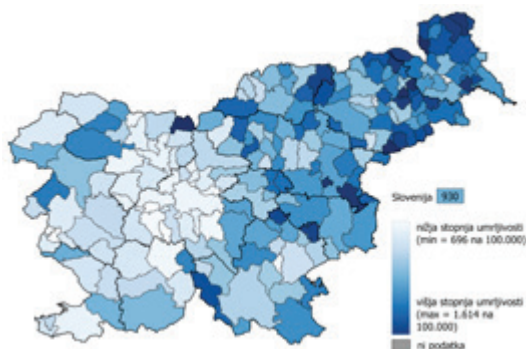
Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 19,1 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 15,3 dni.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil višji od slovenskega povprečja, za sladkorno bolezen pa blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 3,9 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,1.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 5,8 na 1000, v Sloveniji pa 6,4.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil blizu slovenskemu povprečju.

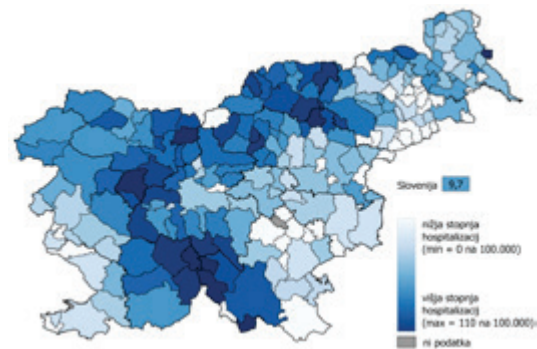
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 15 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 20.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitnes otrok je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 1,1 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,5.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil višji od slovenskega povprečja.
- Odzivnost v Program Sviti - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 63,6 %, v Sloveniji pa 62,7 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 69,0 %, v Sloveniji pa 71,8 %.

Slika 1: Umrljivost po stalnem bivališču na 100.000 prebivalcev – starostno standardizirana, povprečje 2013–17

Slika 2: Hospitalizirani zaradi klopnega meningoencefalitisa, Slovenija, povprečje 2009-2017

Izdal: Nacionalni inštitut za javno zdravje
Trubarjeva 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija

E-mail: info@nijz.si

Slike: Jure Lesjak, Mestna občina Koper, Marjan Čuješ, JZ Kozjanski park

Datum: april 2019

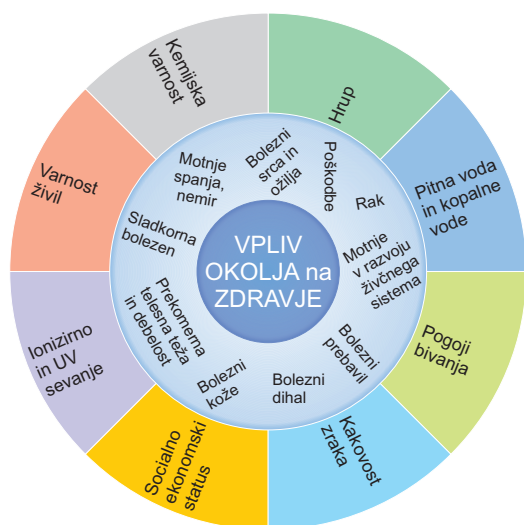

ZDRAVJE V OBČINI 2019

ZDRAVJE IN OKOLJE

Onesnaženost okolja je pomembna determinanta zdravja, saj se povezuje s številnimi socialno-ekonomskimi dejavniki. Spremljamo jo s kazalniki o okolju in zdravju, ki so pripravljene v skladu z metodologijo Informacijskega sistema za okolje in zdravje (Environment and Health Information System) Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) in zato mednarodno primerljivi. Z njimi ugotavljamo doseganje ciljev, ki so v državi sprejeti z namenom izboljšanja stanja na področju okolja in zdravja.

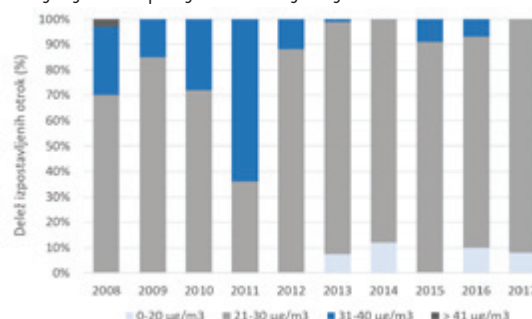
Slika 3: Vpliv okolja na zdravje ljudi

Kazalniki, ki jih je NIJZ pripravil v sodelovanju z Agencijo RS za okolje, obravnavajo različne vplive okolja na zdravje ljudi, kot na primer: kakovost pitne vode, izpostavljenost onesnaženemu zraku, hrupu, svincu, varnosti živil, kemijska varnost ter vpliv podnebni sprememb na zdravje ljudi (Slika 3). Več o kazalnikih okolja na: <http://kazalci.arso.gov.si>.

Zrak, onesnažen z delci (PM), predstavlja resno nevarnost za zdravje ljudi, še posebej otrok.

Zdravstvene posledice onesnaženega zraka so bolezni dihal, srca in ožilja, nekatere nevrološke bolezni, sladkorna bolezen tipa 2, negativni vplivi na razvoj ploda in nekatere vrste raka. V Sloveniji se v zadnjih letih onesnaženost zunanjega zraka z delci PM₁₀ sicer zmanjšuje, so pa mejne vrednosti ponekod še vedno presežene. Velik pomen pri tem imajo individualna kurišča in promet. Razmere so še posebej pereče v hladnih mesecih in v kotlinah. Najbolj ogroženi so bolniki z boleznimi dihal, srca in ožilja, sladkorni bolniki, starejše osebe ter otroci in nosečnice. V Sloveniji je bilo v letu 2017 več kot 90 % otrok starih do 15 let izpostavljenih koncentracij PM₁₀, ki je bila v povprečju med 21 in 30 µg/m³, kar je nad priporočili SZO (Slika 4). Astma, ena izmed najpogostejših bolezni dihal pri otrocih, ki je povezana tudi z izpostavljenostjo onesnaženemu zraku, je najpogostejši vzrok hospitalizacije pri otrocih mlajših od 15 let. Raziskave kažejo, da se tveganje za astmo pri otrocih z oddaljenostjo bivališča od prometne ceste znižuje.

Globalne napovedi kažejo, da se bo onesnaženost zraka v urbanem okolju še povečevala, zato je nujno takojšnje ukrepanje za izboljšanje kakovosti zraka.

Slika 4: Izpostavljenost otrok (0-15 let) PM₁₀ v zunanjem zraku. Vir: Kazalniki okolja, ARSO.

S sprejemanjem ukrepov na področju varstva okolja, ki temeljijo na celostni prometni strategiji in k varovanju okolja naravnanih energetskih konceptih, lahko lokalna skupnost pomembno prispeva k izboljšanju stanja na področju onesnaženosti zraka. Ker so viri izpustov poleg intenzivnega prometa predvsem individualna kurišča, tudi vsak posameznik prispeva k izboljšanju zraka v svojem okolju in sicer z ustreznim načinom ogrevanja, premišljenimi prevozi in z upoštevanjem priporočil za ravnanje ob dneh s prekomerno onesnaženim zrakom. Več na: <http://www.nijz.si/sl/povisane-ravni-delcev-pm10-v-zraku-priporocila-za-prebivalce>.

Vročinski valovi lahko ogrožajo zdravje

V zadnjih desetletjih so tudi v Sloveniji bolj pogosti vremenski pojavi, ki vplivajo na zdravje ljudi. Huda in dolgotrajna vročina v poletnih mesecih povzroča toplotno obremenitev. Toplotna obremenitev je izrazitejša v mestih zaradi spremenjenega okolja (manj vegetacije in večja pokritost površine npr. z zgradbami in asfaltom) ter dodatne proizvodnje toplote. Vročinski valovi vplivajo na počutje in zdravje ljudi. V obdobju vročinskih valov opažamo večjo umrljivost od pričakovane. Tako je bilo leta 2015 v obdobju vročinskih valov v Sloveniji 7 % več primerov smrti, največ v delu Slovenije z omiljenim celinskim podnebjem, kjer sta tudi obe največji mesti. Največ umrlih zaradi vročinskih valov je bilo med starejšimi ter pri osebah s kroničnimi srčno-žilnimi boleznimi. V mestih stanje dodatno poslabšuje onesnažen zrak z delci (PM) in ozonom.

Lokalne skupnosti lahko pomagajo prebivalcem lajšati vpliv vročinskih valov s povečevanjem deleža zelenih površin, namestitvijo pitnikov, gradnjo kolesarskih in peš poti, ki so odmaknjene od prometnic in so v senčnih predelih, senčnimi parkirišči, ureditvijo dostopa do vodnih površin, spremljanjem kakovosti površinskih voda na mestih, kjer ni uradnega nadzora, se pa tam tradicionalno kopa večje število ljudi. Ustvarjanje pogojev za aktivno gibanje je dolgoročno zelo koristno za zdravje, saj s tem (kolesarjenje, hoja) prispevamo tako k čistejšemu zraku, kot tudi k zmanjšanju kroničnih nenalezljivih bolezni. Več na: <http://www.nijz.si/sl/napotki-prebivalcem-za-ravnanje-v-vrocini>.

ZDRAVJE V OBČINI 2019

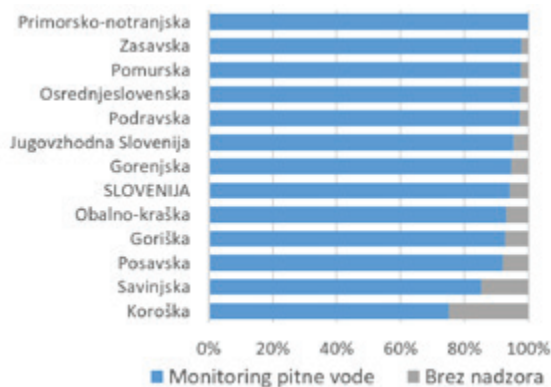
Klopni meningoencefalitis (KME)

Slovenija se po obolenosti s KME uvršča med najbolj ogrožena območja v Evropi. Bolezen se prenaša z vbo-dom okuženega klopa, redko z uživanjem okuženega nepasteriziranega mleka. Pojavlja se žariščno, več klo-pov je do 600 m n.m., z višino njihovo število upada. Najvišja obolenost je na Gorenjskem, Koroškem in Notranjskem. KME lahko pusti trajne posledice npr: zmanjšana koncentracija, prizadetost gibalnih sposobnosti, pareze, ohromelost. Najbolj učinkovit preven-tivni ukrep je cepljenje. Delež cepljenih v Sloveniji je zelo nizek. Po podatkih iz leta 2014 se redno cepi le 7,5 % prebivalcev.

V Sloveniji je cepljenje obvezno le za osebe, ki so okužbi izpostavljeni pri delu in izobraževanju, vendar ga priporočamo vsem. Cepimo se lahko od enega leta starosti naprej. Lokalne skupnosti lahko z ozavešča-njem o cepljenju in drugimi učinkovitimi zaščitnimi ukrepi pomagajo prebivalcem do ustrezne zaščite pred klopi. Na primer, v Avstriji je z odmevno promo-cijo cepljenja uspelo zvišati delež cepljenih na več kot 80 %. Več na: <http://www.nijz.si/sl/pravocasno-se-z-ascitimo-pred-klopi-saj-lahko-prenasajo-bolezni-2>.

Pitna voda mora biti dostopna vsem, vedno, povsod, v zadostnih količinah in zdravstveno ustrezna.

Onesnažena pitna voda lahko povzroči okužbe pre-bavil, dihal, motnje pri prenosu kisika pri dojenčkih, motnje v delovanju hormonov, nekatere vrste raka in drugo. V Sloveniji se s pitno vodo iz vodovodov, ki so vključeni v redni nadzor, oskrbuje 94 % prebivalcev. V nadzor niso vključeni vodovodi, ki oskrbujejo manj kot 50 oseb; največji delež ljudi brez kontrolirane pitne vode je v koroški (25 %) in savinjski regiji (14 %) (Slika 5).

Slika 5: Delež prebivalcev, ki se oskrbujejo iz vodovodov, vključenih v redni nadzor (monitoring) pitne vode. Vir: Kazalniki okolja, ARSO.

Veliki in srednji vodovodi s 1.000 in več prebivalcev (86 % prebivalcev) imajo praviloma ustrezno kakovost pitne vode. Večje tveganje za zdravje predstavlja prisotnost mikroorganizmov, ki je pogostejša pri manjših vodovodih (50-500 prebivalcev), saj je te sisteme za oskrbo s pitno vodo zelo težko upravljati. Povečano tveganje za prisotnost mikroorganizmov najdemo tudi pri kraških vodnih virih. Ponekod se je ugotavljala kemijska onesnaženost pitne vode zaradi preseženih pesticidov, nitratov, arzena, svinca, niklja, mangana, železa.

Varna oskrba s kakovostno pitno vodo ima izjemen pomen za zdravje prebivalstva, zato morajo lokalne skupnosti v svojih prostorskih načrtih zavarovati vsak vir pitne vode pred onesnaženjem.

Prebivalce, ki niso vključeni v monitoring pitne vode mora lokalna skupnost o tem obvestiti in jih poučiti o možnih ukrepih za varovanje zdravja pred škodljivimi učinki onesnažene vode. Če obstaja utemeljen sum za potencialno nevarnost za zdravje, jim mora takoj posredovati priporočila za ravnanje. Več na: <http://www.nijz.si/sl/podrocja-dela/moje-okolje/pitna-voda>.

Azbestna vlakna so škodljiva in so tudi glavni povzročitelj redkega, a enega najnevarnejših rakov, malignega mezotelioma.

Azbestna vlakna dokazano povzročajo bolezni pljuč in drugih organov ter imajo rakotvorni učinek. Čeprav je bila proizvodnja in prodaja azbestnih izdelkov prepovedana že pred 20 leti, so ti še vedno v uporabi, zlasti v gradbenih in izolacijskih materialih. Vsaka prisotnost azbestnih vlaken je škodljiva. Največ azbestnega prahu nastaja zaradi napačnih postopkov pri obnovitvi in rušenju starejših stavb, v katerih so vgrajeni azbestni materiali.

Maligni mezoteliom je redko, a zelo nevarno rakavo obolenje prsne in trebušne mreže, ki ga povzročata azbest. Doba od prve izpostavljenosti azbestu do njegovega nastanka je lahko 40 in več let. Večja izpostavljenost povzročata večje tveganje, lahko pa se mezoteliom pojavi tudi zaradi majhne izpostavljenosti. Zaradi obsežne izpostavljenosti azbestu v preteklosti in dolge latentne dobe predpostavljamo, da se število bolnikov z mezoteliomom v prihodnje še ne bo zmanjševalo (Slika 6). Zelo pomembno je varno odstranjevanje virov azbesta iz našega okolja.

Slika 6: Novo ugotovljeni primeri (incidenca) mezotelioma v Sloveniji, 1961–2015. Vir: SLORA 2018.

Z osveščanjem in spodbujanjem pravilnega odlaganja azbestnih odpadkov, strožjim pristopom proti divjemu odlaganju, z zbiranjem podatkov o azbestu (strehe, vgrajeni gradbeni, izolacijski materiali, morebitni ostanki opuščanih azbestnih proizvodov, divja odlagališča in drugo) lokalna skupnost pomembno prispeva k zmanjšanju izpostavljenosti svojih prebivalcev azbestu. Več na: <http://www.nijz.si/sl/azbest-v-nasem-okolju-0>.

Vsebine so pripravili sodelavci Centra za zdravstveno ekologijo in Centra za nalezljive bolezni, v sodelovanju z Agencijo RS za okolje.

ZDRAVJE V OBČINI 2019

Kazalniki zdravja v občini: Beltinci

Prkazane so izbrane vrednosti kazalnikov zdravja za občino v primerjavi z upravno enoto, statistično regijo in Slovenijo. Graf kaže primerjavo kazalnikov na ravni občine z državnim povprečjem. Kazalniki so testirani na statistično značilnost. V majhnih občinah zaradi majhnega števila dogodkov lahko pričakujemo večja nihanja vrednosti kazalnikov med posameznimi leti. Definicije, dodatni podatki in grafični prikazi so dostopni na NIJZ spletni strani ►.

● ▲ ■ ▼ Položaj občine glede na povprečje Slovenije (□) in glede na razpon vrednosti po občinah od najnižje do najvišje (■). Pri kazalnikih, kjer ni oznake, v opazovanem časovnem obdobju ni bilo pojava (*).

Barve in oblike oznak pomenijo:

- ▲ Zelena – občina je statistično značilno boljša od povprečja preostale Slovenije.
- Modra – občina je statistično značilno različna od povprečja preostale Slovenije, zelenega gibanja kazalnika ni mogoče enoznačno določiti.
- ▼ Rdeča – občina je statistično značilno slabša od povprečja preostale Slovenije.
- Rumena – občina se statistično značilno ne razlikuje od povprečja preostale Slovenije.
- Bela – vrednost izbranega kazalnika zaradi majhnosti opazovane populacije (majhnega števila primerov) ni zanesljiva.

Kazalnik	Občina	UE	Regija	SLO	Enota	Manj od povprečja	Več od povprečja
Prebivalci in skupnost	1.1 Razvitost občine	0,91	/	/	1,00	indeks	
	1.2 Prirast prebivalstva	-5,4	-6,3	-6,0	0,5	%	
	1.3 Starejše prebivalstvo (nad 80 let)	4,4	5,0	5,1	5,2	%	
	1.4 Osnovno izobraženi odrasli (OŠ ali manj)	19,9	22,5	21,5	15,2	%	
	1.5 Stopnja delovne aktivnosti	54,4	51,5	53,1	61,6	%	
	1.6 Delovne migracije	40	95	89	100	indeks	
Dejavniki tveganja	2.1 Telesni fitness otrok	48,0	44,9	45,6	50,2	indeks	
	2.2 Prekomerna prehranjenost otrok	25,6	30,4	29,2	24,3	%	
	2.5 Poškodovani v transportnih nezgodah	1,1	1,4	1,4	1,5	sss/1000	
	2.6 Prometne nezgode z alkoholiziranimi povzročitelji	15,2	11,6	12,7	9,1	%	
	2.9 Prekomerna prehranjenost odraslih	65,6 ^m	66,2	65,4	58,4	%	
	2.10 Hrupno okolje	19,7 ^m	19,8	18,6	23,8	%	
Preventiva	3.1 Odzivnost v Program Sviti	63,6	59,3	59,6	62,7	%	
	3.2 Presejanost v Programu Zora	69,0	66,8	69,1	71,8	%	
Zdravstveno stanje	4.2 Bolniška odsotnost	19,1	17,4	18,1	15,3	dnevi	
	4.3 Astma pri otrocih in mladostnikih (0-19 let)	1,0	1,5	1,5	1,1	sss/1000	
	4.4 Bolezni, neposredno pripisljive alkoholu (15 let in več)	1,6	2,3	2,1	2,0	sss/1000	
	4.5 Prejemniki zdravil zaradi sladkorne bolezni	5,5	5,8	5,6	5,2	sss/100	
	4.6 Prejemniki zdravil zaradi poviš. krvnega tlaka	29,1	28,0	27,1	23,2	sss/100	
	4.7 Prejemniki zdravil proti strjevanju krvi	13,9	13,9	13,7	11,9	sss/100	
	4.8 Srčna kap (35-74 let)	3,9	4,0	3,8	2,1	sss/1000	
	4.9 Možganska kap (35-84 let)	4,5	4,1	3,9	2,6	sss/1000	
	4.10 Novi primeri raka	555	592	580	560	sss/100.000	
	4.15 Novi primeri raka debelega črevesa in danke	65	89	80	73	sss/100.000	
	4.16 Novi primeri raka pljuč	50	64	58	65	sss/100.000	
	4.17 Novi primeri raka dojke	99	85	93	118	sss/100.000	
	4.11 Zlomi kolka pri starejših prebivalcih (65 let in več)	5,8	5,5	5,5	6,4	sss/1000	
	4.12 Prejemniki zdravil zaradi duševnih motenj	16,4	16,7	16,0	14,9	sss/100	
4.13 Pomoč na domu	1,6	1,5	1,2	1,7	%		
4.14 Klopni meningoencefalitis	3,8	4,6	6,8	9,7	sss/100.000		
Umrjivost	5.1 Umrjivost po stalnem bivališču	1080	1097	1071	930	sss/100.000	
	5.2 Umrjivost zaradi bolezni srca in ožilja (0-74 let)	126	115	109	80	sss/100.000	
	5.3 Umrjivost zaradi vseh vrst raka (0-74 let)	174	174	172	164	sss/100.000	
	5.7 Umrjivost zaradi samomora	15	17	18	20	sss/100.000	

Legenda: /: kazalnik na tej administrativni ravni ni smisel; sss: starostno standardizirana stopnja na 100, 1.000 ali 100.000 prebivalcev, na slovensko populacijo 1.7.2014. *: spremenjen izračun po stalnem bivališču namesto po običajnem je pojasnjen v "Opisi kazalnikov" v Metodološka pojasnila na spletni strani.

^m: Podatki temeljijo na statističnem modelu.

Pojasnilo h kazalnikom:

Prebivalci in skupnost: 1.1 leto 2017; 1.2 leto 2017; 1.3 leto 2017, stari 80 let in več; 1.4 leto 2017, stari 25-64 let; 1.5 leto 2017, stari 15-64 let; 1.6 leto 2017; **Dejavniki tveganja za zdravje:** 2.1 leto 2017, otroci in mladostniki, stari 6-14 let; 2.2 leto 2017, otroci in mladostniki, stari 6-14 let; 2.5 povprečje 2013-2017; 2.6 povprečje 2013-2017; 2.9 leto 2017; 2.10 leto 2016; **Preventiva:** 3.1 leto 2017; 3.2 povprečje 1.7.2014 - 30.6.2017, ženske, stare 20-64 let; **Zdravstveno stanje:** 4.2 leto 2017, zaposleni prebivalci; 4.3 povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, stari 0-19 let; 4.4 povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, starejši od 15 let; 4.5 leto 2017; 4.6 leto 2017; 4.7 leto 2017; 4.8 povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, stari 35-74 let; 4.9 povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, stari 35-84 let; 4.10 povprečje 2011-2015, novo odkriti raki razen nemelanomskega; 4.11 povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, stari 65 let in več; 4.12 leto 2017; 4.13 leto 2017, stari 65 let in več; 4.14 povprečje 2008-2017; 4.15 povprečje 2011-2015; 4.16 povprečje 2011-2015; 4.17 povprečje 2011-2015; **Umrjivost:** 5.1 povprečje 2013-2017; 5.2 povprečje 2013-2017, stari 0-74 let; 5.3 povprečje 2013-2017, stari 0-74 let; 5.7 povprečje 2013-2017.

Viri podatkov: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za finance, Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, Fakulteta za šport (UL), Register raka, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

Povzetek poročila o kakovosti in zdravstveni ustreznosti pitne vode za leto 2018

Poročilo je pripravljeno v skladu s Pravilnikom o pitni vodi (Ur. list RS št. 19/2004, 35/2004, 26/2006, 92/2006, 25/2009, 74/2015 in 51/2017). Pravilnik o pitni vodi v 34. členu določa, da mora upravljavec najmanj enkrat letno uporabnike obvestiti o kakovosti pitne vode, ugotovljeni v notranjem nadzoru.

Zahteve in merila za kakovost in zdravstveno ustreznost pitne vode so določene s Pravilnikom o pitni vodi. Notranji nadzor po sistemu HACCP omogoča identifikacijo oz. prepoznavanje vplivov posameznih dejavnikov, oceno pomembnosti vplivov ter ukrepanje in nadzor nad morebitnimi prisotnimi dejavniki v celotnem sistemu za oskrbo s pitno vodo. V skladu z načeli HACCP potekajo vsa vzdrževalna dela, pregledovanje in čiščenje okolice vodovodnih objektov (vodnih virov, prečrpališč, vodohranov), zbiranje in distribucija pitne vode ter dezinfekcija po čiščenju in sanacijah.

Kontrolo skladnosti pitne vode s Pravilnikom o pitni vodi izvaja NLZOH (Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano), ki v skladu z načrtom notranjega nadzora opravlja mikrobiološka in fizikalno - kemijska preskušanja.

Upravljavec Vodovoda sistema B d.o.o. izvaja javno službo oskrbe s pitno vodo, vključno z notranjim nadzorom o zdravstveni ustreznosti in varnosti pitne vode, na področju osmih oskrbovalnih območij (OO): OO Čepinci, OO Domanjševci, OO Hodoš, OO Gošče, OO Maričeva graba, OO Hraščice, OO Dokležovje in OO Sistem B.

Oskrbovalno območje Hraščice je oskrbovano iz vodnega vira Hraščice in vključuje naselja: Beltinci, Bratonci, Gančani, Ižakovci, Lipa, Lipovci in Melinci v občini Beltinci ter oskrbuje

7437 uporabnikov. Na vodnem viru Hraščice se izvaja dezinfekcija surove vode s plinskim klorom.

V OO Hraščice je bilo v letu 2018 odvzetih 30 vzorcev pitne vode za redna mikrobiološka preskušanja, 30 vzorcev za redna fizikalno-kemijska preskušanja, en vzorec za občasna fizikalno-kemijska preskušanja v okviru parametra trihalometani in en vzorec za *Clostridium perfringens*. Prav tako sta bila odvzeta 2 vzorca na vodnem viru Hraščice v okviru izrednih preskušanj za razširjene analize.

Vsi analizirani vzorci so bili skladni s Pravilnikom o pitni vodi. Glede na obseg opravljenih preskušanj ocenjujemo pitno vodo na območju OO Hraščice kot varno in skladno.

Oskrbovalno območje Dokležovje je oskrbovano iz vodnega vira Dokležovje in vključuje naselje Dokležovje v občini Beltinci ter oskrbuje 877 uporabnikov. Na vodnem viru Dokležovje se izvaja dezinfekcija surove vode z natrijevim hipokloritom.

V OO Dokležovje je bilo v letu 2018 odvzetih 9 vzorcev pitne vode za redna mikrobiološka preskušanja, 9 vzorcev za redna fizikalno-kemijska preskušanja in en vzorec za občasna fizikalno-kemijska preskušanja v okviru parametra trihalometani. Prav tako sta bila odvzeta 2 vzorca na vodnem viru Dokležovje v okviru izrednih preskušanj za razširjene analize.

Vsi analizirani vzorci so bili skladni s Pravilnikom o pitni vodi. Glede na obseg opravljenih preskušanj ocenjujemo pitno vodo na območju OO Dokležovje kot varno in skladno.

Oskrbovalno območje Sistem B je oskrbovano iz vodnih virov Črnske meje, Fazanerija in Krog in vključuje naselja občin: Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Kuzma, Moravske Toplice, Murska Sobota, Puconci, naselje Rogašovci, del naselij občine Rogašovci

(Nuskova, Pertoča, Ropoča, Sveti Jurij in Večeslavci) ter naselja občine Tišina (Borejci, Gradišče, Murski Črnci, Rankovci, Tropovci in Vanča vas) ter oskrbuje 36446 uporabnikov. Na vodnih virih Črnske meje in Krog se izvaja dezinfekcija surove vode s plinskim klorom, na vodnem viru Fazanerija pa z natrijevim hipokloritom.

V OO Sistem B je bilo v letu 2018 odvzetih 275 vzorcev pitne vode za redna mikrobiološka preskušanja, 275 vzorcev za redna fizikalno-kemijska preskušanja, 15 vzorcev za občasna fizikalno-kemijska preskušanja v okviru parametra trihalometani in en vzorec za *Clostridium perfringens*. Prav tako sta bila odvzeta 2 vzorca na vodnem viru Črnske meje, 2 vzorca na vodnem viru Fazanerija in 2 vzorca na vodnem viru Krog v okviru izrednih preskušanj za razširjene analize.

Vsi analizirani vzorci so bili skladni s Pravilnikom o pitni vodi. Glede na obseg opravljenih preskušanj ocenjujemo pitno vodo na območju OO Sistema B kot varno in skladno.

Podrobnejše poročilo o kakovosti in zdravstveni ustreznosti pitne vode za leto 2018 je dostopno na spletni strani upravljavca Vodovod Sistema B (www.vodovod-b.si).

VODOVOD SISTEMA B d.o.o.

Priporočila za prebivalce o ravnanju z azbestnimi odpadki ob čistilnih akcijah

V Sloveniji iz delovnega in življenjskega okolja še nismo odstranili vseh izdelkov iz azbesta, zato **azbestne odpadke** ob pomladanskih čistilnih akcijah pogosto najdemo neustrezno odložene oz. odvržene v naravi.

V naravi lahko najdemo neustrezno odvržene različne azbestne odpadke:

odsluženo strešno kritino, gradbene odpadke z azbestnimi tesnilnimi masami, smolami, lepili, azbestne opeke, azbestne betone, ostanke azbestno cementnih vodovodnih in kanalizacijskih cevi, kolena, peči (s tesnilnimi in izolacijskimi masami), talne obloge z azbestno izolacijo, plošče vinaz, različne izolacijske materiale, tesnila, paste, kite, fasadne plošče, stropne azbestne obloge, čisti azbest v obliki tkanine ali ometa, zavorne obloge, toplovodne kotle, grelce...

Odslužena azbest-cementna kritina (salonitke)

Plošče vinaz, linoleji z azbestnimi vlakni

Azbestne tkanine

Izolacijski material

Cementno vezane grelne cevi

Leseno okno s kitom

Termoakumulacijski grelniki

Slike: www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_za_poslovanje_z_nepremicninami/66252

Na divjih odlagališčih se najpogosteje komunalni odpadki mešajo z azbestnimi, zato je treba najprej odstraniti azbestne, šele potem ostale odpadke.

Če kadarkoli, tudi izven čistilnih akcij, v naravi odkrijete odložene nevarne azbestne odpadke ali z njimi nasute poti, kolovoze, o tem obvestite Inšpektorat RS za okolje in prostor.

POZOR: Če med čistilno akcijo naletite na azbestne odpadke, jih nikakor ne odstranjujte sami, ampak o tem obvestite organizatorja čistilne akcije in odstranjevanje prepustite osebam, ki so za to usposobljene in opremljene.

AZBESTNI odpadki so NEVARNI ODPADKI, zato je z njimi treba ravnati previdno! Pri odstranjevanju azbesta se je treba zavestno odločiti za zaščito sebe, drugih ljudi in okolja. Obvezna je uporaba OSEBNE VAROVALNE OPREME.

Azbestna vlakna so mikroskopsko majhna in lahka, v zraku lebdijo in so neuničljiva. Nevarno je vsako azbestno vlakno.

Azbestnih vlaken s prostim očesom **ne vidimo, jih ne vohamo in ne čutimo med vdihavanjem.**

Azbestna vlakna so **rakotvorna**, predvsem njihovo vdihavanje predstavlja veliko nevarnost za zdravje. Pri vdihu zaidejo globoko v pljuča, kjer lahko ostanejo več let, preden povzročijo različne bolezni pljuč. Od izpostavljenosti azbestu do morebitnega pojava bolezni lahko preteče več let (od 10 do 40), znaki bolezni se pokažejo pozno in so neznačilni (kašelj, zadihanost, hripavost...).

Nikoli ne odstranjajte azbesta, če niste usposobljeni za to delo!

Če se kljub tveganju odločite in manjše količine azbestnih odpadkov pobirate sami, se prepričajte, da na območju, kjer se odstranjuje azbest, niso prisotni otroci in le-ti ne pobirajo azbestnih odpadkov.

Za to delo potrebujete ustrezno osebno varovalno opremo. Ta je potrebna ne le za lastno varnost, ampak tudi zato, da na obleki, koži, laseh, obrazu ne raznašate azbestnih vlaken ter s tem ne izpostavljate še drugih oseb, zlasti otrok.

Upoštevajte:

- **Za zaščito lastnega zdravja je nujna uporaba osebne varovalne opreme (slika kimdpš):**
- **varovalna delovna obleka** s pokrivalom - za enkratno uporabo (na primer kombinezon Tyvec),
- **delovne gumijaste rokavice**,
- **gumijasti škornji** brez vezalk,
- **obrazna polmaska s filtrom P2** ali P3 za varovanje dihal,
- **čelada in varovalni pas/vrv** (na sliki) sta potrebni pri delu na višini.

- **Zmanjšajte oz. preprečite prašenje: azbestno cementne odpadke omočite (poškropite) z vodo. Nanje ne brizgajte vode z visokim tlakom (curek vode pod pritiskom ni primeren), da ne bi azbestnih vlaken še bolj razpihali v okolico.**
- **Z odpadki ravnajte previdno, da se ne drobijo, lomijo, luščijo.** Manjših kosov azbestnih odpadkov in njihovega drobirja **nikoli ne pometajte**, saj s tem azbestna vlakna prašite v okolje.
- Azbestne odpadke previdno polagajte (NE MEČITE!) v **posebne predpisane vreče ali ovijte s folijo** (dvoslojno, s trdnostjo, kot so polietilenske vreče debeline najmanj 0,6 mm). Vreče neprepustno zaprite ali zalepite in označite z napisom »AZBESTNI ODPADEK«.
- Če odstranjujete azbestno cementne plošče, jih previdno zlagajte na lesene palete, da bo možen mehaniziran odvoz. S ploščami naj rokujeta po dve osebi, saj so težke.
- Embalirane odpadke je treba **prevažati previdno, da se med**

prevozom ne drobijo in ne raztresajo.

- Oddati jih je treba na **pooblaščen odlagalnišče**, ki ima posebna polja za odlaganje azbestnih odpadkov.
- **Med delom ne kadite in ne uživajte hrane in pijače.**
- Po opravljenem delu je pomembno, da osebno varovalno opremo **pravilno in previdno slečete oz. snamete tako, da se sprostijo čim manj azbestnih vlaken.** Masko za zaščito dihal odstranite nazadnje. Za nazoren prikaz pravilne uporabe osebne varovalne opreme priporočamo ogled filma na spletni strani KIMDPŠ:

<https://www.youtube.com/watch?v=R5BJ-QGbF0c>

Dodatne informacije: <http://www.cilizadelo.si/brez-azbesta---varna-delovna-mesta-27-10-2017.html>

OSEBNA VAROVALNA OPREMA ZA DELO Z AZBEST-CEMENTNIMI IZDELKI

Osebna varovalna oprema za delo z azbestcementnimi izdelki je namenjena predvsem zaščiti lastnega zdravja ter zmanjšanju možnosti raznašanja azbestcementnega prahu v širše bivalno okolje.

- Čelada, varovalni pas in varovalna vrv za delo na višini.
- Delovna obleka za enkratno uporabo iz materiala, ki preprečuje možnost prijema vlaken na primer: prahotesna zaščitna oblačila (kombinezon) Tyvek™
- Obutev, ki jo je mogoče oprati. Biti mora primerna za hojo po strehah s čim manjšo možnostjo prijemanja azbestcementnih vlaken. Obutev z vezalkami ni primerna, saj se na vezalke azbestna vlakna ujamejo.
- Opremo za zaščito dihal moramo vedno uporabljati na območju, kjer obstaja možnost kontaminacije z azbestom! Katere masko bomo izbrali, je odvisno od koncentracije azbestnih vlaken v zraku. Uporaba tako imenovanih respiratorjev po naši zakonodaji ni dovoljena!
- Rokavice iz materiala, ki preprečuje možnost prijema vlaken.

Slika: KIMDPŠ, 2019

(Vir: Miklič Milek s sod., 2017; http://www.cilizadelo.si/e_files/content/Azbest_ucno%20gradivo_delo%20z%20azbestom_A4-WEB.pdf)

Zakaj vode nikoli ne zmanjka?

Razlog, da vode ne zmanjka, je vodni krog. Zemlja, kamniti planet, ima ogromno vode, ki se pojavlja v različnih oblikah. Na tečajih se ta voda pojavlja v trdni obliki, v atmosferi v plinasti, pretežno v tekoči obliki jo najdemo v rekah, jezerih, morjih in pod zemljo. Kroženje vode poganja nam najbližja zvezda, ki jo poznamo pod imenom Sonce. Glede na temperaturo, ki jo ima, voda zavzame različno obliko. Kroženje vode imenujemo vodni krog, ta s pomočjo sončne energije poskrbi, da voda kroži in zato je nikoli ne zmanjka. Tudi, ko vodo uporabljamo, je ne uničujemo! Med uporabo vodi običajno dodamo določene snovi ali pa ji spremenimo njeno obliko (agregatno

stanje). Z vsakdanjega vidika je voda pomembna, ker jo uporabljamo za pitje in pri pripravi hrane. Ni vsaka voda primerna za uživanje ali pripravo hrane. Voda, ki jo uporabljamo v prehrani, mora izpolnjevati kemijske in biološke kriterije, ki določajo njeno ustreznost. Kljub temu da so svetovne zaloge vode skoraj neomejene, je njena kakovost tista, ki določa njeno uporabnost. Voda v vodnem krogu se čisti in onesnaži. Tudi ljudje, živali in rastline imamo svoje mesto v vodnem krogu. Vodo uporabljamo in jo zato kemijsko in biološko spreminjamo ali direktno povedano, onesnažujemo. Voda se v vodnem krogu tudi čisti, njeno

potovanje skozi pore podzemnega sveta, če seveda to traja dovolj dolgo, vodo očisti človeku nevarnih bakterij, evaporacija v atmosfero pa kemijsko očisti vodno paro. Ta se na poti skozi atmosfero obogati s plini, ki lahko povzročajo njeno rahlo kislost. Ob primernih pogojih se ta voda kondenzira v oblakih v obliki zelo majhnih kapljic (1/100 mm). Če te kapljice rastejo, se pri približno 0.5 mm sprostijo v obliki dežja, ki pade na tla. Delno ta voda odteče v površinske odtoke, delno pa pronica v tla. Če so kamnine porozne, se lahko v njihovih praznih prostorih naberejo velike količine podzemne vode; tako vodo lahko črpamo in uporabljamo za vsakdanjo uporabo. Del vode, ki se nahaja pod površino, služi rastlinam. Te vodo porabljajo in spuščajo v ozračje v procesu, ki mu pravimo evapotranspiracija, medtem ko procesu izhlapevanja površinskih vod pravimo evaporacija. Kot vidimo, je vodni krog stalen in bo tak vse dokler bo Sonce stalen vir toplotne energije. Tisto, kar ni stalno, so lokalne količine vode in njeno onesnaženje. Lokalne količine so odvisne od podnebja in seveda od klimatskega režima, ki se lahko spreminja zaradi različnih vzrokov. Onesnaženje in čiščenje vode pa se dogaja na njeni poti po vodnem krogu. Za konec lahko zapišemo: »Skrbimo za vodni krog!«

Doc.dr. Goran VIŽINTIN

Lipovski rekrut nekoč in danes

Rekrut – tako se je imenoval nekoč - pomeni nabornik, vojaški novinec. S prihodom na Upravni organ za ljudsko obrambo se je odzval na vpis v vojaško evidenco. Mladenič je moral biti star sedemnajst let, da je zanj veljala ustavna pravica in dolžnost, da se usposobi za obrambo in zaščito domovine, če bi bilo potrebno. Naborni postopek je bil kar zahteven. Nabornike so razvrstili v rodove, službe in specialne enote. Opraviti so morali zdravniški pregled in tudi psihološke

preglede. Takrat, ko je nabornik dopolnil osemnajst let, je bil izveden nabor. Odhodi na služenje vojaškega roka so bili tudi takrat organizirani; bili so slovesni in včasih tudi žalostni. Fantje so se zbirali, poslavljali, po vaseh so jim krajani in sorodniki pripravljali poslovilne slovesnosti. Že takrat so nastale številne poslovilne pesmi, ki jih pojemo rekrutom še danes. Obojestranska korist je bila, če so izbrali pravega nabornika za pravo mesto. Zavedati se je moral, da bo določeni

rod opravljal v času služenja vojaškega roka, kakor tudi, dokler bo trajala njegova vojaška obveznost (do 60 leta). Vojaški rok je trajal različno dolgo: od 7, 4, 3, 5 let, 2 leti in pozneje še manj, odvisno pač od potrebe vojaškega roda, izobrazbe, ipd. Zamislimo si, kako je bilo težko tako dolgo čakati nekoga; čakali so starši, žene, dekleta in še kdo. Bilo je veliko žalosti in solza. Pa naj bo dovolj o tem, kako je bilo nekoč. Mnenja, ali je bilo dobro tako kot nekoč ali kot je danes, so zelo različna.

Nekateri pravijo, da so se fantje naučili reda in discipline in pridobili razne spretnosti, drugi spet, da je to izguba časa in podobno.

Kaj pa današnji rekrut in mladenka rekrutka z določenimi obveznostmi in istega letnika kot fantje? Ponosni so, da so prestopili prag polnoletnosti, da bolj samostojno začnejo načrtovati svojo življenjsko pot. Ponosni so kot majsko drevo, ki ga v Lipovcih že več desetletij postavljajo rekruti in rekrutke. To je vsekakor svojevrsten dogodek v življenju mladega človeka. Fantek postane mož, punčka dekle. Ta dogodek odhoda iz otroštva v odraslost izkazujejo kar celo leto in nas razveseljujejo z raznimi dogodki in prireditvami. Začnejo z Miklavžem, nadaljujejo z božično prireditvijo pri kapeli, postavljanjem majskega drevesa, proščenjem. Vedno so bile te prireditve dobro pripravljene, a letošnje so nekaj izjemnega. Tako delovnih, razigranih, prijaznih, veselih in srečnih rekrutov in rekrutk še ni bilo. Skupaj s starši in drugimi so uspešno opravili vse naloge. V sodelovanju z drugimi kulturniki Lipovec, vrtca, učencev iz beltinške šole so tudi pripravljali prireditve v krajevni skupnosti. Vtisnili so neizbrisen pečat v zgodovino našega kraja.

Majsko drevo, lepo okrašeno, z vihrajočo slovensko zastavo na vrhu ponosno stoji na športnem igrišču ob Vučji jami, zagorel je tudi veliki kres ob 1. maju. Vaščani Lipovec smo družno z našimi rekruti in rekrutkami letos dostojno proslavili 1. maj.

Letošnji rekruti in rekrutke, letnik 2001, so: Erik Kučan, Nuša Horvat, Ana Vegič, Tadej Kavaš, Nik Slavic, Nina Škerlak, Nuša Škafar, Tjaša Mlinarič, Laura Maučec, Blaž Berden, Tjaša Sraka, Mischela Žižek, Jure Miholič

Vsakoletni rekruti in rekrutke so majsko drevo lepo okrasili, a tako lepo, kot so to storili letniki 2001, že dolgo ne. Vsi so se izkazali, imeli so vodjo - igrivega Jureta - ki je vse lepo povezoval. Letos so prvič izrazili željo, da se sami naučijo izdelovati rože in pantlike iz krep papirja. Imeli so delavnice in s pomočjo staršev in drugih izdelali rožice, ki krasijo letošnje majsko drevo. Dobro je tudi to, da so se naučili izdelovati rožice, da ne bo šla ta ročna spretnost v pozabo, saj je znano, da je ta tradicija v Lipovcih že od nekdaj.

V petek, 3. maja, so se naši rekruti in rekrutke z lepo okrašenim traktorjem in prikolico udeležili tudi rekrutacije v občinskem središču - Beltincih. Tu se jim je predstavila slovenska vojska

s svojo dejavnostjo. Občina Beltinci namreč simbolično ohranja tradicijo oziroma slovesni pomen nekdanjega rekrutovanja tudi v samostojni državi Sloveniji.

Dragi rekruti in rekrutke, ponosni smo na vas, ponosni so lahko vaši starši! Lepo so vas vzgojili. Naj vas še naprej vodijo, da boste lažje zajadrali v odraslost. Naj naštejemo še te pridne fante in dekleta, ki so se izkazali in sem prepričana, da se bodo še. Zaželimo jim vse dobro v nadaljnjem življenju.

Vera Bezjak

Prireditev ob dnevu žena in materinskem dnevu v KS Lipovci

V soboto, 16. 3. 2019, smo se v KS Lipovci na lepi prireditvi ob dnevu žena in materinskem dnevu spomnili vseh žena, mater, babic. Bogat kulturni program je pripravilo kulturno-umetniško društvo Lipovci v sodelovanju z rekruti letnika 2001. V programu so nastopili najmlajši iz vrtca Lipovci z vzgojiteljicama, recitatorki Živa Štiblar in Veronika Erjavec, mladi glasbenik na klavirju Jan Slavic Bezjak s pevko Lucijo Smolko iz Odranec, ljudske

pevke iz Lipovec ter letošnji lipovski rekruti, ki so se pri pripravi in izvedbi programa izjemno izkazali. Pripravili so recital, peli, igrali in ob koncu zapeli skupaj z ljudskimi pevkami. Letošnje rekrute moram in želim resnično pohvaliti, saj so pokazali veliko mero pripravljenosti za sodelovanje, samoiniciativnosti in izvirnosti. Vesela

sem, da imamo v Lipovcih take mlade, ki so še pripravljene »žrtvovati« svoj prosti čas, ki znajo s posebno empatijo sodelovati s starejšimi in soustvarjati kulturni utrip naše vasi. Iskreno se zahvaljujem vsakemu posebej in vsem ostalim nastopajočim.

Na koncu je prisotne nagovoril in pozdravil Dejan Jakob, predsednik KS

Lipovci. Sledila je pogostitev, ki jo je pripravila Gostilna Vrtnica, potem pa zabava in druženje ob zvokih domačih glasbenikov Jožeta Tivadarja in Silva Gaborja.

Bil je prijeten, lep in sproščen večer.

Cvetka Rengeo

Za zdravje in dobro počutje

V ponedeljek 14. januarja, smo v KS Melinci pričeli z delavnico Gibam se, ki so jo vodili kineziologi Zdravstvenega doma Murska Sobota – center za krepitev zdravja. Brezplačna vadba pod strokovnim vodstvom kineziologa se je odvijala vsak ponedeljek, 12 tednov zapored. Odziv na delavnico je bil zelo dober. Ob sami vadbi smo izvedeli tudi nekaj o pomenu pravilne telesne drža, spoznali specifične vadbene, osvojili pravilno dihanje, se seznanili s stabilizacijskimi vajami, pravilnim dviganjem bremen.... Vsak pri sebi je ocenil, koliko zmore, kje so njegove meje...

Delavci ZD so nam pripravili predavanje o prehrani, v sklopu vadbe pa smo opravili tudi dvojno testiranje – test

telesne pripravljenosti odraslih oseb.

Z delavnico Gibam se smo sicer zaključili, vendar pa nadaljujemo z aktivnostmi za zdravo življenje. Tako že nekaj časa deluje skupina Šola zdravja, ki pripravlja organizirano razgibanje vsak dan od ponedeljka do petka ob 8. uri zjutraj, od meseca maja naprej pa tudi ob ponedeljkih, sredah in petkih ob 19. uri na dvorišču Kulturnega doma Melinci. Če se jim želite pridružiti, vas bodo veselili.

Prav tako pripravljamo mesečno posvetovalnico s patronažno medicinsko sestro, kjer lahko povprašate za nasvet, dobite navodila... Pomembno je poudariti, da so v posvetovalnico vabljeni vsi, tudi tisti, ki morebiti nimajo urejenega

zdravstvenega zavarovanja.

Sodelovanje s kineziologi Zdravstvenega doma bomo nadaljevali tudi na Pomurskem športnem festivalu, kjer bomo v torek 25. junija, pripravili rekreativni pohod, tek in nordijsko hojo. Vabljeni že sedaj!

O posvetovalnici patronažne sestre ter vseh ostalih aktivnostih vas sproti obveščamo na naši spletni strani www.melinci.si.

Pomembno pa je, da poslušate svoje telo in ob vadbi uživate!

Tina Zver-Vlaj

Je res minilo?

Ob prebiranju letnih poročil sem opazil, da mi je marsikateri dogodek že kar ušel iz glave. Uspešen nastop, pohvala staršev katerega izmed učencev, rezultati na tekmovanjih, prijateljska gesta katerega izmed sodelavcev, in še bi lahko našteval. V mislih so se zvrstili posamezni koščki mnogoterih dogodkov, ki so, ne glede na to, da na prvi pogled nimajo nič skupnega, v osnovi zelo povezani. Ob pogledu od daleč je slika širša. Prijeten občutek ob spominu na odkrit in zaupen pogovor z zdaj že nekdanjim sodelavcem mi pred oči prinese nove in nove dogodke. Kar neverjetno se mi zdi, da so vsi ti trenutki iz sicer že preteklega časa še vedno živi. Postali so del mene. Če stopim še korak nazaj, je povezava med drobcami še bolj očitna. Vsaka

pozitivna stvar je na nek način sprožila nastanek nove. Vsako veselje je rodilo novo veselje, vsaka ideja novo idejo. Ob pogledu z razdalje se koščki kar sami od sebe zložijo v mozaik, ki mu ni konca. Nastala je zgodba, ki še kar traja. Začetek te zgodbe je še vedno tukaj, čeprav sem že večkrat imel občutek, da je kakšen dogodek napeljeval h koncu nečesa, čemur sodobno rečemo projekt. Vse, kar se nam je zgodilo in kar se nam dogaja, pravzaprav sploh nima osnovnih značilnosti projekta. Začetek naše zgodbe se je zgodil že veliko pred formalnim pričetkom delovanja šole v letu 2008, jedro pa se še kar razvija in raste. Vsebinske specifične dejavnosti naše šole ob ustanovitvi so bile odgovor na potrebe okolja: skrb za ljudsko glasbeno izročilo, vpetost v

kulturno dogajanje v lokalnem okolju in posredno vključevanje čim širše populacije v dejavnost šole, skrb za vzgojo in izobraževanje organistov in pevcev za potrebe naše škofije ter izobraževanje odraslih. Vse naštetost smo ob izvajanju javno veljavnih in nadstandardnih programov skušali povezati in dati na skupni imenovalec, ki mu pravimo pristni medčloveški odnos. Upam si trditi, da so prijetni občutki ob spominu na dogodke ostali prav zaradi tkanja dobrih odnosov. Dobri odnosi med zaposlenimi se odlikavajo v prvi vrsti med učenci pri samem pouku, posredno pa pri starših in vseh ostalih sodelujočih. Z glasbo povezujemo ljudi s skupnimi cilji, pa naj gre za združene odrasle zbornice ali otroške skupine, motiviramo tudi starše

in ostale sorodnike, da zaigrajo skupaj s svojimi otroki. In del vsega naštetega smo skušali s programom na slovesni akademiji 29. marca 2019 predstaviti. Slišali smo klic k Odrašeniku (Sanctus XIV: Jesu Redemptor), Satyrični Trio domačega skladatelja Slavka Šuklarja, otroško hrepenenje po sreči in veselje do glasbe ob izvedbi šolskega

pihalnega orkestra ter skladbo, ki je nastala na pobudo šole v sodelovanju otrok in staršev v krogu družine Beuermann Belltango – Moja pesem je lepa. Glasbo kot univerzalni jezik resnično uporabljamo za spodbujanje dobrih medčloveških odnosov. Ob tem ostanejo prijetni občutki in zgodbe ne more biti konec. Ob tej priložnosti

se zahvaljujem vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k temu, da smemo delati za naše najmlajše na tako čudovit način. Vsem, ki ste z vašo prisotnostjo potrdili naše delo pa želim, da to veselje čim dlje časa napolnjuje vaše srce in dušo.

Matej Zavec, ravnatelj

Slavnostna akademija ob 10. obletnici Glasbene šole Beltinci

Beltinci, 29. marec 2019

Spoštovani in dragi slavljenici – učenci in učitelji Glasbene šole Beltinci – in vsi, ki živite s šolo, za šolo in jo vsak na svoj način spremljate in podpirate! Spoštovani slovesni zbor!

Tisti, ki ste priredili to slavnostno proslavo, ste me povabili s prošnjo, da bi spregovoril na vaši svečanosti ob 10. obletnici Glasbene šole Beltinci. Mlada šola torej. Če jo primerjamo s človekom – kar je smiselno misliti – bi lahko rekli, da je to deček ali deklica tik pred vstopom v puberteto. Zrasla pa je na pobudo in željo vas, prebivalcev teh krajev in okrajev, da se tudi sami dejavno vključite v široko vzgojno dogajanje, ki mu pravimo javno glasbeno šolstvo. Pred leti smo praznovali v Sloveniji 200-letnico slovenskega javnega glasbenega šolstva. V Ljubljanski normalki, kjer je 7. novembra 1816 zaživelo tudi javno glasbeno izobraževanje, so se izšolali France Prešeren, Friderik Baraga in Anton Martin Slomšek, če omenimo le najbolj zveneča imena. Vendar ta šola ni zrasla kot goba po dežju. Njena ustanovitev korenini še dlje v slovenski in evropski zgodovini od antike naprej. Še pred njo je bila leta 1701 ustanovljena Academia Phil-Harmonicorum, predhodnica današnje Slovenske Filharmonije. Že od 12. stoletja naprej imamo podatke o šolah pri večjih cerkvah in samostanih. S koncilskim odlokom je bilo zaukazano, da se morajo "postaviti učitelji, ki bodo pri stolnicah in samostanih revne otroke poučevali zastonj" (3. lateranski

10 let GŠ Beltinci

koncil, 18. kanon). Pouk se je odvijal po sistemu trivija in kadrivija, kamor je spadala tudi glasba kot zelo pomembna veda poleg aritmetike, geometrije in astronomije. Tako najdemo po vsej Evropi posejane znamenite Slovence kot znanstvenike in obenem tudi visoko izobražene glasbenike, kot je bil npr. Jurij Slatkonja (Georg von Slatkonja, tudi Jurij/Georg Chrysippus), prvi uradni dunajski škof (1513-22) in obenem ustanovitelj in vodja dunajske dvorne kapele (od 1498), danes znane kot zbor Dunajskih pojočih dečkov (Wiener Sängerknaben). Baltazarj iz Mozirja je poučeval v Baslu in izdal tudi traktat o glasbi (1501). Naš veliki Jakob

Handl Gallus je služboval v Olomucu in v Pragi in še bi lahko naštevali od globokega srednjega veka pa vse do danes.

Izobraževanje v glasbi ima torej v slovenskem in evropskem prostoru globoke korenine. Tisti, ki je želel veljati za izobraženega, ni smel biti neuk v glasbi, kar je splošno veljalo od antike do sredine 20. stoletja, in to za ves evropski prostor. Tukaj pa bi rad prav posebej izpostavil, da je naše glasbeno šolstvo v celoti, torej tisto, ki izvaja javne šolske programe, v sedanjem evropskem prostoru nekaj posebnega. Naši modri predniki so se odločili in

z državnim zakonom tudi pravno-formalno vključili glasbeno šolstvo v sistem javnega šolskega izobraževanja. Poudariti pa moramo, da to nikakor ni samoumevno, saj smo v tem bolj izjema kot pravilo, če pogledamo celoten evropski prostor, začenši npr. v sosednji Avstriji. Tudi poizkusi ukinjanja našega glasbenega šolskega sistema v tej obliki se ob vsaki finančni krizi ponovno pojavijo najprej na mizah finančnih ministrov, nato pa še na kakšni drugi ministrski mizi. Lahko smo zadovoljni, da doslej niso bili kratkovidni in so nevarnosti ukinitve uspešno premagali.

Zato bi rad tudi ob tej slovesnosti še posebej močno podčrtal, da smo ravno z obstoječim sistemom javnega glasbenega šolskega izobraževanja Slovenci v samem naprednem vrhu v EU in lahko rečemo, da tudi v svetovnem merilu. Ni prostor tukaj, kjer bi vam lahko na široko podajal dokaze, katere in kakšne življenjsko bistvene dobre učinke ima glasbena vzgoja, ne le na razvoj posamezne osebnosti, marveč tudi na dobrobit vsakega naroda in države ter njunega blagostanja. Slovenija kljub številčni majhnosti naroda v evropskem in svetovnem merilu v številnih segmentih dosega presežne rezultate, med njimi tudi v glasbi. Dobro je pri tem imeti v zavesti, da se Mozarti, Beethovni in Brahmsi tudi na Nemškem ne rojevajo vsako stoletje in v vsaki dolini. Vložek denarja, ki ga kot posamezniki in kot država s proračunom vlagamo v glasbeno izobraževanje je – če dobro premislimo – zanemarljiv v primerjavi z dodano vrednostjo, ki je lahko merljiva na več načinov: npr. najprej v obliki 'zlatih maturantov' ali pa prvih mest na številnih mednarodnih tekmovanjih, kjer se meri znanje ali umetniški dosežki. Lahko je merljiva in dokazljiva celo v primerjalnih številkah med mladostniško in mladinsko preventivo v odnosu do kurative, ali pa v številkah dodane vrednosti za državo bistvenega nacionalnega BDP-ja oz. bruto domačega proizvoda.

Vsaj na današnji slavnostni dan pa ne

smemo nikakor spregledati, da gre za nas Slovence poleg naštetega še za eno vitalno pomembno stvar. Glasba je namreč poleg jezika – tudi prekmurščine (ne pozabimo, da je ona jezik!, ima tudi svoj knjižni slovar) – drugi neodtujljivi del slovenske nacionalne identitete. Kdor pozna našo slovensko zgodovino od noči časov pa do danes, dobro ve, da gre za svet, katerega korenine segajo vse do Gosposvetskega polja, kjer so naši predniki v davnem 7. stoletju – v hudi stiski – branili temelje starodavnih zametkov slovenske pravno-upravne ureditve v srenjah, imenovanih župa (to je hkrati najstarejša krajevna organizacijska oblika oz. upravna enota med vsemi Slovani sploh in tudi ena izmed najstarejših v Evropi, kar so nam do nedavnega skrbno in redno zamolčevali), hkrati pa v svobodnih volitvah za določen čas zaupali vodstvo in upravo možem-županom, ki so jih spoštovali. Morda malo kateri Slovenec ve, da je prav ta nekoč splošno slovenski (in ne samo gosposvetsko-karantanski) postopek in obred demokratične predaje vodstvenega dostojanstva v roke svobodno izvoljenega župana po zavito čudovitih poteh postal idejni navdih, princip in hkrati pravni temelj za deklaracijo o neodvisnosti Združenih držav Amerike v 18. stoletju. Besede v tej deklaraciji, da so "vsi ljudje ustvarjeni enakovredni, da jih je Stvarnik opremil z neodtujljivimi pravicami... do življenja, svobode in zasledovanja sreče", imajo dokazljivo fizično sled preko Th. Jeffersona, J. Bodina, S. E. Piccolominija (papeža Pija II) vse do naše slavne Karantanije v globokem srednjem veku, kar so nam tudi žal zamolčevali. Ta in takšna svobodna misel je v našem narodu živela vsa stoletja, kljub tujemu jarmu, vse do danes. Tudi naše dejanje osamosvojitve v letu 1990 - z minimalno prelito krvjo in izjemno slogu vseh tedanjih Slovencev - lahko beremo v tem ključu, kar nam je lahko v ponos, uteho, navdih in upanje za naprej, vsakemu rojaku posebej in naši domovini kot celoti.

Prekmurci ste se pred sto leti želeli združiti z matično Slovenijo kot

enakovredni člen prav po istem samoohranitvenem nagonu, ki korenini v teh tisočletnih izročilih, in ljubezni do svojih rojakov onkraj te reke, ki jo je Klekl tako lepo poimenoval s prekrasno besedo v prekmurščini „vezalje“ v zaključku svoje pesnitve "Kaj je Mūra šepetala":

*Ne me Večni záto stvoro,
da bo val moj brate ločo,
jaz vezálje sem za nje,
ki kre strani mi živé.*

Slovenci vemo od noči časov, da je pesem po svojem notranjem bistvu nekaj, kar se poje. Torej je glasba po svojem bistvu sama srčika jezika, s katerim je intimno zvezana v neločljivo enoto. Jezik in glasba sta potemtakem "eno bitje in eno žitje". To nam razodeva naša slovenska beseda pesem, ki ne pomeni isto kot tujka poezija. Slovenska pesem je namreč vtkana v stvarstvo, ki ga Slovenci imenujemo svet. V tej besedici s tisočnimi pomenskimi odtenki, ki pa vsi po vrsti nakazujejo prvobitno prežarjenost s svetlobo Bitja (nekoč poimenovanega Perun, kasneje Božič, pa Oče nebeški), je zajeta prežarjenost s svetim, in to od znotraj. Zato smo v vseh časih radi zapeli pod milim zvezdnatim nebom, pod to čudovito posodo svetega, ki se mu čudimo, ga občudujemo, spoštujemo in ljubimo. Tako u-bogi kakor bog-ati, saj sta pred svetim svetom oba enakovredna in enakopravna prebivalca, kot so za nami zapisali "očetje utemeljitelji ZDA" davnega leta 1776, tisočletje po naši Karantaniji. Ker sta oba iz iste snovi, sta ubogi in bogati enako posvečena. Tudi ta blatna zemlja, ki jo po ne napisanem in v dno obisti ponotranjenem slovenskem zakonu tako ljubimo, da stoji morda vrednostno celo na prvem mestu, deleži na tej svetosti in se tudi zato imenuje svet.

Claude Lévi-Strauss je dokazoval, da ni rasa tista, ki določa kulturo, ampak je res prav obratno: kultura določenih skupin ljudi je tista, ki določa raso, vključno z barvo kože in potezami na telesu, kot nam sodobna genetika in z njo povezane vede zadnje čase še

dodatno dokazujejo. Slovenci imamo lahko tudi zato svoje ogledalo v kulturi, ki smo jo snovali, omikali (t.j. prečesavali kot grobi lan za prejo, od tu stari slovenski izraz za kulturo omika), izbirali skozi stoletja najboljše niti in jih tkali v pisano platno, iz katerega si je nato vsakdo na novo ukrojil ta hmašni gvanč za svojo dušo. "Žive naj vsi narodi" na slovenskem evrskem kovancu je predvsem pečat primata kulture pred trgovino in finančnimi sredstvi, torej primat lepega, dobrega in resničnega pred koristnim. Če ta ideal in take vrednote niso bile, niso in ne bodo vsem rojakom enako zavezujoče, to ne zmanjšuje njihove veljave in vrednosti, niti vitalne dragocenosti tega ideala in teh vrednot.

Ob tej vaši svečanosti, ob 10. obletnici Glasbene šole Beltinci, se vsega tega še na poseben način zavedate, premislite, se opogumite in naredite načrte za nadaljnjo rast glasbene šole. S takšnim vložkom naporov boste doprinesli bogat prispevek v skupno kaščo vsega

izjemno pomembnega slovenskega šolskega sistema v celoti, kjer se vsak na svoj način trudimo za iste in enake cilje.

Predniki so nam že pred tisočletji povedali, da je bistvo naše kulture svéta in svobodna oseba, ki jo Večni (različna imena je nosil) vsako posebej ljubi na poseben način. Odgovor na ta ljubeči klic je lahko res samo pesem. In nam Slovincem je pesem – torej vsa glasba – poleg jezika bistveni temelj kulture. Pesem bo njih jezik in njih pesem bo vriskanje, nam je v Kurentu zapel naš veliki Ivan Cankar.

Vse čestitke in dobre želje za vaš praznik in vaše delo.

Hvala za vašo naklonjenost in pozornost.

Ivan Florjanc

Kaj je Múra šepetála

*Múra je zašepetala:
Strüga moja zláto vála...
Ali so vam vrelci znani,
odket ga prinéso váli?
Tü kre moje leve stráni
rod prebiva, rod pregnáni...
Jokat se je hodo v mene,
z večstoletne grozne teme...
Njegove suze so zlató,
ki ga skrivam pod vodó.*

*Múra je zašepetala:
Kelkokrat sem z mesta vstála,
poplavíla rodno zemlo...
Tiste, ki slobódo jémlo,
v svojem srdi sem iskála,
ka bi njim na znanje dála:
Ne me Večni záto stvoro,
da bo val moj brate ločo,
jaz vezálje sem za nje,
ki kre strani mi živé.*

Jožef Klekl st.

Zaključek bralnega projekta Naša mala knjižnica

Mednarodni projekt Naša mala knjižnica je že desetletje namenjen spodbujanju branja in bralne pismenosti ter spoznavanju drugih kultur. Projekt, ki ga podpira Evropska komisija, je namenjen najmlajšim bralcem, od vrtca do 5. razreda osnovne šole.

Otroke skozi šolsko leto pospremi skrben izbor mladinske literature priznanih slovenskih in tujih avtorjev, v letošnjem šolskem letu so to bile zanimive zgodbe v šestih izbranih knjigah iz Slovenije, Litve in Hrvaške: Andrej Rozman Roza: *Kako je Oskar postal detektiv*, Kestutis Kasparivičius: *Dežela lenuhov*, Jana Bauer: *Groznovilca in divja zima*, Grigor Vitez: *O zajcu, ki se je rad smejal*, Ida Mlakar: *Cipercoperček* in Gendrutis Morkunas: *Boljše zgodbe*.

Tudi učenci OŠ Beltinci so se letos ponovno vključili v branje v Naši mali knjižnici. Ob zaključku smo v šolski knjižnici šestim učencem 4. in 5. razreda slovesno razdelili bralna priznanja

Naše male knjižnice, in sicer so jih prejeli: **Julija Filipič, Sara Koštrica, Lea Mikič, Nuša Škafar, Katarina Gomboši in Hana Magdič**. Ti učenci so redno obiskovali naša srečanja v šolski knjižnici, prebrali izbrane knjige, reševali naloge v Ustvarjalnikih in sodelovali v nagradnih ugankah. Sodelovanje v bralnem projektu Naša

mala knjižnica spodbuja branje in otroško ustvarjalnost ter razširja znanje o avtorjih in ilustratorjih. Želimo si, da se branju v Naši mali knjižnici v naslednjem šolskem letu pridruži več učencev kot letos.

Cvetka Rengeo, šolska knjižničarka

Odrasli smo zgled otrokom – svetovni dan zdravja

Tudi župan ni mogel mimo gibalnih nalog

V vrtcu Beltinci smo v petek, 5. 4. 2019, poskrbeli, da je bil naš dan gibalno obarvan. Tako smo obeležili svetovni dan zdravja, ki je bil letos v nedeljo, 7. 4. 2019, ko pa so vrata našega vrtca zaprta.

Vzgojitelji vrtca Beltinci se trudimo, da so naši dnevi v vrtcu ves čas prepleteni z gibanjem in zdravim načinom življenja. Ta dan pa smo se še bolj potrudili in poskrbeli, da smo otrokom pričarali zanimive in raznolike vsebine

s področja gibanja, prav tako pa smo v to vključili tudi zaposlene, starše, obiskovalce in vsakogar, ki je na ta dan stopil skozi vrata našega vrtca. Pred našim vhodom so bili že zjutraj postavljeni znaki, ki so opozarjali, da se ta dan v vrtec prihaja brez avtomobila. Pot do vrat vrtca je bila prepletena z gibalnimi ovirami in nalogami, čez katere nam je pomagal naš Kucec – maskota, ki je tisto jutro razveseljevala otroke in odrasle. Naloge so bile

primerne tako za najmlajše kot tudi za malo starejše. Tako so gibalne naloge premagovali otroci, starši, stari starši, ki so na tisti dan pospremili otroke v vrtec in celo župan, ki je tokrat obiskal naš vrtec in nas prišel pozdravit.

Nagrada za premagane ovire in gibalno udejstvovanje je bila slovenska zastava, takšna, ki spremlja tudi naše športnike po vsem svetu - zagotovo so tudi oni nekoč začeli z majhnimi gibalnimi koraki že v predšolskem obdobju.

Tako smo naš dan začeli z veliko športnega duha, državnim simbolom, obiskom župana in nadaljevali z gibalnim dopoldnevom. Vzgojiteljice in vzgojitelj vrtca smo poskrbeli, da je bil dan resnično športno obarvan – naše igralnice so postale gibalni poligoni, na katerih so lahko otroci preizkušali svoje zmožnosti. Otroci so imeli možnost prehajanja iz ene igralnice v drugo, kar jim je omogočalo veliko raznolikih vaj in vadbe na različnih poligonih in večjo možnost vzpostavljanja socialnih stikov z otroki drugih oddelkov.

Ob koncu dneva smo skupaj ugotovili, da bomo takšne dni še ponovili, saj smo zdravje krepili in se skupaj veselili.

Vrtec Beltinci

Vzgojiteljica: Helena Smej

Naš mürski čolnar

V vrtcu Beltinci - enota Gančani - se skozi šolska leta udeležujemo na različnih natečajih in dobrodelnih prireditvah. Tudi tako si otroci širijo obzorja, ki so pomembna za njihov trajnostni razvoj. Tako smo se tudi letos odločili sodelovati na likovnem natečaju »Odpadno je uporabno« podjetja Saubermacher - Komunala Murska Sobota, saj dajemo velik poudarek ohranjanju čistega okolja, kakor tudi temu, da iz starih neuporabnih stvari lahko ustvarimo nove, zanimive izdelke. Ko smo pregledali priporočila za sodelovanje, smo staknili glave veliki in mali in se skupno odločili, da izdelamo masko, ki

je imela v preteklosti zelo pomembno nalogo. Otroci iz treh oddelkov so po svojih sposobnostih izdelovali vse potrebno za masko. ČOLN – uporabili smo tehniko kaširanje (plast za plastjo sledilo je barvanje s tempero, dodali smo še predpasnik in klobuk. Že ob novici, da je naš izdelek prišel v ožji izbor v Vrtcu Beltinci in da je bil poslan v PIŠK MS, smo bili zelo veseli. Ko

smo izdelali, da je naš izdelek, pustna maska »MÜRSKI ČOLNAR«, zmagal v kategoriji sodelujočih vrtcev, pa je bilo veselje otrok in seveda nas odraslih nepopisno. Dobili smo potrditev, da delamo dobro in otroke usmerjamo v pravo smer. Z veseljem smo se odzvali vabilu na podelitev v PIŠK MS, kjer smo iz rok direktorja podjetja Saubermacher prejeli nagrado. Ob koncu podelitve smo si ogledali še

knjižnico in tako združili prijetno s koristnim, pa še posladkali smo se na zakuski. Glede dobljene nagrade smo se odločili, da otrokom in staršem v mesecu maju pripravimo presenečenje, kakšno, pa naj zaenkrat ostane še skrivnost. Razkrili jo bomo naslednjič :).

Darja Ošljaj

O delu prizadevnih folklornikov Veselih Markov iz OŠ Beltinci

Res so zelo delavni in prizadevni, ti Marki, z veliko zavzetostjo in odgovornostjo spoznavajo in ohranjajo dediščino svojih prednikov - ponosnih, dobrih, skromnih Prekmurcev.

Brez njihovih družin - staršev, babic, dedkov (ki skrbijo za prevoze, urejanje kostumov ...) in sodelavcev, "ekipe" učiteljev na šoli, ki nesebično in z veliko empatije pomagajo na najrazličnejše načine, ne bi bili tako uspešni, ne bi mogli toliko nastopati, s ponosom predstavljati svojega dela, šole, nenazadnje kraja in občine.

Izpostaviti moramo več kot odlično sodelovanje z Glasbeno šolo Beltinci, neprecenljivo je delo Jureta Rogine, ki skrbi za Prekmursko bando, ki nas spremlja na nastopih.

V letošnjem šolskem letu je na šoli 75 folklornikov Veselih Markov, v različnih sestavah smo (vključno z mesecem majem) opravili 40 nastopov. Res veliko!

Mogoče zato, ker veliko vadimo in imamo veliko programa, ker je vsebina vsakega nastopa drugačna, ker se za vsak nastop pripravljamo posebej, upoštevamo velikost prostora, priložnost, ob kateri nastopamo, se potrudimo po najboljših močeh, ker nam je vsak nastop enako pomemben, ker se po vsakem nastopu pogovorimo "predvsem" o napakah, ker je pred nami plesalo in pelo enako dobro že več generacij Veselih Markov, ki so nam z dobrim delom utirali pot, mogoče zato, ker nas poznajo in nam zaupajo.

Skupaj z našimi učitelji smo pripravili dve pomembni prireditvi, in sicer ob 40-letnici šolske zgradbe in ob kulturnem prazniku, ki je prerasla v občinsko proslavo in smo jo posvetili 100-obljetnici združitve Prekmurcev z

Delo s prizadevnimi folklorniki Veselimi Marki na OŠ Beltinci

matičnim narodom. Poseben je občutek in zadovoljstvo, ko si na odru z učiteljem ali učiteljico in ne samo mentorjem, ki stoji za zaveso ali pred tabo.

Zelo dolgo in srčno je sodelovanje z Društvom gluhih in naglušnih iz Murske Sobote, ko se srečujemo v prazničnih decembrskih dneh. Letos smo v prednovoletnem času obiskali tudi malčke v vrtcu v Rakičanu, skupaj plesali, se igrali in peli. Pravi prijatelji smo postali z Društvom upokojencev Beltinci - z njihovim pevskim zborom, sodelovali smo na njihovem koncertu, prireditvi ob materinsko-starševskem dnevu, potovali z njimi v Števanovce in Varaždin med Slovence, ki ne živijo v matični domovini. Zelo dobro že dalj časa sodelujemo s Splošno bolnišnico M. Sobota in ob različnih priložnostih popestrimo njihove prireditve. Nastopi za starejše, bodisi v krajevnih skupnostih (Lipa, Gančani..),

Domu Janka Škrabana v Beltincih, so nekaj posebnega - otroci ne le da nastopajo, pridobivajo si izkušnje, opazujejo in spoznavajo življenje, mogoče pridejo do ugotovitve, da ni vse samo lepo ... Ne odklonimo nobenega dobrodelnega koncerta, bodisi na naši šoli ali kje drugje. Velik izziv nam je bilo sodelovanje z Mepz Štefan Kovač iz Murske Sobote, kjer smo sodelovali kot "napovedovalci" na njihovem letnem koncertu. Za prijatelje iz Madžarske in Francije smo pripravili delavnice, kjer smo skupaj plesali prekmurske pleske, s sabo pa so odnesli učne liste v prekmurščini in njihovem jeziku. Nastopili smo tudi na sprejemih mednarodnih izmenjav in mednarodnem simpoziju, ki je potekal na naši šoli.

Dve skupini sta se udeležili državne revije Pika Poka v Rogaški Slatini, ki poteka pod okriljem Zavoda za šolstvo OE Celje. Nastopi so bili vzorno

izpeljani.

S štirimi postavitvami smo se predstavili na območnem srečanju OFS v organizaciji JSKD in kar 3 naše skupine so dosegle regijski nivo (srebrno priznanje), dve sta se udeležile območnega srečanja. Zelo ponosni smo na besede Bojana Knifica,

ki je med oceno, ko je pohvalil in tudi opozoril na napake, ki jih že z velikim veseljem popravljamo, povedal, da so Veseli Marki plesno vzgojeni in dota za Prekmurje. Zato nas in naše znanke še toliko bolj čaka zelo odgovorno delo tudi v bodoče.

Aktivni bomo tudi v počitniškem času,

septembra pa ...

Hvala vsem, ki verjamete v naše delo, nam zaupate in še posebej vsem za kakršnokoli pomoč, nasmeh, vzpodbudno besedo ...

**Folklorniki Veseli Marki
z učiteljico Jelko**

Customs na OŠ Beltinci

Na Osnovni šoli Beltinci znova doživljamo izjemno mednarodno pestro pomlad, kajti opravili smo že tretjo mednarodno izmenjavo letos. Februarja smo gostili krajsi izobraževalni obisk v okviru Erasmus+ projekta šolskih partnerstev »Modern Classrooms, Modern Education«, v mesecu marcu nas je obiskalo 12 učencev z Madžarske s podporo Goethe inštituta, od 25. marca do 7. aprila pa je potekalo aktivno mednarodno sodelovanje s francosko šolo.

Sodelovanje se je spletlo preko portala eTwinning in tako smo se z učenci devetih razredov odločili za manjši projekt s šolo iz mesta Belleville v Franciji. Najprej smo raziskovali in predstavljali običaje, značilne za naše okolje, potem so učenci vzpostavili dopisovanje z vrstniki, spomladi pa so bili na vrsti tudi obiski.

Od 25. – 29. marca smo gostili kar 25 učencev in 2 učitelja iz College Emile Zola. Dopoldan smo zanje organizirali različne umetniške, športne in tehnične delavnice, udeleževali pa so se tudi pouka angleščine. Ob popoldnevih so sledile ekskurzije na Otok ljubezni v Ižakovce, na Ptuj in v Mursko Soboto. Učenci so bili nastanjeni pri družinah gostiteljicah.

V sredo, 3. aprila, pa je končno napočil težko pričakovan odhod naših učencev v Francijo. V izmenjavo je bilo vključenih 25 učencev in 3 učiteljice. Potovali smo z avtobusom in bili nastanjeni pri družinah. Tudi nas je pričakal podoben program, kot smo ga pripravili mi. Popoldan smo recimo obiskali mesta Lyon in Belleville, spoznali smo igre pétanque in time's up, obiskali pa smo tudi nekaj muzejev in naravnih znamenitosti. Učenci so prebili skoraj štiri dni s prijatelji in slovo je bilo težko. Ker sem učiteljica angleščine, sem

v prvi vrsti pričakovala, da bodo učenci aktivno in v realnih situacijah uporabljali za komunikacijo jezik. Naši učenci so to tudi res počeli, vendar jim francoski učenci niso bili ravno kos. Naj povem tudi, da so se naši učenci, čeprav niso bili ves čas popolni, izkazali kot samozavestni, komunikativni, samoiniciativni, vodljivi, prijazni in razgledani mladi ljudje, ki so navdušili učitelje in starše gostitelje. Razen tega so imeli priložnost opazovati in primerjati način življenja, urejenost šolskega poslopja in šolski sistem, infrastrukturo mest in marsikaj drugega, zato sem zbrala nekaj zanimivih pričevanj učencev.

»Ko smo se z avtobusom pripeljali v Francijo, se mi ni zdelo nič kaj posebnega. Ampak s časom sem začela spoznavati različno kulturo ter ljudi. Bila sem malce začudena nad njihovimi pozdravi: ko so se srečali znanci, so se vedno dvakrat poljubili na lice. Presenetila me je njihova pozitivna energija, dobrodušnost, poslušljivost ter povezanost. Francija ne velja ravno za najvarnejšo državo, zato me je zelo presenetilo, da v hiši sploh niso zaklepali vhodnih vrat. Nastanitev v moji hiši je bila dokaj v redu. Sicer je bilo stanovanje malce skromnejše, vendar so me pričakali z odprtimi rokami. Življenje v Franciji in življenje pri nas se ne razlikujeta veliko. Poudariti pa moram, da so nekatere stvari precej dražje od naših. Predvsem hrana. Kar me je najbolj presenetilo, pa je njihov šolski sistem. Šolo imajo dopoldne od 8. do 12. ure, potem imajo dve uri prosto za kosilo, popoldne pa spet pouk od 14. do 17. ure. Imajo bolj stroge učitelje, pri pouku redno poslušajo in upoštevajo navodila učiteljev, ampak ko se ura konča, se vse to spremeni v en kaos. Vsi se prerivajo, kričijo in tudi pretepajo.

Po mojem mnenju je naš šolski sistem veliko boljši od njihovega. Potreben pa je le čas, da se na vse navadiš in prilagodiš.« Maša

»Ko smo z avtobusom vstopili v Francijo, me je najbolj presenetilo to, da vse izgleda bolj staro, ko pa sem prišla v stanovanje gostitelja, sem opazila, da je vse bolj prefinjeno. Presenetilo me je tudi, da so v šoli v čevljih in jaknah in da nimajo veliko zvezkov ter učbenikov. Pri pouku športne vzgoje so deklice in dečki skupaj. Najbolj pa me je presenetilo, da v šoli nimajo malice. Moja nastanitev v stanovanju je bila zelo dobra. Imela sem svojo sobo, hrana je bila zelo dobra. Z družino smo se veliko pogovarjali ter igrali njihove igre. Kopalnica je bila pa majhna. V družini so bili do mene vsi prijazni in mi poskušali stvari čim bolj razložiti. Življenje tam se ne razlikuje veliko od našega. Edina stvar je, da imajo večje plače, zato so tudi cene malce višje kot pri nas. Šolski sistem se zelo razlikuje od našega. Pouk začnejo ob 8. uri in so v šoli do 17. ure. Vmes imajo prosto med 12. in 14. uro. Med tem časom se lahko učijo ali pa grejo celo domov. V šoli so obuti in oblečeni v jakne. Zvezkov in učbenikov nimajo veliko. Nisem pričakovala veliko, vendar sem bila zelo zadovoljna. Bilo mi je zelo všeč. Definitivno priporočam. Srečna sem, da sem se lahko udeležila tega projekta.» Nikki

»Potovanje v Francijo se mi je zdelo čudovito in nepozabno. Spoznali smo njihov način življenja, predstavili so nam njihov običajen delovni dan, seveda ni manjkalo niti ogledov raznih znamenitosti in prostega časa, preživetega z novimi prijatelji. Pri moji družini oz. pri družini moje dopisovalke so me zelo lepo sprejeli in za to sem

jim nadvse hvaležna. Najbolj mi je bilo všeč, da je bila družina prijazna, da smo se skupaj igrali in pogovarjali. Skratka, počutila sem se kot del njihove družine. Najbolj pa me je presenetil njihov način šolanja oz. izobraževanja, kajti v šolo hodijo zjutraj in tudi popoldne. Učitelji v šoli so prijazni in učenci jih zelo spoštujejo, saj so med poukom tihi in mirni. Ko pa zvonec zazvoni in stopiš na hodnik, pa vidiš v vsakem kotu nekoga, ki se pretepa ali izsiljuje. To me je zelo presenetilo. Izkušnja mi je pomenila nekaj takšnega, za kar ti ne more biti nikoli žal in zelo sem vesela, da sem to doživela. Najbolj pa mi bodo v spominu ostala na novo stkana prijateljstva, ki jih verjetno ne bomo pozabili vse življenje.«

Nika

»Izmenjava z otroki iz Francije je bila zame čudovita in posebna dogodivščina. Vsak dan pač nimaš priložnosti družiti se in spoznavati otroke svojih let iz drugega dela Evrope. Zanimivo je bilo videti in primerjati njihov vsakdan z našim. Imela sem čudovito gostiteljico, s katero sva se odlično ujeli. Srečna sem, da sem imela priložnost sodelovati pri projektu. Potovanja in gostovanja se bom vedno rada spominjala.«

Gaja

»V okviru mednarodnega projekta e Twinning z naslovom Customs smo na naši šoli od 25. do 29. marca 2019 gostili 25 učencev in 2 učitelja iz mesta Belleville iz Francije. Teden dni za tem smo jim obisk vrnili. Gostje so nas toplo sprejeli in nam nudili obilo zabave, prav tako pa smo spoznavali njihov način življenja, ki pa je po mojem mnenju bistveno slabši kot naš. Otroci so v šolah od 8. do 17. ure in v ta čas je všteti tudi čas za kosilo, ki traja 2 uri. Njihovo znanje in uspeh je precej slabši, kot ga imamo mi, vsaj na področju tujih jezikov, v katerih so potekali naši pogovori, to je angleščina in nemščina. Učitelji so precej manj strogi kot v Sloveniji. Zabavno pa je, da imajo otroci odmora zunaj, na svežem zraku. To bi lahko uvedli tudi pri nas. Zelo me je presenetil tudi njihov način prehranjevanja. Otroci običajno nimajo toplega kosila, temveč jedo hitro pripravljeno, nezdravo hrano. Nastanjeni smo bili pri učencih

gostiteljih, s katerimi smo spletni trdne prijateljske vezi, katere - upam - bomo ohranili v prihodnosti.« Eva

»3. aprila smo se ob dveh ponoči z avtobusom podali na 15 - urno vožnjo v Francijo, natančneje v mesto Belleville poleg Lyona. Prispeli smo okrog petih popoldne. Izpred šole so nas pobrale družine, ki so nas gostile naslednje štiri dni. Moram povedati, da je bila nastavitev zelo prijetna. Ne le udobje hiše, tudi družina je bila neizmerno prijazna in radodarna. Najbolj me je presenetila Francija sama. Predstavljala sem si jo kot državo z mnogo zgradbami in brez polj, čisto nasprotje Prekmurja. A se je izkazalo, da ima tudi Francija mnogo polj - a večinoma neobdelanih. Naslednji dan smo se z gostitelji odpravili v šolo. V nasprotju s Slovenijo hodi večina učencev v šolo vsak dan peš ali z avtobusom. Ko učenci stopijo pred ograjo šole, morajo učiteljem pokazati zvezek z imenom, da lahko stopijo na dvorišče. Če pozabijo zvezek trikrat, jih doleti kazen. Tudi šolski sistem tam se precej razlikuje od slovenskega. Njihov pouk traja od osmih, konča pa se komaj ob petih popoldne. Med poukom imajo ponavadi dve to tri ure odmora, med katerim lahko gredo tudi na kosilo, ki ga imajo organiziranega v šoli. Precej sem razmišljala o tem, kako se njihovo življenje razlikuje od našega. Verjetno me je najbolj presenetilo to, da se ljudje vedno, ko se vidijo, poljubijo na lice. Tudi dejstvo, da imajo le tri obroke na dan, me je presenetilo. Glede zadnjega dneva in poslavljanja sem pričakovala, da slovo ne bo težko in da se skoraj nihče ne bo jokalo. Spomnim se, da sem ves čas govorila, da se niti slučajno ne bom jokala. Vendar sem se zelo zmotila. Slovo je bilo najtežje. Prva sem se začela jokati. Spoznala sem ogromno novih prijateljev in bilo mi jih je res težko zapustiti in iti domov, saj sem navsezadnje z njimi preživela prejšnja dva tedna. Izpolnila so se vsa moja pričakovanja. Imela sem se super. Definitivno je bila to ena najbolj vznemirljivih in nepozabnih izkušenj v mojem življenju.«

Lara

»3. aprila 2019 okoli 2. ure zjutraj smo se z avtobusom odpravili v Francijo,

v mesto Belleville v okolici Lyona. Po petnajstih urah vožnje smo končno prispeli. Bila sem na smrt prestrašena, saj še edina nisem spoznala svoje gostiteljice. Bila pa je točno takšna, za kakršno sem upala, da bo. Zelo sem vesela, da sva se tako dobro ujeli. Njihove navade se zelo razlikujejo od slovenskih. Bila sem presenečena in hkrati navdušena nad tem, da se poljubljajo na lica, ko se srečajo. Zelo sem bila presenečena nad njihovim šolskim sistemom, saj se zelo razlikuje od našega. Imajo zares zelo veliko šolo, ki jo obiskuje okoli 1000 učencev. Pouk začnejo ob osmih zjutraj, končajo pa ga komaj ob petih popoldne. Med tem časom imajo dve ali tri ure dolgo pavzo. Učenci si večinoma hrano nosijo s sabo, nekateri pa gredo na kosilo v šoli. Njihov pouk deluje zelo sproščeno. Zadnji dan je bil seveda najtežji, saj smo odhajali. Vedela sem, da bodo solze prišle na plano, nisem pa mislila, da bomo vsi tako zelo žalostni. To potovanje mi bo za vedno ostalo v spominu, saj sem spoznala veliko novih prijateljev, za katere upam, da bomo ostali čim dlje v stikih ter da nas življenje še kdaj pripelje skupaj.«

Nika K.

»Customs - izjemna izkušnja, izjemna iz večih vidikov... 25 učencev se je skupaj s tremi učitelji OŠ Beltinci 3. aprila 2019 odpravilo na pot v Francijo, natančneje v mesto Belleville. Štiri dni smo spoznavali tamkajšnjo kulturo, zgodovino in način življenja. Med drugim smo obiskali tretje največje mesto Francije - Lyon, kjer smo uživali in se hkrati naučili veliko novega. Čeprav je teh nekaj dni minilo zelo hitro, smo v tem tednu in v tednu poprej, ko so učenci iz Francije obiskali Beltince, imeli dovolj časa, da smo stkali nove prijateljske vezi in se lepo ujeli z družinami, ki so nas gostile. Z veseljem bi se ponovno vrnila v Francijo, tako kot ostali učenci naše šole, ki so bili vključeni v projekt Customs.«

Katjuša

Andreja Žalik Kranjec,
koordinatorka projekta

Zaključek mednarodnega projekta Erasmus+ na OŠ Beltinci

Z izmenjavo učencev v Beltincih in delovnim srečanjem učiteljev v turškem mestu Adana se počasi zaključuje dvoletni projekt Erasmus+ Modern Classrooms Modern Education. V okviru projekta so učenci s pomočjo učiteljev pripravili učne ure s področja matematike, literature in verstev, seznanili pa so se tudi z uporabo različnih IKT orodij.

V času od 10. do 16. 2. 2019 smo gostili 16 učencev in 8 strokovnih delavcev iz Italije, Romunije, Grčije in Turčije. V ponedeljek so goste sprejeli učenci Osnovne šole Beltinci, s programom, ki so ga pomagali oblikovati tudi sami. Predstavili so se jim s pevskimi, plesnimi, telovadnimi in igralskimi točkami, predstavili pa so jim tudi Slovenijo, poudarili zgodovino Prekmurja in omenili, da letos praznujemo 100-letnico priključitve Prekmurja k Sloveniji. Sledile so predstavitve držav in šol udeleženk, nato pa so si ogledali šolsko zgradbo in potek pouka v njej. Gostje so bili najbolj navdušeni nad telovadnimi površinami in dejstvom, da imamo organizirano malico za vse učence šole. V šolah partnericah namreč nimajo organizirane malice – učenci malicajo tisto, kar prinesejo s seboj v šolo.

V naslednjih dneh so se učenci udeležili učnih ur, ki so jih učenci pripravili na svojih šolah, in drugih dejavnosti. Turški učenci so nas poučili o osnovah in značilnostih islama, grški so nam predstavili katakombe zgodnjih kristjanov na Kreti, romunski romunsko ortodoksno vero, italijanski rimskokatoliško cerkev, naši učenci pa so predstavili protestantsko vero.

V torek smo si ogledali geološke in zemljepisne značilnosti Prekmurja in spoznali gorički vulkan v Vulkaniji Grad na Goričkem. Ogledali smo si tudi znameniti grad.

V sredo so dijaki Srednje šole za gostinstvo in turizem Radenci gostom in beltinskim učencem predstavili Slovenijo, v popoldanskem času pa so nas vodili po Murski Soboti. Pripravili so čudovit ogled katoliške cerkve sv. Nikolaja, mestnega jedra in gradu. V evangeličanski cerkvi sta nas sprejela duhovnik g. Leon Novak in Liljana Kerčmar, ki sta nam predstavila cerkev in zgodovino evangeličanske cerkve, slovenske reformatorje, evangeličansko vero in samo soboško cerkev.

V četrtek smo se odpravili na strokovno ekskurzijo v Postojnsko jamo, kjer smo lahko uživali v lepotah kraške jame. Po ogledu smo se odpravili v glavno mesto, kjer smo si ogledali največje znamenitosti.

Poleg trdega in zavzetega dela pa smo se tudi zabavali, družili in spoznavali. Spoznali smo postopek izdelave perecev, igrali različne igre, zaključili pa smo z zabavno športno aktivnostjo – bowlingom.

Strokovni delavci smo se na zadnjem delovnem srečanju pogovarjali o dokončanem projektu. Spoznali smo tudi turški vzgojno-izobraževalni proces, razlike med turško javno in zasebno šolo, načine in metode poučevanja, gostitelji so nam približali svojo religijo in način življenja, popeljali pa so nas tudi na pohajkovanje po Kapadokiji in Antakiji, kjer smo odkrivali zgodovino verstev v

omenjenih pokrajinah.

V okviru projekta smo izvedli 4 izmenjave učencev in strokovnih delavcev v Italiji, Romuniji, Grčiji in Sloveniji ter 2 izmenjavi strokovnih delavcev v Sloveniji in Turčiji. Sodelujoči učenci so spoznali tudi uporabo različnih IKT orodij, s pomočjo učiteljev pa so pripravili in izvedli 10 učnih ur s področja matematike, 10 učnih ur s področja literature in 5 učnih ur s področja verstev, vse v angleškem jeziku.

Želimo si, da bi naš projekt uspešno končali in da bodo učna gradiva, ki smo jih pripravili v okviru projekta, uporabna pri pouku, tako na naši šoli kot tudi širše. Upamo tudi, da so naši učenci od projekta odnesli kar največ – tako s področja govorne kot pisne komunikacije v tujem jeziku, da so izboljšali govorniške veščine in veščine nastopanja, da so ugotovili, da priprava učnega gradiva in predstavitev le-tega in izvajanje pouka v slovenskem in tujem jeziku ni enostavna, predvsem pa, da bolje razumejo razmere v tujini, jih lažje primerjajo z razmerami doma ter lažje sprejemajo posameznike drugih držav.

Največja vrednost projekta pa je, da naši učenci in učitelji spoznajo, da doma le ni vse tako slabo in hudo, kot si predstavljajo/-mo, da so in ali pa bodo še ugotovili, da je pri nas lepo, da je zanje v šoli vzorno poskrbljeno, da so lahko srečni in ponosni, da imajo v šoli možnost zaužiti več (tudi toplih) obrokov, da jim hrane ni potrebno pripravljati doma in jo nositi v šolo, kot morajo to delati učenci v ostalih sodelujočih projektnih šolah, da imamo zelo dobre prostorske pogoje, mnogo učnih pripomočkov, predvsem pa zelo dobre telovadne površine in orodja, ki pa jih žal premalokrat izkoristimo. Upamo, da bomo lahko to izboljšali v novem projektu, ki smo ga prijaviili, in za katerega si želimo, da nam ga bodo odobrili.

Sonja Kepe

Dobrodelni koncert OŠ Beltinci

Ko osmošolce pri pouku povprašam o humanosti in o tem, kako si predstavljajo sebe kot humanega človeka, je najpogostejši in prvi odgovor: "Damo cote, štere ne núčamo." Ko nadaljujemo pogovor, pridemo do tega, da lahko damo denar, ampak ne svojega; naj dasta ati pa mama ... In potem počasi pridemo do tega, da so starejši bratje in sestre, učenci, humani do mlajših tudi in predvsem, če jim pomagajo pri nalogah, jih pospremiijo čez cesto, pomagajo pri kosilu, jim nesejo težko torbo ..., pozdravijo koga na cesti ali na šolskem hodniku ...

Tako nekako smo poskušali humanost predstaviti nastopajočim na našem drugem dobrodelnem koncertu, ki je potekal 26. 3. 2019 na OŠ Beltinci. Učenci za učence, predvsem za tiste, ki potrebujejo pomoč iz šolskega sklada. Nastopajoči otroci ob pomoči mentorjev - skupaj jih je bilo 120 - so s pesmijo, z deklamacijami, s plesom in glasbo prispevali svoj delež, spoštovani obiskovalci pa s prostovoljnimi

Dobrodelni koncert na OŠ Beltinci

prispevki prav tako. Upamo, da ste bili veseli in zadovoljni ob spremljanju programa, zadovoljni tudi zato, ker ste pomagali. Hvala vam! Na šoli smo se prav vsi razveselili zbranega zneska; **1263,64 evre**. Če je vsaj desetina nastopajočih otrok začutila, da so

pomagali, pa je še toliko boljše in lepše, saj je tako dosežen tudi vzgojni namen prireditve.

Učenci in delavci šole

Akcijske urice ob dnevu Zemlje na POŠ Dokležovje

V mesecu aprilu obeležujemo dan Zemlje. Ker smo eko šola, dajemo ekološkim temam še poseben pomen. Udeležujemo se različnih zbiralnih akcij (zbiramo papir, plastične zamaške), ločujemo odpadke tako v šoli kot tudi doma. V Dokležovju smo na podružnici organizirali akcijske urice. Uredili smo šolsko dvorišče in igrišče. Pobarvali smo korita, narisali ristanc in zarisali igrišče za nogomet. Učenci so bili nad aktivnostmi navdušeni. Delo so opravljali zavzeto. Na koncu smo bili vsi utrujeni, a zadovoljni z opravljenim delom.

Sabina Rožman

Akcijske urice na POŠ Dokležovje

Delavnice s starši na POŠ Dokležovje

Velikonočni izdelki učencev, staršev in delavcev POŠ Dokležovje

V času, ko nenehno hitimo, je še posebej pomembno, da si vzamemo čas za svoje bližnje. Tako smo se v torek, 9. 4. 2019, učitelji, starši in učenci zbrali na podružnični šoli v Dokležovju in preživeli prijetno ter sproščeno popoldne ob druženju in ustvarjanju izdelkov na temo velike noči.

Zbrali smo se v učilnici podaljšanega bivanja, kjer so učenci skupaj s svojimi starši iz papirja izdelovali različne izdelke, zajčke in piščančke. Izdelke so si učenci lahko odnesli tudi domov, da so z njimi popestrili svoje sobice in polepsali prihajajoči praznični čas.

Ura našega druženja je kar prehitro minila. Razšli smo se v upanju, da se kmalu spet vidimo. Nekaj nastalih izdelkov je krasilo tudi prostore podružnične šole in so si jih obiskovalci lahko ogledali.

Barbara Štrak

Očiščevalna akcija KS Dokležovje v sodelovanju s POŠ Dokležovje

Ohranjanje čiste narave in skrb zanjo je danes fraza, ki jo srečamo za vsakim voglom. Pa je temu res tako? Koliko tega ljudje res upoštevamo? Učenci, starši in učitelji POŠ Dokležovje smo se na pobudo KS Dokležovje udeležili čistilne akcije, ki je potekala v soboto, 30. marca, in se prepričali, da kljub vsemu ozaveščanju naša okolica ni tako čista, kot mislimo in si želimo. Na delu kolesarske steze proti Bratoncem smo se lotili pobiranja odpadkov. Na prvi

pogled bi dejali, da odpadkov skorajda ni, razen kak papirček ali pločevinka, ampak žal temu ni tako. Že na polovici načrtovane poti smo zapolnili vse vreče, ki smo jih vzeli s sabo in poklicali organizatorja, naj nam pripeljejo še kakšno. Ob koncu smo ugotovili, da kljub zbirnemu centru, ki ga imamo v naši občini, ljudje še vedno v precejšnji meri odmetavajo odpadke v naravo in da se naši pozivi k ohranjanju naše čiste matere narave, kot jo radi

poimenujemo, zaustavijo pretežno pri besedah, manj pa pri dejanjih.

Skrb za čisto naravo se tako kot vzgoja prične najprej doma. Velikokrat pozabljamo, da otroci poslušajo tudi z očmi. Potrudimo se in ohranimo našo naravo čim lepšo in čisto, da bodo lahko tudi naši zanamci uživali v vsej njeni lepoti, ki nam jo ponuja.

Bojan Vereš

Očiščevalna akcija učencev, staršev in delavcev POŠ Dokležovje – foto Dejan Klemenčič

Obisk stanovalcev Doma starejših občanov Dosor iz Radencev na POŠ Dokležovje

Kljub naši majhnosti nas različne institucije vabijo k sodelovanju in mi se z veseljem odzovemo. Tako je bilo tudi tokrat. Učenci naše podružnične šole so se udeležili delavnic, ki so jih v naši telovadnici pripravili stanovalci iz Dosorja. V delavnicah, ki so jih vodili stanovalci, so učenci izdelali igrače, s katerimi so se otroci igrali nekoč. Tako so nastale punčke iz blaga, papirnate ladjice, papirnate kape in zanimive vetrnice iz časopisnega papirja na leseni palici. Otroci so narejene izdelke odnesli domov, kjer so lahko nadaljevali z igro. Veliko veselja in igre sta med preizkušanjem pustila tudi doma izdelana rolka in skiro, ki so ju naši obiskovalci izdelali že prej in ju prinesli s sabo. Namen našega skupnega druženja je bilo medsebojno povezovanje in sodelovanje starejših

Stanovalci Doma starejših občanov Dosor iz Radencev in učenci POŠ Dokležovje

in mlajših, t.i. medgeneracijsko sodelovanje. Ob koncu so učenci izrazili željo, da bi nas stanovalci in njihove mentorice obiskali spet naslednje leto. V spomin na njihov obisk smo v dar

dobili leseno vetrnico, ki bo krasila naše šolsko dvorišče.

Bojan Vereš

Jožefovanje

Da spomin na god sv. Jožefa ne bi šel v pozabo, Turistično društvo Beltinci vsako leto organizira Jožefovanje. To je druženje Jožefov in Jožic. Potekalo je 19. marca v parku pri cerkvi. Jožefovanje v Beltincih se je začelo, ko je bil župan občine še Jože Kavaš in župnik Jože Hozjan. Običaj se je prijel in uveljavil in privablja vsako leto kar lepo število slavlencev. Vsak slavljencev je dobil v spomin rožico, delo članic TD Beltinci, pa tudi hrane in pijače ni manjkalo, ob zvokih Viktorjeve harmonike pa se je slišala tudi domača pesem. Ime Jože je pri mladih redkost, zato je prav, da se običaj neguje in ohranja.

Jožefovanje v Beltincih - Vir: Pomurec.com

Darinka Ščavničar

Aktivnosti v KUD Melinci

V soboto, 16. marca, smo člani Kulturno umetniškega društva Melinci pripravili redni letni zbor članov, na katerem smo pregledali delovanje društva v preteklem letu. Ugotovili smo, da smo bili zelo zagnani in tudi uspešni; skozi leto se je nabralo kar 24 dogodkov oziroma aktivnosti, na katerih so naši člani sodelovali ali so bili v naši organizaciji. Pa nismo samo delali; med letom smo se podali tudi na izlet in imeli piknik. V nadaljevanju na kratko povzemamo delovanje društva oziroma izpostavljam pomembnejše dogodke: Kakor je že v navadi, v zimskih mesecih gostimo okoliška društva, ki nas zabavajo s svojimi skeči in igrami.

Ob slovenskem kulturnem prazniku je bila med 8. in 10. februarjem na ogled razstava slikarskih del našega rojaka Ivana Hircija, ki je tokrat prvič razstavljal svoja dela v rojstnem kraju. Pripravili smo krajši program ob otvoritvi, naslednje popoldne pa nam je z

vrtnarskimi nasveti popestrila Dubravka Skuhala iz vrtnega centra Kalia Beltinci. K sodelovanju na razstavo smo povabili tudi otroke iz vrtca Cigelček Melinci, ki so pod mentorstvom vzgojiteljic ustvarjali na temo Slovenski kulturni praznik. Otroci so si razstavo tudi ogledali. Malo drugačna oblika obeležitve kulturnega praznika je bila dobro sprejeta.

Na folklornem festivalu v Beltincih je naše društvo zastopalo KS Melinci. V soboto, 21. julija, od 16. ure naprej je na našem prireditvenem prostoru v beltinskem parku bilo mogoče pogledati film o izdelavi opeke ter nekaj pripomočkov, ki so jih pri svojem delu uporabljali ciglarji. V programu smo predstavili izdelovanje opeke, zapeli so pevci, k sodelovanju pa smo povabili še čebelarja Štefana Šemna. Ribe so bile odlične, obisk prav tako.

Sobota, 13. oktober, je bil datum, določen za obletnico petja oz.

delovanja zbora in društva v vasi. Namučili smo se pri zbiranju gradiva in usklajevanju letnic, kdaj in kaj šteti za začetek delovanja zbora ali društva. Več gradiva je bilo na voljo, dlje v zgodovino smo posegli. Zato smo bili enotni, da se spomnimo pomembnejših prelomnic. Zaslužnim posameznikom smo podelili zahvale društva ter v sodelovanju z JSKD Gallusove in Maroltove značke. Ob tem je bila pripravljena še razstava fotografij (utrinki z nastopov) ter predstavljena dela, ki so jih izdali naši člani. Pohvale vredno pa je, da so nastopajoči in obiskovalci ostali tudi po prireditvi in tako smo lahko sledili zamisli, da pesem združuje.

Na 1. adventno nedeljo, bilo je 2. decembra, smo pri kapeli prižgali prvo svečko, prvič na adventnem venčku zunaj.

Koledarsko leto smo več kot uspešno zaključili s projektom, ki je zahteval načrtovanje in delo kar štirih mesecev. Zopet prvič so bile v vasi postavljene zunanje jaslice in tudi tradicionalni božični koncert smo pripravili ob jaslicah oziroma v kapeli. Ob tem so nekateri – predvsem otroci - do kapele prišli peš in z lučkami.

Priprave na postavitve jaslic so se začele s skrbnim načrtovanjem na papirju, nato podiranjem brez v gozdu v Mačkovcih in seveda iskanjem ustreznih figuric, ki jih bomo postavili v jaslice. Le-te so prispele s Poljske. Sledila so mizarska dela, opremljanje štalice z vsemi potrebnimi elementi, nabiranje mahu, nakar smo v

soboto, 22. decembra, jaslice v dokončni obliki postavili na ogled. Koledovanje, ko pevci s pesmijo voščijo vesele praznike, je v vasi že tradicija, med veliko večino vaščanov zelo dobro sprejeto. Ob tem velja omeniti še socialni vidik običaja, saj se predvsem tisti, ki se zaradi različnih ovir težje odpravijo od doma, obiska iskreno razveselijo in so hvaležni za nekaj minut, ki jih namenimo samo njim.

Ob koncu želim poudariti, da je zelo pohvalno sodelovanje med društvi in medsebojna pomoč pri organizaciji večjih dogodkov. Dobrodošla je pomoč vsakega posameznika, saj je le to ključ do uspehov in uspešne promocije našega kraja tudi zunaj meja občine. Zato na tem mestu iskrena hvala vsem, ki ste ali še boste kakorkoli pomagali. Žal se vse začne in konča pri denarju. Pa vendar menim, da je kljub omejenim sredstvom z dobro voljo moč doseči zavidljive rezultate na ravni, na kakršni

deluje naše društvo. In ne, tudi mala društva nismo več samo proračunski porabniki, ampak ustvarjamo dodano vrednost našega kraja, občine in regije.

*UO KUD Melinci,
Tina Zver-Vlaj*

Foto: Katja Duh

Materinski dan – pozdrav pomladi

Marec je res lep in zanimiv mesec, saj se kar naprej vrstijo dnevi, povezani z veseljem in življenjem: dan žena, potem Gregorjevo, naslednji tak dan je pozdrav pomladi in še materinski dan.

Mešani pevski zbor DU Beltinci ima ta praznik že tradicionalno v svojem vsakoletnem programu. Tako smo se v soboto, 23. 3. 2019, zbrali na ploščadi pred Ledino in našim materam pripravili kulturni program. Z nami že kar nekaj časa sodelujeta tudi Vrtec Beltinci in Osnovna šola Beltinci, ki sta se z veseljem odzvali povabilu: otroci iz vrtca so materam podarili recitale in pesmi pod vodstvom vzgojiteljice Darinke Gruškovnjak, učenci OŠ Beltinci pod vodstvom Jelke Breznik pa so s svojim plesom in z vsebinsko bogatim recitalom raznežili marsikatero mater in očeta.

Ljudske pevke Večernice so nas z ubranim petjem spomnile na prihajajočo pomlad.

Tudi MePZ DU Beltinci pod vodstvom Matije Horvata je s svojim izborom pesmi o rožah in mamicah prispeval k lepemu dogodku, ki postaja že tradicija.

Vir: Pomurec.com

Plej banda – pihalna godba KUD Beltinci pod vodstvom Staneta Peterka nam je v začetku proslave z venčkom narodnih pesmi polepšala že tako lep sončen pomladanski dan in marsikoga presenetila s svojim kvalitetnim nastopom.

Vse prisotne, ki jih ni bilo malo, je nagovoril župan Marko Virag in s svojo besedo izrekel zahvalo materam in očetom. Poudaril je, kako prav je, da se na takem dogodku srečujejo in skupaj

nastopajo vse generacije, ki na ta način krepijo medgeneracijsko sodelovanje in sobivanje v našem občinskem prostoru. Pevci smo ob koncu programa skupaj s sponzorji pripravili manjšo pogostitev.

*MePZ DU Makovec Milena
Stanko Sraka*

Podelitev priznanj zaslužnim članom

» Za nič nismo tako hvaležni
kot za hvaležnost«

(Marie V.E. – Eschenbach)

Čas prehitro teče in komaj se uspemo ozreti, je eno leto spet za nami. Tako je pri posamezniku, družini, v družbi in seveda tudi v društvu, katerega člani smo in vsak po svojih zmožnostih

pripomoremo k njegovemu delovanju. Tudi v društvu upokojencev se oziramo in štejemo leta, beležimo razvoj in uspehe društva, ki se nezadržno približuje visokemu jubileju, 70-letnici delovanja. S hvaležnostjo se oziramo nazaj in se zavedamo, da je društvo obstajalo že veliko prej, kot smo vanj vstopili tisti, ki ga vodimo en ali dva

mandata. Tudi prej je bilo ravno tako dejavno, uspešno in prepoznavno med člani, v ožji lokalni skupnosti in širši pomurski regiji. Za to so bili zaslužni spoštovani člani organov društva in dolgoletni poverjeniki. Brez njihovega truda in nesebičnega dela, ki so ga in ga nekateri še vedno opravljajo, ne bi bilo tako.

Dolgo je zorela želja, da se jim za njihov trud primerno zahvalimo. Ob izteku mandata smo poslali predloge z obrazložitvami na Pomursko zvezo in Zvezo društev upokojencev Slovenije, kjer so bili odobreni. Tako smo zaslužne člane povabili na volilni zbor članov, **kjer smo jim podelili priznanja Pomurske pokrajinske zveze in Zveze društev upokojencev Slovenije.**

Priznanja je podelila predsednica PPZDU Murska Sobota, Vijola Bertalanič.

Vsem prejemnikom se zahvaljujemo za dolgoletno aktivno opravljanje dela poverjenikov ali članov UO, NO, vodij projektov, komisij, vodij sekcij... za njihovo nesebično prostovoljno delo in jim iskreno čestitamo!

Mira Šömen

Foto : Jože Küzma

Z leve proti desni: predsednica PPZDU Vijola Bertalanič, Marija Rogač, Marija Berendijaš, Štefanija Smej, Ana Bugar /v ozadju/, Elizabeta Bokan, Matilda Zver, Štefan Erjavec, Ančka Perdigal, Štefan Perša, Marija Rous, Alojz Tratnjek, Mira Šömen - predsednica, Jože Tivadar, Milan Horvat - podpredsednik
Prejemnice priznanj, ki so bile zaradi zdravstvenih razlogov odsotne: Anamarija Vučko - Lipovci, Marija Grlec, Jožefa Vinkovič - Gančani, Marija Ferenčak - Lipa
Priznanja jim bodo vročena naknadno.

Spominska slovesnost ob reki Muri v Dokležovju 2019

V soboto, 6. 4. 2019, smo se zbrali predstavniki KO Zveze borcev za ohranjanje vrednot NOB iz pomurske regije, sicer na pobudo veleposlaništva ruske federacije, in položili venec ob spominskem znamenju ob železniškem mostu v Dokležovju, kjer je v času druge svetovne vojne padlo največje število vojakov ruske Rdeče armade, in sicer več kot 550.

Sedaj že tradicionalno polaganje venca je kraj, kjer se srečamo ljudje, ki cenimo našo preteklost in spoštujemo vrednote, ki so nam jih zapustili naši predhodniki.

Letos je bila spominska svečanost še posebej svečana, saj so se je udeležili tudi: veleposlanik Nj. eksc. dr. Doku Zavgajev s spremstvom vojaškega atašeya Sergeja Banina, župan Občine Beltinci Marko Virag in predsednik OO ZZB NOB M. Sobota Evgen Emri.

Slavnostna govornica na prireditvi je bila prof. dr. Cvetka Hedžet Tot, ki nam je v kratkem nagovoru podala nekaj neizpodbitnih dejstev o tem, da je bil absolutni namen okupatorja v drugi svetovni vojni popolno uničenje našega slovenskega naroda, in da je zasluga za ohranitev le-tega edinstven

boj partizanske vojske in zaveznikov. Poseben poudarek je govornica dala temu, da bi vsak državljan naše domovine moral biti ponosen na ta partizanski boj, še posebej pa ohraniti v spominu tiste, ki so darovali za našo svobodo največ, kar so imeli, to je svojo mladost, svojo vero v lepšo bodočnost in na koncu tudi svoja življenja.

Po nagovoru sta Nj. eksc dr. Doku Zavgajev in župan Občine Beltinci skupaj zasadila mlado jablano, ki bo stala v spomin na vse padla borce Rdeče armade, in bo, ko bo obrodila sadove, mogoče ob njej postal

naključen pohodnik, odtrgal kakšen sadež in prebral besede, zapisane na spominski tabli. Tudi tako bodo padli borci v spominu živeli še naprej.

Veleposlanik dr. Zavgajev se je v svojem govoru zahvalil Občini Beltinci za to, da spoštuje medčloveške odnose, da se s spoštovanjem spominja pretekle zgodovine, da goji prijateljske vezi z vsemi narodi, ki so skupaj premagali največje zlo prejšnjega stoletja, fašizem in nacizem. Zahvalil se je za to, da smo zasadili drevo, ki daje upanje, da bo raslo, kakor raste upanje in vera v našo skupno lepšo prihodnost. Prav tako je poudaril pomen boja borcev Rdeče armade, ki so na tem mestu padli in so jih po vojni prekopali v skupno grobnico na pokopališču v M. Soboti, kjer so na granitnih kockah že zapisana mnoga imena padlih.

Pozdravne besede je izrekel tudi župan Občine Beltinci, Marko Virag, in v svojem govoru najprej pozdravil veleposlanika in vse eminentne goste, v nadaljevanju pa izrazil spoštovanje vsem padlim za svobodo ter poudaril dejstvo, da se zgodovine pač ne da spreminjati, kljub dejstvom, da bi nekateri to radi storili. Spoštovanje vseh ljudi naj nam bo vodilo za naprej, zgodovina pa bi nam morala biti dobra učiteljica. Izrazil je zadovoljstvo, da smo se v tako lepem številu zbrali na tej slovesnosti in vsem prisotnim zaželel vse dobro.

V kulturnem programu so sodelovale ljudske pevke Jesensko listje iz

Slovesnost polaganja venca ob reki Muri v prisotnosti visokih gostov

Vir: Pomurec.com

Dokležovja, ki so zapele nekaj prelepih ponarodelih partizanskih pesmi, ter harmonikar Franc Ritlop iz Turnišča, ki je zaigral nekaj koračnic.

Sledilo je druženje in bogata pogostitev, ki jo je letos pripravilo veleposlaništvo ruske federacije.

Med druženjem smo spontano zapeli nekaj lepih partizanskih pesmi, kar je svečanosti dalo še poseben pečat. Med obiskovalci je bilo tudi nekaj ljudi, ki so dali težo temu dogodku, med drugim je bil prisoten dopisni RTV Slovenije iz Kitajske, Uroš Lipušček, Marjan Šiftar, dolgoletni veleposlanik v Makedoniji, Mitja Klavora, član UO ZZB NOB iz

Ljubljane ter predsednik, praporščaki sosednjih KO ZZB NOB iz Tišine, M. Sobote, Lendave, Beltincev ter mnogo simpatizerjev in prijateljev.

Ob tej priložnosti izrekam KS Dokležovje zahvalo za pripravo in ureditev terena za prireditev, pevkam Jesensko listje iz Dokležovja pa ob njihovi 20. obletnici delovanja čestitam in izrekam iskreno zahvalo za dolgoletno sodelovanje na vseh svečanih dogodkih, ki jih prireja naša KO Zveze borcev Beltinci.

Lizika Zadravec

Večer domoljubnih pesmi in poezije

Na predvečer praznika dneva upora proti okupatorju, 27. aprila, smo v naši organizaciji zdaj že tradicionalno izvedli Večer domoljubnih pesmi in poezije.

Prireditvev je bila v poročni dvorani gradu Beltinci in sicer smo skupaj z mnogimi predstavniki društev iz naše občine pripravili prelep večer domoljubnih pesmi, katere je tudi letos izbrala Zlatka Horvat.

Mnogi naši prijatelji so bili pripravljene prebrati te prelepe pesmi, ki so nastajale v najbolj težkih časih naše zgodovine, v času bojev z okupatorjem,

katerega namen je bil izkoreniniti naš slovenski rod in jezik.

Tudi izvajalci tega kulturnega programa so izredno čustveno prebirali besedila pesmi, kakor da sočustvujejo s tistimi, ki so šli skozi borbe in so v tistih težkih trenutkih izlili svojo bolečino v pesmi, saj, kakor pravi zgodovina, se najlepše pesmi rodijo iz bolečine in žalosti.

Branje pesmi so popestrile naše nepogrešljive ljudske pevke Večernice, ki so letos pripravile še posebej lep izbor partizanskih pesmi. Ob tej priložnosti se jim iskreno zahvaljujem za večletno sodelovanje.

Večer je popestrila Petra, sicer članica pevskega zbora Kombinatke, ter nam na harmoniko zaigrala pesem Počiva jezero v tihoti, katero so spontano mrmraje spremljali vsi prisotni - enkratno doživetje - ter še eno partizansko pesem. V goste jo je pripeljala družina Horvat Zlatke. Hvala jim.

Med obiskovalci je bil tudi upokojeni pisatelj in publicist Tone Štefanec, ki stanuje v Domu Janka Škrabana v Beltincih, ki nam je iz svoje knjige prebral odlomek o trpljenju mladih taboriščnikov, na katerih so delali

Ljudske pevke "Večernice"

zdravstvene poskuse in jim tudi tako prizadejali še dodatno trpljenje, ki jih je spremljalo skozi celo življenje.

Po uradnem delu se je predsednica KO ZZB Beltinci, Lizika Zadravec, zahvalila vsem nastopajočim za izredno občuteno izvedeno prireditev in za to, da smo preko njihovega izvajanja doživeli izredno lep večer, vsem prisotnim pa hvala, da so si vzeli čas in počastili praznik upora.

Sledila je skromna pogostitev in druženje ob spontano zapetih pesmih, od Bilečanke in drugih, še kar nekaj časa.

Lizika Zadravec

Lipovske vezilje

Sedeli sta pod domači lipo. Babica z iglo in prtičkom v roki, vnukica s svojo najljubšo igračo in z radovednimi vprašanji. Vrtna mizica je bila pokrita s skoraj 100 let starim prtom, na katerem je bil našit pomladni motiv z gnezdом in mnogimi lastovkami.

Radovedna vnukinja vpraša: »Babica, a si ti našila tako lepe lastovke?«

Babica: »Ne draga moja. To je delo moje prababice. Več kot sto let je star ta prt in še zmeraj je tako lep. Vidiš, moja prababica je imela zlate roke, da so nastale take mojstrovine.«

Vnukinja radovedno naprej: »Babi, zakaj praviš zlate roke in ali so tudi tvoje zlate, ko šivaš?«

Babica: »Veš draga moja, zlate pravimo zato, ker je potrebno tisoče in tisoče vbodov, da nastane mala mojstrovina. Vendar ta mojstrovina ne zrjavi, tako kot ne zrjavi zlato.«

Vnukinja: »Babica, tudi jaz bom šivala, da bodo tudi moje roke zlate, da bodo tudi tisti, ki se bodo rodili za nami, pripovedovali o nas in se nas spominjali.«

Tudi lipovske vezilje smo od oktobra do cvetne nedelje spletale gnezdo in se tedensko ob sredah zbirale po dve uri v vaškem domu. Tudi me smo napravile na tisoče vbodov na blagu, da so nastale male mojstrovine, ki smo vam jih predstavile na naši 8. razstavi vezenin. Prav tako smo predstavile izdelke s 5. Mednarodnega festivala vezenja v Velenju, katerega smo se udeležile. Z lepim kulturnim programom smo na cvetno soboto napolnili vaško dvorano in otvorili razstavo. Tudi nedeljski obisk naše razstave je bil nad pričakovanji.

Hvala vsem obiskovalcem, ki ste si ogledali našo razstavo v vaškem domu in vsem, ki ste nas videli po lokalnih medijih in delili lepe zgodbe z nami. Hvala vsem, ki ste nas podpirali pri našem delu. Mogoče se čez 100 ali več let še najde kak naš izdelek, ki ga bo nekdo občudoval. Imele smo se lepo, delile smo si vesele in žalostne zgodbe.

Želimo si, da bomo še naprej pletle gnezdo kot lastovke. Vrata oz. okno vaškega doma nam naj bo odprto, da si bomo napravile gnezdo za novo sezono 2019-2020.

Marija Stanko

Svetovni dan čebel, 20. maj

Svetovni dan čebel je posvečen čebelam in drugim oprasovalcem, ki igrajo pomembno vlogo pri varnosti s prehransko preskrbo, njihova prisotnost pa je tudi pokazatelj lokalnega okolja. Poleg tega je človek udomačil čebele za pridobivanje medu in drugih čebeljih pridelkov, kot so matični mleček, čebelji vosek, cvetni prah in propolis.

Čebelarstvo

Čebelarstvo, s tujko apikultura, je kmetijska panoga, ki se ukvarja z gojivitvijo čebel, z namenom pridobivanja njihovih proizvodov, predvsem medu in voska, pa tudi za oprasovanje. Najprimernejša za ta namen in najbolj razširjena je domača čebela (*Apis mellifera*), v Sloveniji predvsem njena avtohtona podvrstna, kranjska sivka (*Apis mellifera carnica*). Običajno gojijo čebele v panjih. Čebelarstvo je pri nas panoga z dolgo tradicijo, ki se odraža tudi v ljudski umetnosti – poslikane panske končnice so cenjen okras čelne strani panjev na slovenskem.

Čebela

Vir: <https://pixabay.com/images/search/bees/?pagi=9>

Pristop k čebelam

Večini ljudi čebele vzbujajo strah, bojijo se njihovega pika. Vendar čebele nikdar ne pičijo iz hudobije. Svoje orožje uporabijo le takrat, kadar se čutijo ogrožene. V naravi so to primeri, ko čebelo stisnemo oz. pohodimo. Povsem drugače pa je v neposredni bližini čebeljega doma. Tam čebele ne trpe nobenega vsiljivca, ki pridejo tja, največkrat s tatinskimi nameni. Sem štejemo predvsem različne divje čebele, ose, muhe, medveda in seveda človeka. Čebele so zelo občutljive na vonjave, močno jih razdraži vonj po

znoju, hlevski gnoj, različni parfumi. Če piči ena čebela, je vonj po strupu tisti, ki spodbudi druge k pikanju. Zato k čebelam pristopamo vedno čisti, umiti, brez različnih dišav. Pazimo tudi na primerno obleko; čebele namreč ne prenesejo umetnih materialov, kot je npr. sintetika.

Viri:

https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Svetovni_dan_%C4%8Debel?fbclid=IwAR34PrckLVavpkHQI9CM-qSTYqZ5s27V4pNjw2Bfjffl0mndnpr-jHx_Tc3g
<https://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cebelarstvo>
<http://www.czs.si/content/D4>

**Društvo prijateljev
agrarne ekonomike
Katja Marič, ekon.**

Mi, mladi Beltinčani, ...prijatelji mladine...

Društvo prijateljev mladine Beltinci, ki trenutno šteje 11 aktivnih članov, starih med 15 in 35 let, že 24 let povezuje mlade v občini Beltinci. Smo skupina mladih z ambicijami, ki si prizadevamo vnesti mladinske vsebine v občinsko skupnost. Odprti smo za nove ideje in izzive za vse mlade, prav tako pa tudi za tiste malo starejše, pa še vedno mlade po srcu. Številke za nas niso pomembne. Društvo prijateljev mladine Beltinci pripravlja in uresničuje vsebinsko raznovrstne projekte, ki segajo na različna področja: kvalitetnejše preživljanje prostega časa otrok in mladih; razvijanje in spodbujanje ustvarjalnosti otrok, mladine in odraslih; navduševanje in izobraževanje mladih za ohranjanje stika z naravo in zdravega ter športnega načina preživljanja prostega časa; socialni

in humanitarni programi pomoči otrokom, mladostnikom in staršem... Naše dejavnosti lahko spremljate preko facebook profila. V zadnjem letu smo bili aktivni predvsem na humanitarnem področju in pri medgeneracijskem sodelovanju. V avgustu 2018 smo sodelovali v dobrodelni akciji Poštar Pavli, ki ga skupaj organizirata Zveza prijateljev mladine Slovenije in Pošta Slovenije. Naši enoti je podarila pakete šolskih potrebščin, ki smo jih potem osebno predali otrokom, ki jim starši zaradi socialne stiske sicer ne bi mogli omogočiti brezskrbnega vstopa v šolo. Nadaljevali smo v sočutnem duhu in v mesecu novembru in decembru izvedli dobrodelno akcijo Zbiranje igrač in oblačil za družine v stiski na področju občine Beltinci. Ponosni smo, da je bila zaradi srčnega zanosa ekipe društva ta

dobrodelna akcija zelo uspešna. Hvala ekipi za predanost in trdo delo ter vsem tistim, ki so pomagali pri dobrodelni akciji na kakršenkoli način! Veseli smo, da smo naredili nekaj lepega in dobrega

za tiste, ki so potrebni pomoči. Vse, kar smo podarili, je bilo dano od srca in tudi sprejeto s srcem.

V soboto, 1. decembra 2018, smo se člani društva skupaj s šestošolci družili s stanovalci Doma Janka Škrabana. Z njimi smo se pomerili v kegljanju. Oboji smo pokazali znanje, trud, predvsem pa, da znamo sodelovati, se podpirati in drug drugemu pomagati. Bilo nam je lepo, zato se v prihodnje veselimo tovrstnega sodelovanja z oskrbovanci.

Beltinska mladina je polna idej in elana, zato bomo v prihodnje izpeljali še več projektov na lokalni in mednarodni ravni. Če želite, lahko prostovoljno pristopite k našemu društvu. Pridobite si lahko izkušnje v organiziranju, tehnično znanje, pravno znanje o delovanju društva, marketinške izkušnje, naučite se pisanja člankov, fotografiranja, spoznate nove ljudi, se zabavate...

V društvu si predvsem prizadevamo, da stkemo prijateljske vezi, ki temeljijo na zanesljivosti in zaupanju, kar jasno povzema misel Samuela Taylor Coleridgea: »Prijateljstvo je drevo, ki ponuja zavetje.«

*Zastopnica Društva prijateljev
mladine Beltinci,
Tea Totić*

Člani Vinogradniškega društva Beltinci pripravili Blažev rez vinske trte

Na god sv. Blaža v nedeljo, 3. februarja, je Vinogradniško društvo Beltinci ob vinoteki pri občinski stavbi v Beltincih, kjer rastejo različne sorte vinske trte, pripravilo Blažev rez vinske trte. Na dogodku, ki je bil le eden v nizu aktivnosti vinogradniškega društva skozi vse leto, so se zbrali člani, pa tudi zgolj simpatizerji društva. Na ta način so počastili godovnika, ki je zavetnik in nekakšen prvi rezač vinske trte. Na dan sv. Blaža sicer župnik v cerkvi opravi blagoslov grl in če k temu pristavimo še vinogradniški lonček in se malo pošalimo: gre seveda za zelo pomemben obred, saj so grla vinogradnikov sploh posebej izpostavljena... recimo bremenom, ki jih s sabo nosi žlahtna kapljica. Predsednik društva Štefan Olaj je v svojem pozdravnem nagovoru omenil, kako zelo pomembni so tovrstni dogodki, saj na ta način ohranjamo

tradicijo, člani društva pa se obenem poveselijo in seveda končno ovrednotijo lansko letino.

Pokušina vinske kapljice ni minila brez domačih mesnih dobrot, ki jih je Franc Maučec po starem vinogradniškem običaju obesil na vinsko trto. V preteklosti so vinogradniki to storili sicer že dan pred Blaževim, ob rezu pa potem zaužili te mesne dobrote, če se do njih seveda ni že ponoči dokopal kakšen drugi »ftič«. V društvu so ponosni, da ohranjajo ta vinogradniški običaj in tako po svoje pripomorejo k temu, da ne bo šel v pozabo.

V danem trenutku je med vinogradnike s svojim spremstvom prišel sam sveti Blaž, v katerem so mnogi sicer prepoznali dolgoletnega člana društva Avgusta Farkaša. In čeprav je šlo za povsem resno zadevo (ko gre za vinograd in vinsko trto, pa seveda žlahtno kapljico, so vinogradniki

pač vedno strogo resni) je bilo med obredom seveda veliko smeha. Tudi poduk je dal Sv. Blaž mladim in starim vinogradnikom, zatem pa vsem zaželel dobre letine brez hude ure s točo, suše, pozebe, pravzaprav brez vsega, kar bi lahko uničilo pridelek in delo vinogradnikov. Prvi rez je končno opravil najstarejši član društva Ivan Zver.

In potem se je pelo, nekaj malega tudi popilo, predvsem pa se dobro imelo. Ob muziki, za katero je poskrbel, kot to tudi najbolje zna, spet član društva, Viktor Tkalec.

Sicer pa člani Vinogradniškega društva Beltinci ne skrbijo zgolj za vzorno obdelane vinograde, ampak tudi za sadno drevje. Ker je tudi za opravila v sadovnjakih potrebno znanje, so se kakšen mesec kasneje srečali tudi na tovrstnem usposabljanju. Medse so povabili svetovalca na KGZS Murska Sobota Mirana Toriča, univ.dipl.inž. agr., specialista za vinogradništvo in sadjarstvo, ki je na domačiji Franca Novaka v Beltincih članom društva praktično prikazal pravilno rezanje sadnega drevja in dal strokovna navodila za njegovo nego. Člani društva so mu seveda z zanimanjem prisluhnili, ob druženju, ki je sledilo, pa se potem veselo razgovorili še o prihajajoči vinogradniško – sadjarski sezoni 2019.

Slavko Horvat

Pomurski športni festival 2019

Športno društvo Meteor Melinci letos zopet organizira največji športni dogodek v Pomurju – **Pomurski športni festival**. Festival se bo odvijal od 24. do 30. 6. 2019, v športnem parku Melinci.

V tednu, polnem športa, rekreacije, tekmovanja, sodelovanja, druženja in zabave, pripravljamo različne turnirje: v odbojki na mivki, košarki, nogometu, futsalu in judu, tekmovanje v elektronskem pikadu in še veliko drugih športnih aktivnosti.

Seveda bo tudi letos nekaj zanimivih **športnih novosti**, med drugim tudi *rekreacijski tek in pohod*, ki ga organiziramo skupaj s KUD Melinci.

Že devetindvajsetič. bosta potekala **dnevno-nočni turnir v malem nogometu na travi in streljanje penalov**, našim **najmlajšim obiskovalcem** pa bomo ponudili zanimive **delavnice in animacijske aktivnosti**.

V petek se nam obeta pravi **rock spektakel**, saj bo nastopila rock

skupina **Prljavo kazalište**, kot predskupina pa bo skupina **Tropik**. V **nedeljo** bomo letošnji festival zaključili s 27. ciglarskimi dnevi, ki jih organiziramo skupaj s TD Brod Melinci, za narodno-zabavne ritme pa bo poskrbel **Ansambel Modrijani**.

Vse informacije lahko najdete tudi na spletni strani

www.pomurskisportnifestival.si in facebook strani *Pomurski športni festival*.

Pomurski športni festival letos od 24. 6. do 30. 6. v športnem parku Melinci. VABLJENI!

Tadej Glavač

Uspeh košarkarjev v novi sezoni

Ulični košarkarji ekipe 3x3 Pomurje24 so v mednarodno močni konkurenci na turnirju na Dunaju prišli do prve trofeje v novi sezoni.

3x3 Pomurje24 so po borbeni igri v finalu osvojili DunkShop Streetballtour na Dunaju in si zagotovili nastop na finalnem turnirju najboljših ekip, ki bo konec junija v Gmundenu. Ekipo so sestavljali: Niko Bačvič, Mitja Gomboc, Aljoša Mlekuž in Grega Farkaš. Najkoristnejši igralec MVP finala je postal Mitja Gomboc (3x3 Pomurje24), ki si je s svojo igro in odnosom prislužil tudi veliko spoštovanje med tamkajšnjimi navijači.

Igre ter uspehe kluba spremljajte preko socialnih omrežjih na uradni Facebook strani [3x3](https://www.facebook.com/3x3pomurje24) ter Instagram profilu [3x3pomurje24](https://www.instagram.com/3x3pomurje24), kjer boste deležni reportaž iz turnirjev na Madžarskem,

Slovaškem, Hrvaškem, v Avstriji in Nemčiji.

Grega Farkaš

Sloparca Beltinci teče in dosega lepe rezultate

Kros v Velenju - državno prvenstvo 2019 - Foto: Boštjan Erjavec

Športno društvo Sloparca Beltinci povečuje število aktivnih članov iz tedna v teden. Dekleta, ki še naprej redno trenirajo z najboljšim trenerjem Darijem Vrdjukom, dosegajo dobre rezultate na tekih, ki se jih udeležijo. V tem času smo se pridružili tudi AK Pomurje z namenom, da bomo lahko sodelovali in tekmovali tudi na

državnih tekih. Tako smo se v soboto, 23. 3., udeležili državnega prvenstva v krosu v Velenju, kjer so dekleta v svojih kategorijah dosegla dobre rezultate. Niso posegla po najvišjih mestih, so pa končala v »zlati« sredini, kar je glede na čas od pričetka rednega treninga izredno spodbudno. Darijo je organiziral tudi srečanje s svetovno

dvoransko rekorderko na 400 m, Jolando Čeplak, ki je podelila nekaj nasvetov za organizacijo treningov in jih spodbudila, naj vztrajno trenirajo.

Dekleta so se udeležila tudi 17. Blaguškega teka, ki je potekal v soboto, 6. 4., ob Blaguškem jezeru. Tudi tam so dala vse od sebe, odlično tekmovala, dosegla dobre čase in lepe uvrstitve. Rezultati naših deklet na 17. Blaguškem teku: letnik **2009**: Zarja Vereš - 1. mesto, Veronika Erjavec - 7. mesto, letnik **2007**: Lucija Renge - 2. mesto, Katarina Erjavec - 3. mesto, Lia Hirci - 4. mesto, letnik **2005**: Živa Smej - 1. mesto, Maruša Erjavec - 2. mesto.

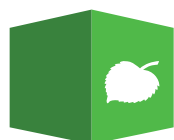
Dekleta pa ne tekmujejo samo v okviru društva, ampak s svojimi talenti predstavljajo Osnovno šolo Beltinci. Tako so se 18. aprila udeležila prvenstva osnovnih šol v krosu. Več o tem dogodku si lahko preberete na spletni strani Osnovne šole Beltinci.

Bojan Vereš

KUHINJSKE STEKLENE OBLOGE

Od ideje... do izmere in montaže!

T I S K A R N A
tiliaprint

Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

Pita iz kopriv

Za pripravo potrebujemo:

- 1 kg mladih kopriv,
- pol kilograma krompirja,
- 8 listov vlečenega testa,
- 2 decilitra kisle smetane,
- 1 deciliter olja ter
- sol in poper.

Priprava:

Najprej v slani vodi pokuhamo koprive, ki jih nato odcedimo ter sesekljamo na drobno. Nato skuhamo še krompir, ki ga narežemo na kocke, nato pa pretlačimo. Koprive in krompir med seboj dobro premešamo, temu dodamo še smetano, sol in poper.

Na dno pekača položimo peki papir, nanj položimo dva lista vlečenega testa, nanju naložimo primerno količino

mase in to ponavljamo, dokler ne zmanjka materiala.

Na koncu vse skupaj prelijemo z oljem in pečemo na 180 stopinj 45 minut.

Pita iz kopriv s skuto

Za testo potrebujemo:

- 300 g gladke moke
- 150 g masla
- 20 g sveže naribanega parmezana
- 1/2 čajne žličke soli
- 100 g kisle smetane

Priprava: najprej zmešamo maslo in moko, dodamo sol, parmezan in primešamo kisko smetano. Testo sploščimo v disk, zavijemo v prozorno folijo in za pol ure postavimo v hladilnik. Nato testo razvaljamo in z njim pokrijemo model za pite. Pokrijemo ga s peki papirjem, otežimo z rižem in 15 minut pečemo v pečici, segreti na 180 °C. Nato odstranimo riž in papir ter nadaljujemo s pečenjem še toliko časa, da dobi testo lepo zlato rjavo barvo.

Za nadev potrebujemo:

- 300 g mladih kopriv
- 200 g skute
- 100 g kisle smetane
- 3 jajca
- 70 g sveže naribanega parmezana
- 1 manjšo rdečo čebulo
- sol in poper

Priprava: V ponvi popražimo nasekljano čebulo, dodamo koprive in pražimo, dokler lističi popolnoma ne ovenijo in tekočina ne izpari.

Medtem v večji posodi zmešamo skuto in kisko smetano, najbolje z mešalnikom. Dodamo jajca ter solimo in popramo po okusu.

Počasi vmešamo še naribani parmezan in koprivo. Maso vlijemo na pečeno testo in pečemo 20 do 25 minut oz. dokler ni nadev pečen. Pito ohladimo in postrežemo.

Pa dober tek!

Uredništvo Mali rijtar

Pri nas vam bomo postregli s pravimi italijanskimi picami iz krušne peči, pripravljenimi iz najkvalitetnejših sestavin kot so pristna mozzarella bufalo, kuhan pršut,....

Nedokončano iskanje

13. poglavje

Tudi sosed Nande je svojo Micko-Tončko odkupil s čevljevki vred. Ponosno je vrgla svoj šopek med vreščiča dekleta in zaplesala solo valček s svojim izvoljencem. Veselje in rajanje se je nadaljevalo in čas je kar prehitro mineval.

Posebno hitro je čas brzel za pridne kuharice, ki so prinesle na mizo sveže dišeče retaše (štruklje) in sicer skutine, makove, jabolčne in zeljove. Gostje so kar planili po njih. Ni boljše kmečke sladice, kot so v peči pečeni sveži, še vroči retaši. Kuharice so pokušale retaše na odrezkih, ki so ostali v pekačih. Ti odrezki so bili prav posebej dobri, ker so bili čudovito hrustljavi in zapečeni. Bile so že utrujene, vendar je bil za zaključek poročnega menija planiran še segedin. Zelje je bilo potrebno še dokončati in servirati med četrto in peto uro zjutraj.

Po tem zadnjem hodu so se starejši večinoma odpravili domov, najbolj radoživi pa so se pripravljali na zmivanje, staro kmečko šego, ki se je ohranila še do danes. To je vesel obhod po vasi, lahko tudi z vozom, s košarami peciva in pogačami, prigrizkom in več steklenicami vina. Vse te dobrrote so ponujali mimoidočim, tudi na dvoriščih, kamor so zavili kar nepovabljeni. Vseposod so jih veselo sprejeli, harmonikar je raztegnil meh in mladi so zarajali.

Zmivanje je trajalo tri do štiri ure in v tem času so gospodinje imele čas, da na sveže pogrnejo mize in pripravijo resnično bogat gostuvanjski zajterk. Na zajterk so prihajali povabljeni in tisti, ki so dovolj zgodaj odšli z gostije in so se vračali z jutranje maše. Vsi so bili dobrodošli. Zmivanjski ali gostuvanjski zajterk se je praviloma začel med osmo in deveto uro.

Še preden so posedli k mizam, so pozvačini, starešine in ostali pomembni gostje, opremljeni z lopatami, šli v klet. Kakor arheologi so začeli iskati zakopan zaklad. Pred petindvajsetimi leti so namreč ob rojstvu oziroma krs-tu ženina Tinča v ilovnatu tla v kleti

zakopali pletenko kvalitetnega žganja. S svečanim govorom, ki ga je vodil starešina Naci, so pazljivo iskali in kopali po trdi ilovici. Tudi sam je prisostvoval dogodku, ko so pletenko polagali v zemljo. Seveda je tedaj bil četrtoletja mlajši in boter pri krstu zdajšnjega mladoženca.

“Tukaj je! Pazljivo! Našli smo jo...” , je dejal in glasno zavriskal Nacetov starejši sin.

“Oh, hvala bogu, cela je. No, pa preverimo barvo, vonj, okus, skratka kvaliteto v vseh pogledih...., “ je modroval in na vse načine zavlačeval in nakladal starešina.

“Glej glej, po četrtoletja počivanja v trdi ilovici je barva dobila odtenek staroga zlata. Zanima me, zakaj je v pletenki nekoliko manj tekočine kot pred leti? Ali je kdo pil iz nje v teh letih in ali je okus še dober?”

“Dajmo, poskusimo vendar že...,” so vsi pritrjevali, “naj se žlahnost preizkusi še v kozarcih.”

Ker sta bila pečatni vosek in pokrov nedotaknjena, ni nihče ukradel nič iz steklenice, so se le odločili, jo svečano odprli in nalili v majhne kozarčke kot aperitiv. Veselo in radovedno hkrati so poizkušali četrtoletja zorjeno žganje v ilovici. Bilo je žlahtno sladkobnega okusa in jantarjevo zlate barve.

“Tako dolgo, kot je zorelo to žganje, je zorel tudi naš mladoženec, da je postal to, kar je. Bog te živi in ko boš dobil lastnega sina, si tudi ti dolžan na dan njegovega krsta zakopati pletenko dobrega žganja, ki bo zorela kot on! Sedaj pa na zajterk, dragi moji, kar lačen sem postal,” je zaključil stric in se odpravil iz kleti, vsi ostali pa za njim. Mize so bile že pogrnjene in so ponujale paleto kmečkih dobrot.

Zajterk je trajal kar do kosila. Pravzaprav se sploh več ni vedelo, kaj je eno in kaj drugo. Pri kosilu so k strežbi priskočili tudi mladoženci in ostala dekleta iz soseske. Ana se je počutila slabo in je ostala v svoji sobi, Micka je pridno pomagala in se ji je kar samo od sebe smejalo. Mladoženca seveda nista pokazala posebne želje za strežbo, sta

pa z gosti pridno praznila kozarce in polnila želodce.

Miza je nudila tisoč dobrot; od kisle juhe do narezka iz domače tunke, jajc na oko ali pečenih z ocvirki, pečenega in kuhanega mesa, štrukljev, potic, pečiva, solat in še in še.

In tudi plesalo se je kot ponoči. Mladina ni popustila. Tisti, ki jih utrujenost ali pijača nista položili v vodoravno lego, so pridno veseljačili, jedli, pili, peli in plesali ter uživali v svoji mladosti.

V tem direndaju Julka zares ni utegnila misliti na svoje gorje. Dirjala je kot frnikola po kuhinji sem in tja. Vse je utegnila narediti, vse je pravi čas načrtovala, da jo je glavna gospodinja zares občudovaje pohvalila.

“Dekle, le kje pobiraš moč? Saj si pravi biser te hiše. Urna, natančna in izjemno zanesljiva si...”

Julki je pohvala pognala krila. Toda kaj, ko tega domači ne vidijo, si je mislila in odhitela dalje.

V nedeljo proti večeru so se gostje odpravljali proti domu, tudi striček s sinovoma.

“Jutri pridem s fantoma, da vam malo pomagamo stvari postaviti na mesto in pospraviti,” je stric še zaklical, preden so zavili proti domu.

V ponedeljek se je garanje nadaljevalo. Vse izposojeno je bilo potrebno razvoziti in vrniti, pospraviti sledove direndaja.

Ženske so imele posebej veliko dela s priborom in kuhinjsko posodo.

Dve veliki domači mizi in klopi so postavili v skedenj, kjer se je postreglo vsem, ki so pomagali pri vzpostavitvi reda v hiši in okoli nje. Julka je poskrbela, da so pridni pomagači dobili ob pravem času dovolj tople hrane. Hrane je bilo dovolj in tudi zraven je znala spretno pripraviti. Po petih dneh pridnega dela je bilo končno pospravljeno in sledovi direndaja so izginili.

Življenje je počasi prešlo v običajne tirnice....

Irena Šrajner

Šrilanka

Življenje človeka marsikdaj preseneti. Tako mi je bila v sredini meseca februarja dana možnost, da se udeležim šest dnevnega potovanja po Šrilanki, poznani tudi kot Cejlon. Naše potovanje je trajalo od 16. do 21. marca. Takrat je bila Šrilanka še otok nasmejanih, vedrih, prijaznih ljudi, vedno pripravljenih pomagati, se pogovarjati, smejati. Danes je tam realnost vse prej kot taka.

Potovanje smo pričeli na letališču Pleso v Zagrebu, od koder smo po opravljenih mejnih formalnostih poleteli preko letališča Doha v Qatarju naprej proti Šrilanki. Celotna pot je trajala približno 12 ur. Po pristanku, izpolnitvi vstopnih lističev, opravljenih mejnih formalnostih smo končno zadihali vlažen tropski zrak - bilo je ravno po nevihti.

Šrilanka je otoška država v obliki solze, ki leži v Indijskem oceanu jugovzhodno od Indije. Njena velikost je cca. 65,5 km², ima pa okrog 21 milijonov prebivalcev. Je demokratična socialistična republika. Naš tamkajšnji vodič nam je ob prihodu na avtobus razložil pomen te ureditve. Povedal je, da demokracijo poznamo, saj jo imamo tudi v Sloveniji. Da je država socialistična, pomeni, da ima vsak prebivalec te države delo, da nekaj dela. Na primer: poleg avtobusnega šoferja in vodiča je bil na našem avtobusu še mlad fant, ki je skrbel za naše kovčke, jih zlagal v prtljažnik avtobusa in iz njega, skrbel, da smo imeli na avtobusu vedno svežo vodo..., torej je imel delo.

Po prihodu v hotel v glavnem mestu Colombo smo se takoj odpravili k počitku, saj je bila ura nekje pol treh zjutraj. Noč je bila kratka in po opravljenem zajtrku smo naložili prtljago na avtobus in se odpeljali na ogled glavnega mesta z njenimi največjimi znamenitostmi (predsedniška palača, palača premierja, muslimanska četrt, džamije, katoliške cerkve, budistični templji, ...). Vse pa so nas očarale gromozanske stolpnice, ki jih v glavnem mestu gradijo Kitajci.

Pot nas je nato vodila proti kraju Pinnawala, kjer se nahaja sirotišnica,

Kopanje slonov - Vir: Aleš Poredoš

zatočišče in vzrejališče za divje slone. V sirotišnici skrbijo za mlade slone, ki so jih njihove matere zapustile v divjini v naravi. Za turiste, pa tudi za nas, je bila najbolj zanimiva pot slonov iz te sirotišnice preko prometne ceste mimo turističnih stojnic in trgovin v bližnjo reko na kopanje in prhanje. Sloni se v tej reki okopajo, prhajo in se kotalijo po blatu. Po tem »tuširanju« se vračajo spet po isti poti nazaj v sirotišnico. Na žalost nam je ogled sirotišnice odkril še drugo plat zgodbe, saj so bili sloni privezani z verigami, zato je bilo njihovo gibanje močno ovirano.

Po ogledu sirotišnice smo se odpravili proti kraju Dambulla, kjer smo se namestili v hotel v okrožju gozda v posameznih hiškah oz. bungalovih. Hotel se je nahajal ob jezeru Amaya. Večer je minil ob večerji in počitku.

Naslednji dan smo se odpravili proti vasi Sigiriya. Ogledali smo si največjo znamenitost Šrilanke, starodavno skalno trdnjavo, ki se nahaja na višini 200 m. Vas Sigiriyo oz. njeno okolico si je za svojo prestolnico izbral kralj Kasjapa. Na skali si je dal zgraditi palačo, stene skale pa je okrasil z barvitimi freskami. Po pripovedovanju našega

vodiča je v tej trdnjavi na skali živelo okrog 500 žena, lepotic, ki jih je kralj Kasjapa izbral za svoje ljubice. Danes se na vrhu skale nahajajo ostanki te trdnjave, do vrha pa vodi 1200 stopnic. Zadnji del dostopa do vrha gre skozi ostanke ogromnega leva. Ohranjene so samo še njegove šape, vzpon pa poteka po ozkih stopnicah, širokih približno 1 meter. Hkrati poteka po teh stopnicah tudi spust navzdol, tako da je hoja po stopnicah naporna in težka. Razgled na okolico iz same skale pa odtehta ves napor.

Po ogledu in vzponu na Sigiriyo smo se vrnili v mestu Dambullo, kjer smo si ogledali še jamski budistični tempelj. Kot se za ogled takega templja spodobi, smo se morali ob vhodu v tempelj sezuti in se bosu napotiti v notranjost. Ogledali smo si tri jame – svetišča, v katerih se nahajajo kipi Bude v različnih oblikah (sedeči, ležeči) in velikostih, dodani pa so še nekateri drugi kipi kraljev in bogov. Prebivalci oz. budisti prinašajo h kipom cvetje, se jim priporočajo in ob njih meditirajo.

Po vrnitvi v hotel smo se odpravili na večerjo ob jezeru, kjer nas je pričakal večer kulture, plesa, ognja in luči. Šrilanški plesalci so nam prikazali delček njihove kulture iz preteklosti, pa tudi sedanjosti.

Četrty dan zjutraj smo zapustili hotel in se odpravili proti Negombu, večjemu mestu na Šrilanki. Med potjo smo se najprej ustavili v botaničnem vrtu,

kjer smo spoznavali nekatere nam znane, pa tudi neznane rastline. Pogled na kakavovec, vanilijo, poper, cimet, kurkumo, citrus, rdeči ananas, pa še kaj, nas je spomnil na marsikatero začimbo, dišavnico, ki je nepogrešljiva v našem življenju, vendar si njeno rast in zorenje težko predstavljamo. Sledila je predstavitev izdelave karija oz. currya. Gre za skupek devetih začimb, ki jih zmeljejo in predstavlja začimbo, ki je nepogrešljiva v tamkajšnji kulinariki. Sledil je ogled »tovarne« začimb, kjer jih predelujejo, obdelujejo in pakirajo za nadaljnjo prodajo.

Na nadaljevanju poti smo se ustavili še v tovarni čaja. Kompleks se sicer nahaja v samem mestu, vendar ima za turistični ogled »provizorično« plantažo čaja, kjer obiralka čaja prikaže samo obiranje le – tega. Tako smo spoznali rastlino čajevca. Sledil je ogled in nadaljnja obdelava čajevca oz. njegovih listov - vršičkov - v proizvodnji, kjer najprej liste sušijo, nato pa jih skozi najrazličnejša sita ločujejo. Na koncu ostane samo prah, ki ga poznamo kot naš čaj v filter vrečicah. Zanj je značilno, da je najslabše kakovosti. Seveda pa je sledila predstavitev posameznih vrst čaja, od črnega, zelenega, belega čaja in še mnogo drugih, pri nas tudi malo manj znanih. Seveda ni šlo tudi brez pokušnja.

Dan smo počasi zaključili in prišli do mesta Negombo, kjer smo se namestili v hotel in naslednji, zadnji dan našega potovanja, začeli uživati v tem, kar

je hotel ponujal. Ležanje ob bazenu, kopanje v bazenu ob hotelu, pa v toplem, vročem indijskem oceanu. Kot zanimivost naj povem, da je bil ravno zadnji dan našega potovanja praznik, ko je bila večina domačinov prostih. Dan so preživljali večinoma na plažah, kjer so se sprehajali, kopali, se ukvarjali s športi. Najbolj zanimivo pa je bilo, da na dan praznika ni bilo mogoče nikjer dobiti alkohola. Tako so tudi na ta dan v hotelu ob šankih stregli samo brezalkoholne pijače.

Prišel je večer, polnoč, ko smo se zbrali v hotelski recepciji in se odpravili proti letališču ter se po isti poti vrnili proti Evropi, Sloveniji, proti domu. Potovanje je bilo kratko, naporno, vendar polno lepih doživetij in novih poznanstev.

Še v drugi polovici meseca marca je bila Šrilanka polna veselih, radoživih ljudi, polnih upanja. Tudi polna turistov. Že dobra dva tedna kasneje se je slika od tam čisto spremenila; prikazala je žalostne, obupane in objokane ljudi. Tudi sami smo prvo noč prespali v The Kingbury hotelu v glavnem mestu Colombo, ki je bil tarča velikonočnega napada. Če pomisliš, smo imeli res srečo, saj so se zadeve glede napadov verjetno načrtovale že takrat.

Šrilanka - hvala za prečudovite dni!

Aleš Poredoš

Beltinski shod 17. januarja 1919

*Da se korenin zavemo!
Naši pradedje pred davnimi časi
bilij ponosni to so možje!
Bilij so in ostali Slovenci!*

Pred in po letu 1900 so bili Beltinci z okolico zelo slovensko narodno zavedni. Da so se čutili sestavni del slovenskega naroda, ni potrebno posebej poudarjati. Slovenci smo ja bili od nekdanj do Blatnega jezera do Benečije, od Koroške do Istre z Jadranskim morjem ... od ....

do ... Povezuje nas isti jezik in kultura. To potrjujejo mnogi stiki s Slovenci na desnem delu Mure, praktično enak jezik in kultura, mnoga ledinska imena (nazivi vasi, mest: Bistrice, Gaberje, Trate, Gomile, ..., podobni priimki in imena idr.). Velika pa je bila tudi povezanost v verskem – romarskem pogledu. Naši predniki so radi romali na Štajersko (k Sveti Trojici, na Ptujsko goro ...). Jezik jim ni bil prepreka v sporazumevanju.

To slovensko povezanost je dobro

razumel narodno zavedni in pogumni beltinski župnik Peter Kolar, ki je v beltinski župniji leta 1907 pripravil misijon, na katerega je povabil lazariste iz Celja, da so ga vodili. Tega misijona so se množično udeleževali tudi verniki iz sosednjih župnij (Črenšovci, Turnišče in Bogojina). Očitno so se verniki z menihi z nasprotne strani Mure, iz Celja, zelo dobro razumeli – misijon je namreč potekal v slovenščini. Beltinski misijon (1907) je bil za takratni čas ob takratni strogi/veliki madžarizaciji naših krajev

resnično zelo pogumna poteza.

Posebno povezanost naših ljudi z desnim bregom Mure od leta 1911 naprej predstavlja tudi Salezijanski zavod Veržej. Naši moški (iz Lipovec in tudi od drugod) so se radi spominjali srečanj pri salezijancih v Veržeju, kjer je bilo veliko raznih aktivnosti (muziciranje, petje, dramski nastopi in športne igre) ob nedeljah in praznikih. Pravili so, da je tam na vsakem koraku bilo čutiti slovenski duh, ki so ga sprejemali. Ob tem še Jožef Škafar iz Beltincev ob 20-letnici praznovanja združitve piše, da so fantje iz beltinske fare že pred prvo svetovno vojno študirali v Ljubljani in se navzeli navdušenja za Jugoslavijo.

Pomembno vlogo glede širjenja slovenske nacionalne zavesti so pomenile Mohorjeve knjige, ki so prihajale na našo levo stran Mure na skrivne načine in se tudi na skrivne načine brale/čitale in ohranjale. Franci Čuš v Zborniku soboškega muzeja 18-19 (2012) na strani 63 piše, da so se katoliški intelektualci že sredi 19. stoletja zbirali na domu Ivana Baše v Beltincih, kjer so peli slovenske pesmi iz Mohorjeve Slovenske pesmarice. Omeniti še velja, da je ideja Zedinjene Slovenije živela tudi v Prekmurju in je leta 1897, ko je imel premicijo Jožef Klekl st., dr. Anton Korošec lahko razvil prvič slovensko zastavo v Prekmurju. Mnogi naši možje so tudi radi zbirali podpise po vaseh v Prekmurju v podporo majniški deklaraciji in kasneje v podporo združitvi Prekmurja z Jugoslavijo.

O narodni zavesti naših župnikov piše dr. Matija Slavič, da v Bogojini župnikuje Ivan Baša, čigar oče je v Beltincih z veliko požrtvovalnostjo nabiral vrsto let ude sv. Mohorja. Zdaj je poverjenik Mohorjevih knjig v Beltincih mladi župnik Štefan Kühar, "čigar župnija je med vsemi prekmurskimi najbolj slovenska in jugoslovanska." (Matija Slavič: Naše Prekmurje – v nadaljevanju MSNP, str. 164). Štefan Kühar, beltinski

župnik, je pokopan v Beltincih in bi si zaslužil večjo pozornost in spoštovanje, pa je o njem do pred kratkim bilo malo znanega.

O Ivanu Jeriču dr. Slavič pravi, da je najdrznejši agitator za našo stvar – združitev Prekmurja z Jugoslavijo. V zvezi s tem še navedimo, da je Ivan Jerič 26. decembra 1918 predsedoval taboru v Gornji Radgoni, na katerem je bil tudi general Maister in drugi pomembni zborovalci, in je tam general Maister obljubil vojaško zasedbo Prekmurja, do katere pa zaradi širših okoliščin ni prišlo.

Zakaj vse to navajam, ko pa je naslov prispevka *Beltinski shod 17. januar 1919?* Čisto na kratko bi lahko rekli, da je bil 'beltinski shod 17. januar 1919' sklican z namenom, da se naše ljudi prepriča, da Prekmurje ostane v sklopu madžarske države. (Ivan Jerič: Zgodovina madžarizacije v Prekmurju, str. 86 – v nadaljevanju IJZMP). Prišli so namreč jih/nas Prekmurce prepričevati o tem, da bi ostali znotraj madžarske države in nam v ta namen še/že ponujati določeno avtonomijo. Jerič piše (v Mojih spominih, str. 68 - v nadaljevanju IJMs), da "potem ljudstvu razložimo ta načrt (avtonomije) in ga opitamo, kaj še poleg tega žele." Ob koncu 1. svetovne vojne so vladale v naših krajih zelo zmešane/kaotične razmere. Avstro-Ogrska, v kateri je živelo več narodov, je bila poražena. V tistem času so bile močno prisotne razne zahteve narodov po narodni svobodi in samoupravi. Spomnimo samo na zahteve na narodnih taborih, na Majniško deklaracijo, na Wilsonovo pravico do samoodločbe narodov idr.

V tistem času so se od Madžarske že ločile in se priključevale k drugim državam Slovaška in Rusinska k Češki, Erdelyj k Romuniji, Vojvodina in Hrvaška k Jugoslaviji. Tudi Slovenci smo se v avstro-ogrski monarhiji čutili kot "v ječi narodov". Avstrijci so takrat Slovincem (Prekmurje je bilo pod Ogrsko) že ponujali določene pravice,

toda znan je odgovor dr. Korošca "Es ist zu spät – zdaj je prepozno."

Kljub strogi madžarizaciji naših krajev in ljudi so naši predniki ostali trdni Slovenci. To je dokazoval in dokazal dr. Matija Slavič na mirovni konferenci v Parizu s konkretnimi podatki in o tem prepričal predstavnike raznih držav, ki so sestavljale pariško mirovno konferenco.

Kljub tako jasnim statističnim podatkom o veliki večini praktično čisto slovenskega prebivalstva na slovenskih zemlji so Madžari hoteli zadržati celotno naše slovensko Prekmurje za svoje. Glede na takratne mednarodne razmere so sicer s težavo tudi že ponujali določeno avtonomijo v obliki okraja "Murska županija" (Muravármegye), kar pa je bilo za Slovence premalo (MSNP- str. 97). Kot rečeno, so bili pred in po koncu prve svetovne vojne težki in zmešani časi. Naši ljudje so morali že pred tem s trebuhom za kruhom. Mnogi so se selili v Ameriko in druge države ali hodili redno na sezonska dela v Slavonijo in druge kraje, saj je grofovsko zemlja morala preživljati najprej grofovsko živino, ljudi pa ne, kot piše dr. Slavič (Naše Prekmurje, str. 163).

Zaradi takšnih razmer je bila med našimi ljudmi tudi močno prisotna ideja, da je potrebno grofovsko zemljo dati tistim, ki jo bodo obdelovali in z njo preživljali svoje družine. O tem in drugih zahtevah Slovencev pa Madžari v začetku niso hoteli slišati, čez čas pa so že bili pripravljeni priznati določeno avtonomijo. Načrt avtonomije, ki ga je pripravil Klekl st., je zahteval jezikovno, upravno in kulturno avtonomijo. Pouk v šolah bi potekal v materinščini, prav tako bi naj bil priznan kot uradni jezik tudi jezik naroda, ne samo madžarski. V teh zmedenih časih so nekateri katoliški duhovniki v skrbi za vero in slovenski jezik bili pripravljeni pod določenimi pogoji sprejeti načrtovano avtonomijo, kjer se je zahtevalo, da se iz delov Železne in Zalske županije, v

katerih prebivajo Slovenci, ustanovi avtonomna, samoupravna pokrajina Slovenska krajina. Na čelu te pokrajine naj bi bil minister, ki naj bi bil enako odgovoren slovenski narodni skupščini in ogrski poslanski zbornici. Njegov namestnik bi bil vladni tajnik, sedež pa bi imel v Budimpešti. Na čelu Slovenske krajine naj bi bil upravitelj, sedež bi imel v Soboti. Nekateri župniki so tak načrt podpisali (IJZMP, str. 83), vendar ne z veseljem. Bilo je že povedano, da se je to dogajalo v zmedenih časih, saj se ljubljanska vlada do takrat še ni izjasnila glede Prekmurja, slovenska javnost pa Prekmurja sploh še ni omenjala. Povsod je odposlanstvo začrtovalo slovenske meje, ki so se končale pri Radgoni. Pri tej strašni brezbriznosti za Prekmurje smo Prekmurci morali upati proti upanju (IJZMP str. 75). Kapetana Jurišiča, ko je bil napaden v Soboti s strani madžarske vojske, niti Hrvati niti Slovenci niso podprli in rešili. Povejmo, da je kapetan Jurišič 28. decembra 1918 na lastno pest z majhno četo prostovoljcev prekoračil Muro in zasedel obmurski del Prekmurja, Doljno Lendavo in Črenšovce, Beltince in Mursko Soboto. Med Jurišičevimi prostovoljci je bilo več Slovencev - Štajercev in Prekmurcev. Poročnik Godina pa je zasedel Bistrico. Akcija je spodletela, ker se je Jurišič slabo zavaroval in so Madžari 3. januarja 1919 pripeljali z vlakom okrepitve in ga premagali (MSNP – str. 200).

Na shodu 17. januarja 1919 v Beltincih naj bi bil načrt avtonomije sprejet. Sklical ga je vladni komisar Madžarske, dr. Bela Obal. Zbralo se je čez 5000 ljudi, po Jeričevem pisanju 10.000. Zborovanje pa ni potekalo po željah dr. Obala, ki naj bi načrt predstavil in bi ga potem sprejeli. Ljudje ga praktično niso poslušali, vseskozi so bili določeni medklici. Odločno so odklonili avtonomijo in zahtevali priključitev k Jugoslaviji. Dr. Slavič piše (MSNP str. 97/98), da "so prekmurske žene s tribune pregnale

hujskača, ki je hotel braniti Madžare." Odločilno vlogo pri vzdušju na shodu pa so imeli beltinski župnik Štefan Kühar, ki se shoda sicer ni udeležil, je pa dajal določena navodila Jeriču, Mihael Erjavec iz Bratoncev, Jožef Škafar iz Beltincev, Ivan Jerič iz Dokležovja in drugi. Na zborovanju ljudje niso sprejeli obljub komisarja madžarske vlade dr. Obala, ko je obljubljal sol, sladkor, tobak, petrolej, žveplenke in druge stvari, ki jih je zelo primanjkovalo. Med govorom so ga prekinili in na oder je - tudi na prigovarjanje dr. Obala - stopil Mihael Erjavec, ki je nato govoril o Wilsonovi samoodločbi narodov, kar so ljudje z zadovoljstvom poslušali in mu pritrjevali (IJMs - str. 68). Jerič tudi pravi, da se je shod spremenil v navdušeno manifestacijo za Jugoslavijo, da so se ljudje razhajali z velikim navdušenjem, da so imeli priliko dati duška svojemu prepričanju in navdušenju, da so pokazali Madžarom, da se jih ne boje, kljub določenim represalijam (IJZMP str. 87/88).

Zborovanje na beltinskem shodu je jasno pokazalo, da Prekmurci vidijo rešitev v priključitvi k Jugoslaviji/ Sloveniji in odločno odklanjajo ponujeno avtonomijo pod Madžarsko. Dodajmo še, da so se enako odločili tudi na zborovanju v Kančevcih na Goričkem 19. januarja 1919, da pod nobenim pogojem ne bodo ostali v madžarski državi.

Jerič navaja tudi (IJZMP, str. 89) madžarskega zgodovinarja Laslo Kövago, ki pravi, "da je dejstvo, da se je to gibanje - zaradi spleta okoliščin - vse bolj nagibalo k priključitvi k Jugoslaviji. Veliko vlogo pri tem je igralo zavračanje delitve grofovske zemlje s strani madžarske države, česar pa so si Prekmurci želeli. Dogajali so se tudi neovirani napadi na vsako avtonomno misel madžarskih nacionalistov v Murski Soboti. Dejstvo je tudi, da so Kleklovi ljudje po beltinskem zborovanju januarja 1919 - kjer se je desetisočera slovenska

masa postavila zoper načrt okrajne avtonomije in poudarjala svojo željo po priključitvi z Jugoslavijo - začeli resneje računati s priključitvijo k Jugoslaviji."

Zborovanji 17. januarja v Beltincih in 19. januarja 1919 v Kančevcih, kjer so zavrnili madžarske predloge o avtonomiji Prekmurja, sta bili zelo pogumni dejanji, brez katerih verjetno niti ne bi bilo drugih dogodkov, ki so se zgodili poleti 1919 in so na koncu pomenili priključitev Prekmurja Kraljevini SHS. Tudi na shodu v Kančevcih so Prekmurci, tj. prekmurski Slovenci, sklenili, da pod nobenim pogojem ne bodo ostali v madžarski državi. Ustanovili so tudi društvo, da bi združili pod isto zastavo vse slovenske kraje, tudi tiste, ki so višje od Monoštra.

Naj bo ta skromen zapis spodbuda mlajšim in starejšim, da se zavemo, kaj in kdo smo. Mislim, da lahko ponosno povemo, da so naši kraji v zgodovini dali pomembne osebnosti in dogodke, ki so sooblikovali našo preteklost in sedanost. Že dejstvo, da je bila avtonomija pod Madžarsko v Beltincih zavrnjena in "je dobila smrtni sunek in je bila na veliko veselje vseh pokopana" (IJZMP, str. 67), nam je lahko v velik ponos. Kako prav so torej imeli tisti, ki so vseskozi zavračali kakršno koli avtonomijo pod Madžarsko, saj nam je Budimpešta ob koncu ponujala le, "naj se prekmurski Slovenci zadovoljimo samo z jezikovno avtonomijo in nič konkretnega" (IJZMP, str. 67). Še marsikaj bo o tem možno zapisati.

Upam pa in želim, da bo ta skromni prispevek pripomogel, da vsaj nekateri velemožje z levega in desnega brega Mure dobijo ob 100-letnici združitve Prekmurja z matičnim narodom zaslužen spomin in poklon.

**Jožef Tivadar,
Lipovci**

Mariji - Marici Škraban v slovo in spomin

*"Od vsega, kar v življenju doživimo,
ostane tisto, kar hočemo, da ostane.
Spomin, neizpete življenjske melodije,
dobre želje.*

*Zato vedno nekaj ostane, da lahko
gradimo in ustvarjamo dalje...
in vse te lepe stvari,
ki so nam podarjene,
nam dokazujejo, da življenje ni le to,
kar vidimo z očmi..."*

/ Rudi Keršovan /

Življenje je kratko potovanje od rojstva do smrti in nikoli ne vemo, kdaj in kakšen bo naš konec. Zato smo kljub prerani izgubi naše članice ponosni, da smo lahko skupaj ustvarjali in gradili most prijateljstva v društvu in pevski skupini Jesensko listje. Naša Marica je bila človek z velikim srcem, znala je povezovati najrazličnejše ljudi in s svojim nalezljivim smehom je velikokrat zgladila marsikakšen nesporazum. Vse te lastnosti so ji prav gotovo bile položene že v zibelko. Na svet je prišla v Vindiševi družini 20. aprila 1957, v Dokležovju. Odraščala je v številni družini skupaj z bratoma in sestrami in ta povezanost med njimi je ostala vse življenje. Radi so pomagali drug drugemu in se družili ob srečnih in tudi manj srečnih dogodkih, saj jim življenjske usode niso prizanašale. Toda vse te hude preizkušnje so jih še bolj povezale in krepile njihove medsebojne vezi. Naša Marija - Marica je imela rada ljudi, zato si je po končani OŠ izbrala poklic trgovke, ki ga je opravljala z

največjim veseljem. Nobeno delo ji ni bilo pretežko, saj se ga je vedno lotila z mislijo, da je največ vredno to, kar storiš z dobro voljo in ljubeznijo. In takšna je bila tudi v svoji družini, ki sta jo skupaj z možem Janezom ustvarila v skrbno urejenem domu. Ponosna sta bila na vse to, kar sta darovala svojim otrokoma - hčerki Blanki in sinu Zdenku, saj sta se zavedala, da bosta oba nadaljevala njuno začeto pot. Ko sta si otroka ustvarila svoje družine, sta bila najsrečnejša ob druženju z vnukoma Laro in Svenom. Že zelo bolna pa je z največjim veseljem pričakovala še vnuka svojega sina Zdenka, žal pa tega ni dočakala. Bolezen je bila močnejša od njene trdne volje. Ves čas se je borila, bila optimistična in tolažila tudi svojce. Takšna je bila naša Marica, nikoli ni obupala. Tudi zato smo jo imeli radi. Iz vsake težke stvari je vedno znala poiskati najboljše in vse to je prenesla tudi na svoja otroka. V zasluženem pokoju se je veliko časa posvečala najrazličnejšim konjičkom in v tem je neizmerno uživala. Njena hiša je bila obdana s cvetjem, na vrtu je znala zasaditi stare sorte rastlin in opazovati naravo v vsej njeni lepoti. Zadnje čase pa je zelo uživala ob delu v čebelnjaku, ko je možu Janezu pomagala čebelariti. Ni naključje, da je tako rada prepevala pesem: Čebelice, čebelice, ve moje ste prijateljice..., ko se je sladkala z njihovim medom in ga z ljubeznijo podarjala vsem, ki so jo obiskali. Vedno si je znala najti čas za majhne in drobne stvari, ki so ji veliko pomenile in jo napolnile z energijo, ki jo je razdajala tudi drugim. Bila je članica društva Skupine za samopomoč obolelih za rakom Murska Sobota. Rada se je družila z njimi in hodila na izlete. Uživala je v bučanju morja, ko sta si po napornem delu z možem privoščila oddih. Vsepovsod je bila zvesta spremljevalka in oboževalka narave. Ko se je spopadala z zahrbtno

boleznijo, ni obremenjevala drugih, saj je močno verjela, da je storila vse, kar je bilo v njeni moči. Vedela je, da je živela in delala tako, da bo za njo ostalo samo najboljše. In vse to je predala v roke generacijam, ki prihajajo za njo, podarila jim je najboljše, kar je imela - ljubezen in vero v prihodnost. Ta njena notranja lepota in moč naj jih spremljata v življenju, saj si je to vedno želela, tako je tudi živela.

Draga naša Marica, tvoje mesto med pevkami je ostalo prazno, smeha ni slišati več, s solzo v očeh se zazremo v daljino, čakamo, kdaj zopet srečamo se... . Čeprav se fizično ne bomo več srečevali, se smejali in peli, pa močno verjamemo, da si še vedno prisotna med nami, saj si se vsidrala v vse pore našega življenja. Pogrešamo te, vendar smo srečni, da smo skupaj delali, peli in ustvarili veliko lepih in nepozabnih trenutkov, ki jih čas ne bo izbrisal. Hvala za vse dni, ki smo jih preživeli skupaj, za vedno bodo ostali del nas.

*Po isti poti,
koder odhajaš,
nevidno prihajaš nazaj-
med svoje,
ki jih ne nehaš ljubiti
in, ki živijo od tvoje ljubezni.*

/ Tone Kunter /

**Marija Zver,
DPM Dokležovje**

Fotografija: Zdenko Škraban

Družina kot sistem

Kaj začutite in na kaj pomislite, ko se spomnite na vašo izvorno družino (oče, mati, bratje in sestre)?

Družina ni le skupina ljudi, ki živi v isti hiši, ampak je mnogo več. Je sistem, ki je večji in močnejši od seštevka vseh njegovih članov. Je »bitje« z enim telesom in več glavami. Družinski člani so med seboj močno povezani, posebej na nezavedni ravni. Člani družine, ki jo sestavljajo, pa so odvisni eden od drugega; tako sprememba enega člana vpliva na vse ostale, vsak od le-teh pa se na spremembo odzove na svoj način. Je pa res, da v družini vsak dela za vsakega oz. vsak član se prilagodi spremembi v družini, ker če se ne bi, bi družina razpadla. Drugače povedano: kjer te prilagoditve ni, družina razpade. Vzamimo primer, kjer v družini vlada nasilje: če žena in otroci prenašajo moževo oz. očetovo nasilje, družina »funkcionira«, če pa se nasilju uprejo, družina kot taka razpade.

Družinski sistem je sestavljen iz podsistemov: partnerskega, starševskega in otroškega, pa tudi vsak član predstavlja svoj podsistem. Med podsistemi vladajo določene razmejitev v obliki pravil, ki urejajo prenose čutenja, mišljenja, vedenja med posameznimi člani oz. podsistemi. Najpomembnejši podsistem v družini je partnerski. Mogoče bo kdo ob tem zmajal z glavo, ampak to je sistem, iz katerega se napaja starševski sistem. Če ta »štima«, če sta zakonca zadovoljna, če imata urejen odnos, sta iskrena drug z drugim in se spoštujeta, potem bosta lažje opravljala vlogo starša in svojih morebitnih konfliktov ne bosta prenašala na otroški sistem. Ker pa preko svojih misli in čutenja »prelagamo« le-te na druge in ustvarjamo napeto ozračje, pa starši pred otroki svojih problemov ne morejo skriti. To ne pomeni, da se je boljše skregati pred otroki, ampak je boljše reševanje konfliktov sproti.

Otroci čutijo vsako napeto ozračje med staršema in pogosto odgovornost za ohranitev družine prevzamejo nase, kar pa je zanje izredno škodljivo. Potreba

po preživetju družine je za otroke močnejša in večja kot pa njegov osebni razvoj. Zato nezavedno postanejo nosilci starševskega konflikta: krivdo za prepir med staršema prevzamejo nase, za prepir krivijo svoje slabe ocene ali svoje neprimerno obnašanje ..., kar pa ni v redu. V taki družini so meje med podsistemi porušene in otrok ob tem zatre sebe. Zato se nauči, da ne vidi in sliši tistega, kar je, ampak kar mora; da ne misli, kar misli, ampak kar mora; da ne sme čutiti, kar čuti, ampak odreže svoja čustva ali pa čuti, kakor drugi mislijo, da je prav; odreče se svojim željam in postane tisto, kar drugi želijo. Če moraš to početi od ranih otroških let, potem nikoli ne veš, kaj zares čutiš, želiš in misliš; ne veš, kaj je zares tvojega in nimaš stika s sabo. V funkcionalnih zdravih družinah pa je vsak član obravnavan kot posameznik in le-ta ve, kaj čuti, misli in si želi sam in kaj želijo od njega drugi.

Vsaka družina ima potrebe po varnosti, pripadnosti, ljubezni, intimnosti, povezanosti, potrditvi ... V zdravih družinah te potrebe zadovoljujeta mama in oče – zdrava družina izhaja iz funkcionalnega partnerskega odnosa. Če starša tega ne zmoreta, potem to vlogo prevzamejo otroci. Vloge si porazdelijo tako, da so družinske potrebe zadovoljene in družina funkcionira naprej. Otroci se tako znajdejo v vlogi postaršenih otrok, čustvenih partnerjev, grešnih kozlov in družinskih herojev. Otroci so pripravljani narediti prav vse, da družina, pa čeprav še tako nefunkcionalna, obstane pri življenju. Starši smo dolžni narediti čisto vse, da poskrbimo za svoje otroke in jih zaščitimo. Ne dopustimo, da oni skrbijo za nas.

Je pa res, da kamorkoli gremo, svojo družino »nosimo« vedno s sabo. Tudi, ko smo odrasli, si okrog sebe spletemo mrežo ljudi, ki nas spominja na našo primarno družino, ker pač najlažje funkcioniramo v okolju, ki nam je znano, domače, pa čeprav polno bolečine. Včasih pa od svoje primarne družine ne moremo oditi, ker nas nanjo veže preveč bolečine ali pa se nenehno vračamo domov, kot bi prihajali po nekaj, kar nam je še »dolžna« iz otroštva in po tistem »nekaj« hrepenimo še v odrasli dobi. Saj je vredno, če se tega zavedamo in od staršev dobimo priznanje, da pa res ni bilo vse v redu in dobimo neko potrditev, da smo se lahko počutili tako, kot smo se. Kaj pa, če tega ni? To, kar smo pogrešali pri starših, si moramo dati sami oz. poiskati v odnosu z drugimi. Dobro pa se je vključiti v proces psihoterapije, da se prečuti in ozavešči vse, kar se je dogajalo doma. S tem se osvobodimo nefunkcionalnih vzorcev in zaživimo na novo.

Naj končam s čudovito mislijo Christiana Gostečnika: »Ne glede na to, v kakšni družini odraščamo, nas ta zaznamuje in opredeli. Ni idealne družine in ni tudi popolnoma slabe družine. Naša družina, kakršnakoli že je, nam je dala in nam daje prav tisto in toliko, kot nam nobena druga družina ne more dati.«

Majda Baligač,
magistrica zakonskih in družinskih študijev

SIJ, Center za
svetovalno-terapevtsko pomoč
Ulica Štefana Kovača 3, 9231 Beltinci

Vir (slika): www.portalgrpcom.com.br

Kaj je že to..to..tombola?

Tista pomladna nedelja je bila za vaške damice in gospodiče – še kratkohlačnike - praznična. Nihče ni utegnil sedeti pri TV in buljiti v risanke, da o nalogah ali učenju ne govorimo. Te so še med tednom odveč, kdo bi se torej nanje spomnil v nedeljo. Ta nedelja bi morala biti v koledarju napisana z velikimi črkami, kajti otroci v Višnjevcih so pripravljali tombolo.

Velikim je odbor naložil velike naloge, manjšim pa manjše. Tako mora biti. Tisti bolj pisani so pisali listke in oštevilčili dobitke, bolj nerodni so jih lepili nanje. Toda pot do dobitkov je dolga in zapletena. Boris je prosil mamo za nekaj konzerv in paštet s pretečenim rokom, tudi pudingi in podobne zadeve z eurokremiti so bili sprejemljivi, pa temne hrenovke.

Iznajdljiva mladež je prebrskala podstrešja in shrambe in v Borisovi garaži, kjer trenutno ni bilo avta, je bilo nametano na tleh in policah podobno kot na boljšem trgu. Stare knjige in stenski koledarji, dogorele sveče in skrhane skodelice in na pol prazni kemični svinčniki, rabljene radirke in zvezki z zavihanimi platnicami bodo za manj srečne dobitnike. Listki za bližnje prijatelje in znance bodo označeni s posebnim zavihkom. Malo že lahko pogoljufajo za znance in tiste, ki pomagajo.

Za zaprtimi vrati so odborniki izražali tudi svoje želje. Mojca, ki so jo šteli za dušo prireditve, je na primer želela tigrastega muca. Pri Terčkovih imajo dva, zakaj ne bi bil eden njen, čeprav se dva imenitno podita in si podajata žogico.

Druga ura se je naglo bližala. Vsa vaška mladež iz domače vasi se je zbrala. No, tudi tisti od daleč so prikolesarili in hoteli videti čudež višnjevskih brihtnežev.

Grič je oživel. Pod tremi brezami, v nje se je skrivil rahel vetrič, so pridno prekladali dobitke Mojca, Pavel in Tina. Da so se vmes že dvakrat stopli in enkrat zlasali, je tako razumljivo. Dobitki so čakali v velikih kartonih, vrečke z listi pa v Mojčinem cekarju. Iz velike rjave

košare, vrata so bila zaprta, pa se je slišalo uporniško mačje mijavkanje.

»Metka ga je prinesla, ampak samo zate, razumeš!« je podučila Mojca. »Zato številka dvanajst, muckova, ostane tu.« Pavel bi se tudi zabaval z muckom, a kaj, ko se je moral besedno bojevati že za psa pri hiši. Po krajšem premisleku je le vprašal: »Terčkovi sploh vedo, da je muc na tomboli?«

»To naj Metka z njimi uredi,« je malomarno zamahnil Pavel in si ogledoval bogatstvo v škatlah.

»Sama krama. Edina vrednost je muc,« je iskreno priznal in oči so se sprehajale po vsebini, nalepljeni oštevilčeni lističi pa so štrleli v zrak kot zajčja ušesa.

Od nekod je prisopihala Pavlova sestra Anica. V rokah je stiskala zavojček, ga položila v karton in se nagajivo smejala. »To sem prinesla. Nič odpirat! Tako mora biti!«

V splošnem vrvežu je tako ni utegnil nihče poslušati. Iz vseh strani so prihajali otroci iskat srečo. Z veselimi vpitjem so se mešali glasovi iz zvočnika. Ta je sicer hreščal in šumel, ampak Madonna je bila vendarle močnejša. Nato se je začel sejem.

»Ugasni, no, da se bomo slišali!« je ukazala Mojca in žugala proti grmeči napravi na brezi.

»Kaj!? Že rajši poslušam Madonno kot tebe,« se je oglasilo nekje z vrha drevesa.

In potem so romale številke iz vrečke in kup vrednot v kartonih je kopnel. Muc je ves nesrečen seveda pristal v Mojčinih rokah, čeprav ga je prijazno božala.

Lep jesenski večer je prenašlo ugasnil. Dolino pod gričem je zajela mehka vlažna megla. Mladež se je vračala domov.

Nekateri so pridno odpirali vrečke z bonboni in celo puding v prahu je slastno teknil. Bobi palčke in drugo presušeno pecivo pa se je štelo med posebne poslastice.

Zvečer sta se kar pozno pojavila tudi Pavel in Anica. Oče je že zlezal v pižamo. Pogled mu je obvisel na nočni omarici. Nekaj je pogrešal. Budilka! In ta je bila

tudi vzrok, da že ob prihodu ni nadrl svojih otrok. Iskal je budilko, spomin na potovanje v Francijo.

»Pavel, a si ti videl budilko?«

»Jaz ne! Ne potrebujem je, saj sta vidva z mamo zadolžena za uro,« je butnilo iz njega.

»Za jezik te bom! Ne za ušesa, potepuha!«

Na Anico še pomislil ni, a se je sama izdala:

»Oči, jaz sem...odnesla uro..na srečelov.«

»Kaaaaj?! Kdo te je napeljal? Raztrgam ga. Ti, Pavel?«

Anica je zdrdrala: »Nihče. Vzela sem jo pač, ker vsako jutro renčiš nanjo in ji groziš, da jo boš vrgel skozi okno.«

»Znoreli ste! Kdo jo je dobil?« je zarjul oče, da je še mama v kuhinjo slišala.

»Ne kriči! Je že tu. Sosedov Mihec jo je prinesel.«

Mojčin tigrasti muc pa si je sam poiskal pot domov k Terčkovim. In zdaj si zopet z bratcem, črnim mucem, podajata žogo.

Edina vrednost srečelova so bile sladkarije, vrvež in pevka Madonna.

Karolina Kolmanič

Udeleženci 5. mednarodne košnje na stari način, ki je bila 11. maja 2019

Košnja po starem - Pufkači

Na nacionalnem odprtju Tedna vseživljenjskega učenja 2019 je 10. maja 2019 v Kranju Študijski krožek Lipovci prejel priznanje Andragoškega centra Slovenije za PROMOCIJO UČENJA IN ZNANJA ODRASLIH 2018 v kategoriji skupin. Študijski krožek Lipovci deluje v okviru Ljudske univerze Murska Sobota, Študijski krožki potekajo pod strokovnim vodstvom Andragoškega centra Slovenije. Sofinancira jih Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije. Pri izvedbi študijskega krožka Lipovci sta nam pomagali tudi Občina Beltinci in Krajevna skupnost Lipovci.

17. Rally s starodobnimi kolesi in starodobnimi kolesi z motorjem, 18. maj 2019

1. Ribiški piknik TE Beltinci RD MS

Izmenjava francoski učencev na OŠ Beltinci, pred beltiškim gradom

Izmenjava francoskih učencev na OŠ Beltinci na obisku pri županu Občine Beltinci

Krožek ročnih del pod mentorstvom Anice Crnkovič –razstava v preddverju trgovine Mercator - Ravenka v Beltincih

Markovo senju v Beltincih 2019

Nastop Beltinske plej bande KUD Beltinci na Markovem senju v Beltincih

Rekrutacija v Beltincih 2019

